

พจนานุกรมภาษาเขลื้อบ

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ
๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗

พจนานุกรมภาษาเขมร

พฤษภาคมกาเหลือง

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ
๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ประกอบด้วยอักษร พระปรมาภิไธย ว.ป.ร. อยู่ตรงกลางอักษร ว ใช้สีขาวนวล สีแห่งวันจันทร์ วันพระบรมราชสมภพ ตามคติมหาทักษา อักษร ป ใช้สีเหลือง วันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และอักษร ร ใช้สีฟ้า วันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง อยู่บนรูปทรงของเพชร อันหมายถึง พระปรมาภิไธย “มหาวชิราลงกรณ” เพชรสีขาบ (น้ำเงินแก่) อันเป็นสีของชัตติยภักษัตริย์ ภายนอกกรอบของเพชร ประกอบด้วยแถบสีเขียว ซึ่งเป็นสีแห่งเดขวันพระบรมราชสมภพ ประดับด้วยเพชร ๗ เม็ด หมายถึง พระชนมพรรษา ๗๒ พรรษา

เบื้องบนประดับพระมหาพิชัยมงกุฎ แสดงถึงทรงเป็นพระราชบิดา ธิบัติโดยสมบูรณ์ เบื้องหลังพระมหาพิชัยมงกุฎ ประดิษฐานพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร แสดงถึง พระบรมเดชาณุภาพแผ่กระจายไปไกลทั่วทุกหนแห่ง เพื่อปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือพสกนิกรของพระองค์ทั่วทั้งแผ่นดิน ยอดฉัตรประกอบด้วยรูปพรหมพักตร์ ดอกจำปาทอง ห้อยระย้าชั้นล่าง นพปฎลมหาเศวตฉัตร ๘ ดอก หมายถึง พระบารมีแผ่ไปทั่วทั้ง ๘ ทิศ เลข ๑๐ ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฎ หมายถึง พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑๐ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

เบื้องล่างปลายแถบแพร เบื้องขวามีรูปคชสีห์กายสีม่วงชมพูประคองฉัตร ๗ ชั้น หมายถึงข้าราชการฝ่ายทหาร เบื้องซ้ายมีรูปราชสีห์กายขาวประคองฉัตร ๗ ชั้น หมายถึง ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ผู้ปฏิบัติราชการสนองงานแผ่นดิน เบื้องล่างประกอบด้วยลวดลายพญานาคายสีเขียวอันแสดงถึงนักษัตริย์ปิยะโรมอันเป็นปีพระบรมราชสมภพ แพรแถบสีส้มขลิบทองซึ่งเป็นสีแห่งมูละของวันพระบรมราชสมภพ ภายในแพรแถบมีข้อความว่า “พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗” ใต้อักษรพระปรมาภิไธย ประกอบด้วยตัวเลข ๗๒ หมายถึง พระชนมพรรษา ลวดลายเฟืองอุบะและลวดลายดอกรวงผึ้ง ดอกไม้ประจำพระองค์ มีสีทอง อันหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองของประชาชน และประเทศชาติ

ผู้ออกแบบ : นายวิริยะ ชอบกตัญญู

คำนำ

ปีพุทธศักราช ๒๕๖๗ เป็นปีมหามงคลยิ่ง เนื่องในโอกาสสำคัญที่กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ซึ่งกรมวิชาการเกษตรได้มีภารกิจด้านการวิจัยและพัฒนาด้านพืชบนพื้นฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยด้านพืช ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช เพื่อพัฒนาศักยภาพและสามารถต่อยอดองค์ความรู้พื้นฐานจากงานวิจัยสู่การประยุกต์ในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสนองพระราชดำริโครงการต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย และช่วยให้เกษตรกรได้อยู่ดีกินดีอย่างต่อเนื่องตลอดมา การเผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชเพื่อเฉลิมพระเกียรติครั้งนี้ เป็นข้อมูลพืชที่มีดอกสีเหลือง อันเนื่องด้วยเป็นสีแห่งวันพระบรมราชสมภพ เรื่อง “พฤษภาคมเหลือง เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗” โดยข้อมูลดังกล่าว ประกอบด้วยพันธุ์พืชรวมทั้งสิ้น ๒๙ วงศ์ จำนวน ๗๒ ชนิด ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีประเภทของพันธุ์พืชที่เกี่ยวข้อง ๒ ประเภท คือ พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า และพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งเป็นการสนับสนุน สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรพันธุ์พืชของไทย สร้างการรับรู้ข้อมูลพื้นฐานของพืชได้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์แพร่หลายสำหรับประชาชนทั่วไป

สารบัญ

๒๙

๓๓

๔๙

บทนำ	๑๑
พันธุ์พืช ๗๒ ชนิด	๒๗
กุ่มบก <i>Crateva adansonii</i> DC. subsp. <i>trifoliata</i> (Roxb.) Jacobs	๒๘
ขจร <i>Telosma cordata</i> (Burm.f.) Merr.	๓๐
ขมิ้นต้น <i>Mahonia duclouxiana</i> Gagnep.	๓๒
ขิงกระต่าย <i>Zingiber junceum</i> Gagnep.	๓๔
ไข่ขวาง <i>Senecio craibianus</i> Hosseus	๓๖
คำมอกหลวง <i>Gardenia sootepensis</i> Hutch.	๓๘
คำหยาด <i>Microchirita bimaculata</i> (D.Wood.) A.Weber & D.J.Middleton	๔๐
เครือเขาขมน้อย <i>Heterostemma siamicum</i> Craib	๔๒
จำฮ่อม <i>Phlogacanthus thyriformis</i> (Roxb. ex Hardw.) Mabb.	๔๔
ช่อศิลา <i>Pterygiella parishii</i> (Hook.f.) Pinto-Carr., E.Rico & M.M.Mart.Ort.	๔๖
ช้าน้ำว <i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	๔๘
ชำเรือด <i>Hultholia mimosoides</i> (Lam.) Gagnon & G.P.Lewis	๕๐

๓๘

๕๐

๖๙

๘๙

๑๐๑

ดาวเรือง <i>Tagetes erecta</i> L.	๕๒
ต่างไก่ป่า <i>Polygala arillata</i> Buch.-Ham. ex D.Don	๕๖
ตานโมย <i>Apostasia wallichii</i> R.Br.	๕๘
แตงโม <i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	๖๐
ทองสามย่าน <i>Kalanchoe integra</i> (Medik.) Kuntze	๖๒
เทพี <i>Ticanto crista</i> (L.) R.Clark & Gagnon	๖๔
เทียนเสือน้อย <i>Impatiens tigrina</i> Suksathan & Triboun	๖๖
นนทรี <i>Peltophorum pterocarpum</i> (DC.) Backer ex K.Heyne	๖๘
บวบขน <i>Sinobaijania smitinandii</i> W.J.de Wilde & Duyfjes	๗๐
บัวทอง <i>Hypericum hookerianum</i> Wight & Arn.	๗๒
บานจั่น <i>Spathoglottis pubescens</i> Lindl.	๗๔
ประดู่บ้าน <i>Pterocarpus indicus</i> Willd.	๗๖
เปราะภูเขาใหญ่ <i>Caulokaempferia saxicola</i> K.Larsen	๗๘
ผักคราดทะเล <i>Wollastonia biflora</i> (L.) DC.	๘๐
ฝาง <i>Biancaea sappan</i> (L.) Tod.	๘๒
พญารากดำ <i>Ludwigia octovalvis</i> (Jacq.) P.H.Raven.	๘๔
พวงทองเถา <i>Stigmaphyllon ellipticum</i> (Kunth) A.Juss.	๘๖
พะยอม <i>Anthoshorea roxburghii</i> (G.Don) P.S.Ashton & J.Heck.	๘๘
พุดป่า <i>Gardenia thailandica</i> Tirveng.	๙๐
ฟองหินเหลือง <i>Sedum susannae</i> Raym.-Hamet	๙๒
ฟักทอง <i>Cucurbita moschata</i> Duchesne	๙๔
มณเฑียรทอง <i>Torenia hirsutissima</i> Bonati	๑๐๐
มหาก้านเหลือง <i>Wikstroemia dolichantha</i> Diels	๑๐๒
มหาพรหม <i>Mitrephora keithii</i> Ridl.	๑๐๔

๖๖

๕๖

๗๔

๘๒

๑๑๕

๑๒๙

๑๓๙

ยางโพน <i>Monoon viride</i> (Craib) B.Xue & R.M.K.Saunders	๑๐๖
รวงผึ้ง <i>Schoutenia glomerata</i> King subsp. <i>peregrina</i> (Craib) Roekm.	๑๐๘
รองเท้านารีเหลืองกระบี่ <i>Paphiopedilum exul</i> (Ridl.) Rolfe	๑๑๐
รองเท้านารีเหลืองปราจีน <i>Paphiopedilum concolor</i> (Lindl. ex Bateman) Pfitzer	๑๑๒
รัง <i>Pentacme siamensis</i> (Miq.) Kurz	๑๑๔
ราชพฤกษ์ <i>Cassia fistula</i> L.	๑๑๖
ลูกมณี <i>Polygala cardiocarpa</i> Kurz	๑๑๘
ศรียะลา <i>Saraca thaipingensis</i> Cantley ex Prain	๑๒๐
สร้อยสุวรรณา <i>Utricularia bifida</i> L.	๑๒๒
सानเต่า <i>Acrotrema costatum</i> Jack	๑๒๔
सानทิง <i>Dillenia parviflora</i> Griff.	๑๒๖
सानใหญ่ <i>Dillenia obovata</i> (Blume) Hoogland	๑๒๘
สิงโตกลอกตา <i>Bulbophyllum blepharistes</i> Rchb.f.	๑๓๐
สุพรรณนิการ์ <i>Cochlospermum regium</i> (Schrank) Pilg.	๑๓๒
เสลดพังพอน <i>Barleria lupulina</i> Lindl.	๑๓๔
หนามไค้ <i>Mezoneuron furfuraceum</i> Prain	๑๓๖
หยาดศรีชล <i>Microchirita chonburiensis</i> D.J.Middleton & C.Puglisi	๑๓๘
หินฟ้าแลบ <i>Strobilanthes crispa</i> (L.) Blume	๑๔๐
เหลืองชัชวาลย์ <i>Dolichandra unguis-cati</i> (L.) L.G.Lohmann	๑๔๒
เหลืองพิศมร <i>Spathoglottis affinis</i> de Vriese	๑๔๔
เหลืองแม่ปิง <i>Eulophia flava</i> (Lindl.) Hook.f.	๑๔๖

๑๐๘

๑๓๐

๑๔๒

อะราง <i>Peltophorum dasyrhachis</i> (Miq.) Kurz	๑๔๘
เอื้องกีบม้าเหลือง <i>Bulbophyllum elassonotum</i> Summerh.	๑๕๐
เอื้องคำ <i>Dendrobium chrysotoxum</i> Lindl.	๑๕๒
เอื้องคำกิว <i>Dendrobium capillipes</i> Rchb.f.	๑๕๔
เอื้องคำฝอย <i>Dendrobium brymerianum</i> Rchb.f.	๑๕๖
เอื้องจำปาน่าน <i>Dendrobium sulcatum</i> Lindl.	๑๕๘
เอื้องชะนี <i>Dendrobium senile</i> C.S.P.Parish & Rchb.f.	๑๖๐
เอื้องเทียน <i>Dendrobium dixanthum</i> Rchb.f.	๑๖๒
เอื้องผึ้ง <i>Dendrobium lindleyi</i> Steud.	๑๖๔
เอื้องมัจฉาณู <i>Dendrobium griffithianum</i> Lindl.	๑๖๖
เอื้องสามปอยดง <i>Vanda denisoniana</i> Benson & Rchb.f.	๑๖๘
เอื้องสายมรกต <i>Dendrobium chrysanthum</i> Wall. ex Lindl.	๑๗๐
เอื้องสุริยัน <i>Dendrobium henryi</i> Schltr.	๑๗๒
เอื้องเหลืองจันทบูร <i>Dendrobium friedericksianum</i> Rchb.f.	๑๗๔
ไอริส <i>Trimezia longifolia</i> (Link & Otto) Christenh. & Byng	๑๗๖

ภาคผนวก ๑๗๙

บรรณานุกรม	๑๘๐
ดัชนีชื่อไทยและชื่ออื่น ๆ	๑๘๓
ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์	๑๘๗
ดัชนีชื่อวงศ์และชื่อสามัญ	๑๘๙
รายชื่อผู้เรียบเรียงพันธุ์พืช	๑๙๑
รายชื่อผู้ให้ภาพถ่ายพันธุ์พืช	๑๙๒
คำขอบคุณ	๑๙๙
คณะผู้จัดทำ	๒๐๐

บทนำ

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านพืชเป็นหลัก และมีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับพันธุ์พืช ตามกฎหมายเกี่ยวกับพันธุ์พืช เพื่อพัฒนาและยกระดับการผลิตพืชให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และส่งเสริมให้มีการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชให้เกิดความเข้มแข็งในภาคการเกษตร โดยกำกับดูแลการรับรองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการคุ้มครองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งดำเนินการโดย สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร ดังนี้

๑. ภารกิจตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ปี ๒๕๕๒

กำหนดไว้ในมาตรา ๒๘ ให้บริการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนให้กับผู้ที่ได้ทำการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์จนได้เป็นพันธุ์พืชที่มีลักษณะแตกต่างจากพันธุ์ที่มีอยู่ทั่วไป และเมื่อนำไปปลูกแล้วมีความสม่ำเสมอไม่แปรปรวนทางพันธุกรรม เพื่อเป็นหลักฐานแสดงที่มาประวัติของพันธุ์และลักษณะประจำพันธุ์

พันธุ์พืชขึ้นทะเบียน หมายถึง พันธุ์พืชที่กรมวิชาการเกษตรออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศให้ทราบถึงชื่อผู้ปรับปรุงพันธุ์ ประวัติการได้มาของพันธุ์ พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ เทคนิค วิธีการปรับปรุงพันธุ์ และลักษณะประจำพันธุ์ เป็นการจดแจ้งชื่อพันธุ์พืชให้เป็นหลักฐานในฐานข้อมูลพันธุ์พืชของประเทศ

พันธุ์พืชที่ผ่านการขึ้นทะเบียนเป็นพันธุ์รับรองของกรมฯ สามารถนำมาขึ้นทะเบียนเป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนได้

๒. ภารกิจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาพันธุ์พืชเพื่อให้มีพันธุ์พืชใหม่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรม โดยส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจ ด้วยการให้สิทธิและความคุ้มครองตามกฎหมาย ตลอดจน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น หมายความว่า พันธุ์พืชที่มีอยู่เฉพาะในชุมชนใดชุมชนหนึ่งภายในราชอาณาจักร และไม่เคยจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามกฎหมายฉบับนี้

พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หมายความว่า พันธุ์พืชที่กำหนดภายในประเทศหรือมีอยู่ในประเทศ ซึ่งได้มีการใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย และให้หมายความรวมถึงพันธุ์พืชที่ไม่ใช่พันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น หรือพันธุ์พืชป่า

พันธุ์พืชป่า หมายความว่า พันธุ์พืชที่มีหรือเคยมีอยู่ในประเทศตามสภาพธรรมชาติ และยังมีได้นำมาใช้เพาะปลูกอย่างแพร่หลาย

สำหรับพืชอนุรักษ์ตามอนุสัญญาไซเตส เพื่อให้ไม่ให้สูญพันธุ์เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศประมาณ ๓๕,๖๐๐ ชนิด เป็นพืชป่าประมาณ ๓๐,๐๐๐ ชนิด โดยชนิดของพืชที่อยู่ภายใต้การควบคุมของอนุสัญญาไซเตส ได้แบ่งออกเป็น ๓ บัญชี มีดังนี้

บัญชีแนบท้ายที่ ๑ หมายถึง ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ดังนั้นจึงห้ามทำการค้าชนิดพืชและสัตว์ที่ได้มาจากป่าโดยเด็ดขาด (ยกเว้นเพื่อการศึกษาวิจัย หรือได้มาจากการขยายพันธุ์เทียม หรือจากการเพาะพันธุ์ในคอก) การนำเข้าและส่งออกซึ่งชนิดพันธุ์ในบัญชีนี้อาจต้องคำนึงถึงความอยู่รอดและผลกระทบต่อจำนวนประชากรในธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญ การส่งออกจะต้องได้รับอนุญาตให้นำเข้าจากประเทศผู้นำเข้าเสียก่อนจึงสามารถส่งออกได้ ปัจจุบันมีพืชจำนวน ๓๐๕ ชนิด และ ๔ ชนิดย่อย ตัวอย่างเช่น กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี เอื้องปากนกแก้ว เป็นต้น

บัญชีแนบท้ายที่ ๒ หมายถึง ชนิดพันธุ์ที่เหลือน้อยก่อนข้างน้อยแต่ยังไม่ใกล้สูญพันธุ์ แต่ถ้าไม่มีการควบคุมการค้าอาจจะทำให้ใกล้สูญพันธุ์จน

จัดให้อยู่ในบัญชีที่ 1 ได้ ดังนั้น สามารถทำการค้าชนิดที่ได้มาจากป่า แต่ต้องไม่ละเมิดกฎหมายภายในประเทศและการออกหนังสืออนุญาตชนิดที่ได้มาจากป่าต้องมีการวิเคราะห์ว่าการส่งออกไม่เสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ของชนิดนั้นในธรรมชาติ มีพืชจำนวน ๒๙,๘๗๓ ชนิด รวมจำนวนประชากรตามแหล่งภูมิศาสตร์ ๑๖๒ กลุ่มประชากร ตัวอย่างเช่น กล้วยไม้ทุกชนิด (นอกเหนือจากบัญชีที่ ๑) หม้อข้าวหม้อแกงลิง กฤษณา กระบองเพชร พะยูน แก้วเจ้าจอมปรัง เป็นต้น

บัญชีแนบท้ายที่ ๓ หมายถึง ชนิดพันธุ์ที่ประเทศภาคีใดภาคีหนึ่งร้องขอให้สำนักเลขาธิการไซเตสบรรจุไว้ในบัญชี เพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกอื่นช่วยเหลือในการควบคุมการค้าซึ่งชนิดพันธุ์นั้น การขอขึ้นบัญชีแนบท้ายที่ ๓ ประเทศที่ร้องขอจะต้องมีกฎหมายภายในที่ควบคุมการใช้ประโยชน์ของชนิดพันธุ์นั้นก่อน ปัจจุบันมีพืชจำนวน ๑๓ ชนิด และ ๑๑ พันธุ์

ในโอกาสปีมหามงคลเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการดำเนินงานวิจัยพันธุ์พืช สำหรับการสนับสนุนให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์พืชพันธุ์ดีได้ใช้ประโยชน์ในการผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ยังดำเนินการสนองงานตามโครงการในพระราชดำริหลายประการสืบเนื่องจากพระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอย่างหาที่เปรียบมิได้ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์กรรมพืช อันเป็นสมบัติทางธรรมชาติที่ล้ำค่าของประเทศไทย โดยเฉพาะพืชพันธุ์ดีที่มีความหลากหลายและความงามอย่างโดดเด่น เพื่อให้คงอยู่สำหรับเป็นมรดกของชาติด้านทรัพยากรธรรมชาติและให้เป็นสมบัติสืบทอดคงอยู่คู่แผ่นดินนี้

อีกทราบนานเท่านั้น ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืช เพื่อเฉลิมพระเกียรติครั้งนี้ เป็นข้อมูลพืชที่มีดอก สีเหลือง อันเนื่องด้วยเป็นสีแห่งวันพระบรมราชสมภพ เรื่อง “พฤษภาคมเหลือง เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๕๖๘” กรมวิชาการเกษตรจึงรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้

ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงมีพระราชจริยาวัตรปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการด้วยพระวิริยะอุตสาหะ และพระปรีชาสามารถ เพื่อพระราชทานความผาสุกร่มเย็นแก่พสกนิกรทั่วประเทศ สมดังพระปฐมบรมราชโองการที่ได้พระราชทานในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ว่า “เราจะสืบสาน รักษา ต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

สีเหลือง : ความสำคัญในวิถีไทย

สีเหลืองปรากฏขึ้นครั้งแรกพร้อม ๆ กับสีแดง ในภาพวาดบนผนังถ้ำยุคก่อนประวัติศาสตร์ ทั้งยังมีหลักฐานการใช้สีเหลืองจากแร่ทรดาล (ochres) เพื่อตกแต่งร่างกายมนุษย์และภาพวาดตั้งแต่ ๔๕,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ชาวอียิปต์โบราณเชื่อว่าสีเหลืองและสีทองเป็นสัญลักษณ์ของแสงอาทิตย์ที่สาดส่องไปทุกหนแห่งและสัญลักษณ์ของความเป็นนิรันดร์ ดังนั้นการใช้สีเหลืองและทองในศิลปะของชาวอียิปต์โบราณจึงซ่อนแนวความคิดความเป็นอมตะ

คนจีนในสมัยโบราณ (พ.ศ. ๒๑๘๗-๒๔๕๕) ใช้สีเหลืองเป็นสีแห่งราชวงศ์ Ching โดยกำหนดให้แต่องค์จักรพรรดิเท่านั้นที่ทรงฉลองพระองค์สีเหลืองได้ แม้แต่แม่น้าก็มีการตั้งชื่อว่า แม่น้ำเหลือง (ฮวงโห) เพราะน้ำในแม่น้ำไหลเชี่ยวมากทำให้โคลนตมได้

ท้องน้ำไหลปะปนกับสายน้ำ น้ำในแม่น้ำจึงมีสีเหลือง และแม่น้ำเหลืองนี้เองที่เป็นแหล่งกำเนิดหนึ่งของอารยธรรมจีน

สีเหลืองเป็นสีที่กระตุ้นให้เราคนใช้ปัญญาและเกิดความใคร่เรียนรู้ ด้วยเหตุนี้สีเหลืองจึงเป็นสีของนักวิทยาศาสตร์และสีของคณะวิทยาศาสตร์ตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพราะเชื่อว่าเป็นสีแห่งความเฉลียวฉลาด ความรอบรู้ มุ่งมั่น ตั้งใจ และรวดเร็วในการคิด

ในการตกแต่งอาคาร หากเขาใช้สีเหลืองทาภายในห้อง ก็เพื่อให้เจ้าของห้องมีความรู้สึกอบอุ่นและร่าเริงเสมือนถูกแสงอาทิตย์สาดส่องนำความสว่างและความมีชีวิตชีวา

ตัวอย่างสีทาบ้านภายใน	
	089-3 My Honey
	092-4 Lovely Light Lemon
	088-4 Tequila Sunrise
	088-5 Sunny Side Up
	087-6 Sunny at Heart

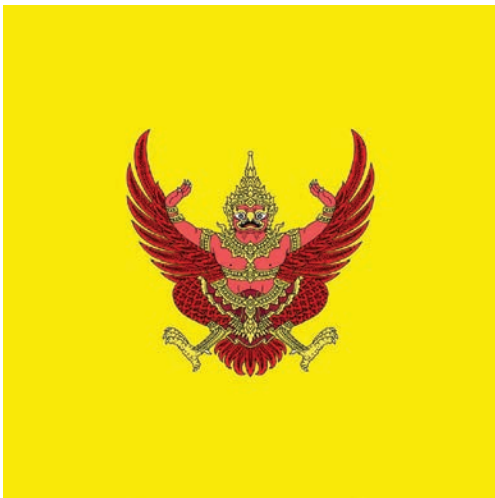

<https://www.beger.co.th/th/blog/50-most-popular-colors-interior-paint>

สีเหลืองกับความเชื่อ

สีเหลืองเป็นสีที่สะดุดตามนุษย์มากที่สุด ในวัฒนธรรมจีนได้กล่าวว่า สีเหลืองสร้างหยินหยาง... จึงให้สีเหลืองเป็นสีที่สวยงามที่สุด เป็นองค์ประกอบของทุกสรรพสิ่ง เป็นสัญลักษณ์ของความโชคดี และทางฮวงจุ้ยกล่าวถึงสีเหลืองแทนธาตุดิน ให้ความหมายความเป็นปึกแผ่น มั่นคง เจริญรุ่งเรือง สดชื่นรื่นเริง เช่นเดียวกับวัฒนธรรมตะวันตก ที่ให้สีเหลืองเป็นสีของความอบอุ่น รื่นเริง อย่างสีของแสงแดด สีเหลืองจึงมักจะถูกใช้ในสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น สัญลักษณ์ตราอาเซียน สัญลักษณ์คือต้นรวงข้าว สีเหลือง ๑๐ ต้น มัดรวมกันไว้บนพื้นหลังสีแดง เพื่อสื่อถึงความเจริญรุ่งเรือง ประเทศไทยเคยเป็นที่รู้จักและเรียกกันมาตั้งแต่สมัยโบราณว่า “สุวรรณภูมิ” ซึ่งแปลว่า “แผ่นดินทอง” (ทอง: สีเหลือง) สีเหลืองเป็นสีที่หมายถึงแสงสว่างแห่งปัญญา ความแจ่มใส ผู้ทรงศีล ดังนั้นสีเหลืองจึงกลายเป็นสีแห่งศาสนาหรือพิธีกรรมทางศาสนา เช่น สีรูปสีเหลืองที่ใช้บูชาเทพ การขอพรให้มีความฉลาดหลักแหลม การใช้ดอกไม้สีเหลืองสักการะเทพ เทวดา เป็นต้น

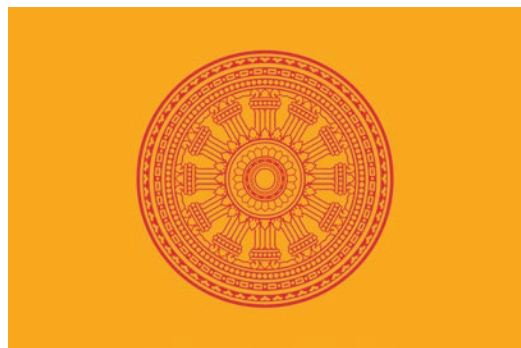
การใช้สีเหลืองเพื่อความเป็นมงคลของคนไทยมีหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สีเหลืองเป็นสีประจำพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

▲ ธงมหाराช

ปรกติ ธงพระอิสริยยศในพระมหากษัตริย์ตามพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๕๒๒ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีเหลือง มีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง เมื่อเชิญธงมหाराชใหญ่ขึ้น ณ สถานที่แห่งใด ย่อมเป็นเครื่องหมายแสดงว่าพระมหากษัตริย์ประทับ ณ สถานที่นั้น โดยเฉพาะในพระบรมมหาราชวัง หรือในพระราชฐาน เสาธงด้านหน้าทางขวาของรถยนต์พระที่นั่ง หรือบนเสาเรือพระที่นั่งเมื่อเสด็จพระราชดำเนิน ย่อมประหนึ่งว่ามีครุฑพ่าห์หน้าที่เป็นพระราชพาหนะในการเสด็จพระราชดำเนิน เป็นต้น และสิ่งที่ถือว่าเป็นมงคลอันยิ่งใหญ่ คือ การได้แสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ของปวงชนชาวไทย จะเห็นได้จากที่ชาวไทยได้แสดงพลังรวมใจพากันใส่เสื้อสีเหลือง ซึ่งเป็นสีประจำวันราชสมภพของพระองค์ท่าน สีเหลืองจึงถูกนำมาใช้ในงานกิจกรรมแสดงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงพระองค์ท่านในปี พ.ศ. ๒๕๖๗

สีที่สื่อความหมายถึงพระพุทธศาสนาซึ่งธงสัญลักษณ์พระพุทธศาสนาของไทยเรา ก็คือธงธรรมจักรที่มีลักษณะเป็นธงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สีเหลืองแก่ ตรงกลางเป็นรูปพระธรรมจักรสีแดง สื่อความหมายถึงพระพุทธเจ้าประกาศศาสนา ซึ่งคำสอนของพระองค์ท่านเผยแผ่โดยปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ขยายไปในวงกว้าง เมื่อพบธงธรรมจักรในสถานที่ใดเปรียบกับอาณาเขตแห่งธรรมของพระพุทธเจ้า

▲ ธงธรรมจักร

สีเหลืองเป็นสีหนึ่งในแม่สีที่ใช้ในงานศิลปะสากล และในงานศิลปกรรมไทยสีเหลืองก็เป็นหนึ่งในสีหลักของสีเบญจรงค์หรือสีแม่ธาตุ ซึ่งมีอยู่ ๕ สี คือ สีแดง สีเหลือง สีคราม สีขาว และสีดำ ที่เรียกเช่นนั้นเนื่องจากสีแม่ธาตุเป็นสีที่ได้จากวัตถุทางธรรมชาติ พจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ยกตัวอย่างสีเหลืองที่ใช้ในงานศิลปกรรมไทยซึ่งได้จากธรรมชาติ สีเหลืองจากพืชหลายชนิด เช่น เนื้อรากยอป่าจะให้สีเหลือง หรือแก่นไม้แกล่ทำให้สีเหลืองทอง เหลืองเข้ม เหลืองเขียว เปลือกเพกาก็สามารถให้ได้ทั้งโทนสีเขียว-เหลือง และฝักของต้นราชพฤกษ์หรือคูณ สีเหลือง เหง้าขมิ้นสดไปบดให้ละเอียด ผสมน้ำเล็กน้อยแล้วกรองออกก็จะได้สีเหลืองสดไว้ดังนี้

▲ เปลือกเพกา

▲ เหง้าขมิ้น

หาดาลได้จากแร่ มีลักษณะเป็นผลึก เมื่อนำมาบดให้เป็นผงละเอียดจะมีสีเหลือง ใช้ในการเขียนลายรดน้ำ และใช้เขียนในสมุดดำ เป็นต้น

รงได้จากยางของต้นรงที่นำมาตากให้แห้ง เมื่อต้องการใช้จะใช้พู่กันจุ่มน้ำขี้หรือปิดไปมากับก้อนรงจนได้สีที่มีสีเหลือง หากผสมผงบรอนซ์ทอง จะให้สีเหลืองทอง มักใช้ในงานลงรักปิดทอง เขียนลายรดน้ำ เพื่อให้สีเหลืองของรงทนทองให้สุกใส

ดินเหลืองได้จากการนำดินเหลืองมาผสมน้ำ กรองจนได้แต่เนื้อดินบริสุทธิ์สีเหลือง ตากให้แห้ง แล้วบดให้ละเอียดเป็นฝุ่น ใช้ในงานจิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น

สีเหลืองเป็นสีที่สว่างที่สุดในบรรดาสีร้อน ถือเป็นตัวแทนของดวงอาทิตย์หรือแสงสว่าง ทำให้คนเกิดความหวัง แรงบันดาลใจ ทำให้เกิดความเบิกบาน ร่าเริงและความสุข สีเหลืองช่วยให้คนใจกว้าง ทำให้โตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ สีเหลืองทำให้เกิดความรู้และสติปัญญาอันเฉลียวฉลาด ในอันที่จะเข้าใจและแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้ รวมถึงทำให้เป็นคนมีเหตุผลด้วย

สีเหลือง ความระมัดระวังและความตระหนัก

สีเหลืองซึ่งมีคุณสมบัติที่ส่องสว่าง ดึงดูดสายตาได้เป็นอย่างดี ส่งสัญญาณถึงความระมัดระวังและความตื่นตัว ซึ่งแสดงถึงระดับของอันตรายที่แม้จะไม่เป็นอันตรายถึงชีวิตในทันที แต่ก็ต้องอาศัยความตระหนักและความระมัดระวังอย่างมาก ผลกระทบทางจิตวิทยาของสีเหลืองมาจากการมองเห็นที่ชัดเจน และให้ความรู้สึกถึง คำเตือน มากกว่าข้อห้าม

ตัวอย่าง : ได้แก่ ป้ายพื้นเปียก คำเตือนอันตราย และเทพเดือนรอบสถานที่ก่อสร้าง

พบได้ที่ไหน : สีเหลืองแพร่หลายในสถานที่ก่อสร้าง พื้นที่อุตสาหกรรม และสถานที่ที่เสี่ยงต่อการสะดุดล้ม

สีเหลืองในทางวิทยาศาสตร์

สี คือการรับรู้ความถี่ (ความกว้างคลื่นหรือความยาวคลื่น) ของแสง ในทำนองเดียวกันกับที่ระดับเสียงมนุษย์สามารถรับรู้สีได้เนื่องจาก สีในโลกของเรารวม ๆ แล้วมีประมาณ ๑,๔๙๘ สี การผสมสีแบบบวกนี้เป็นการผสมกันของสีของแสง ซึ่งมีแม่สีหลัก (primary color) คือ แสงสีแดง เขียว และน้ำเงิน ซึ่งเราจะพบเห็นการผสมสีแบบบวกได้จากจอโทรทัศน์ หรือจอคอมพิวเตอร์และเราจะเรียกสีที่เกิดจากการผสมกันของแม่สีถึงแม่สีรอง (secondary color) ซึ่งได้แก่ สีน้ำเงินเขียว (Cyan) สีม่วงแดง (magenta) และสีเหลือง (yellow) ในการนี้สีเหลืองจึงเป็นแม่สีวัตถุธาตุที่นำมาใช้งานกันอย่างกว้างขวาง ในวงการศิลปะ วงการอุตสาหกรรม

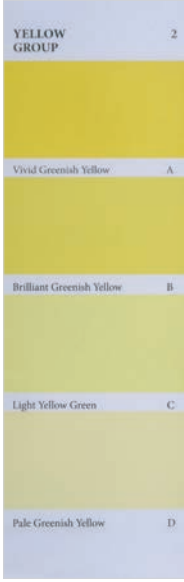

โดยธรรมชาติของสีเหลืองอยู่ในช่วงสเปกตรัมที่ตามองเห็นที่ช่วงความยาวคลื่น ๕๖๕-๕๙๐ นาโนเมตร ช่วงความกว้างคลื่นปานกลาง และช่วงความถี่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ๕๑๐-๕๓๐ เทระเฮิรตซ์

สีเหลืองกับงานด้านคุ้มครองพันธุ์พืช

การวัดค่าสีของลักษณะสัญญาณวิทยาเชิงคุณภาพของพันธุ์พืช ได้แก่ ลำต้น ใบ ดอก ผล และเมล็ด ใช้การวัดค่าสีจากแผ่นเทียบสีของราชสมาคมพืชสวนแห่งสหราชอาณาจักร (RHS Colour Chart) ซึ่งมีสีมาตรฐาน ๔ กลุ่มหลัก ได้แก่ สีเหลือง สีแดง สีเขียว และสีเทา โดยกลุ่มสีเหลืองมีชุดสีจำนวน ๒ ชุด ดังนี้

ชุดที่ ๑ Green-Yellow Group, Yellow Group และ Yellow-Orange Group มี ๒๓ กลุ่ม ๆ ละ ๔ สี ดังนี้

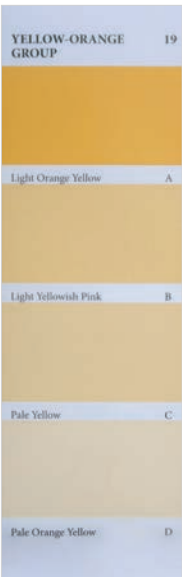
กลุ่มที่ ๑ GREEN-YELLOW GROUP 1 ได้แก่	
- Brilliant Greenish Yellow A	
- Brilliant Greenish Yellow B	
- Light Greenish Yellow C	
- Pale Greenish Yellow D	

<p>กลุ่มที่ ๒ YELLOW GROUP 2 ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vivid Greenish Yellow A – Brilliant Greenish Yellow B – Light Yellow Green C – Pale Greenish Yellow D 	
<p>กลุ่มที่ ๓ YELLOW GROUP 3 ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> – Brilliant Greenish Yellow A – Brilliant Greenish Yellow B – Light Greenish Yellow C – Light Greenish Yellow D 	
<p>กลุ่มที่ ๔ YELLOW GROUP 4 ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> – Brilliant Greenish Yellow A – Light Greenish Yellow B – Light Greenish Yellow C – Pale Yellow Green D 	

กลุ่มที่ ๕ YELLOW GROUP 5 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> – Brilliant Greenish Yellow A – Brilliant Greenish Yellow B – Light Greenish Yellow C – Light Greenish Yellow D 	
กลุ่มที่ ๖ YELLOW GROUP 6 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> – Brilliant Greenish Yellow A – Brilliant Greenish Yellow B – Brilliant Greenish Yellow C – Light Greenish Yellow D 	
กลุ่มที่ ๗ YELLOW GROUP 7 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> – Brilliant Yellow A – Brilliant Yellow B – Brilliant Greenish Yellow C – Light Greenish Yellow D 	

กลุ่มที่ ๑๑ YELLOW GROUP 11 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> – Brilliant Yellow A – Light Yellow B – Pale Yellow C – Pale Yellow D 	
กลุ่มที่ ๑๒ YELLOW GROUP 12 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> – Vivid Yellow A – Brilliant Yellow B – Light Yellow C – Pale Yellow D 	
กลุ่มที่ ๑๓ YELLOW GROUP 13 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> – Vivid Yellow A – Brilliant Yellow B – Brilliant Yellow C – Pale Greenish Yellow D 	

<p>กลุ่มที่ ๑๔ YELLOW-ORANGE GROUP 14 ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vivid Yellow A - Vivid Yellow B - Brilliant Yellow C - Light Yellow D 	 <p>YELLOW-ORANGE GROUP 14</p> <p>Vivid Yellow A</p> <p>Vivid Yellow B</p> <p>Brilliant Yellow C</p> <p>Light Yellow D</p>
<p>กลุ่มที่ ๑๕ YELLOW-ORANGE GROUP 15 ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vivid Yellow A - Vivid Yellow B - Brilliant Yellow C - Light Yellow D 	 <p>YELLOW-ORANGE GROUP 15</p> <p>Vivid Yellow A</p> <p>Vivid Yellow B</p> <p>Brilliant Yellow C</p> <p>Light Yellow D</p>
<p>กลุ่มที่ ๑๖ YELLOW-ORANGE GROUP 16 ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vivid Yellow A - Light Orange Yellow B - Light Orange Yellow C - Pale Orange Yellow D 	 <p>YELLOW-ORANGE GROUP 16</p> <p>Vivid Yellow A</p> <p>Light Orange Yellow B</p> <p>Light Orange Yellow C</p> <p>Pale Orange Yellow D</p>

กลุ่มที่ ๑๗ YELLOW-ORANGE GROUP 17 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> - Strong Orange Yellow A - Vivid Yellow B - Vivid Yellow C - Light Yellow D 	
กลุ่มที่ ๑๘ YELLOW-ORANGE GROUP 18 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> - Light Yellow A - Light Yellow B - Pale Yellow C - Pale Yellow D 	
กลุ่มที่ ๑๙ YELLOW-ORANGE GROUP 19 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> - Light Orange Yellow A - Light Yellowish Pink B - Light Orange Yellow C - Pale Orange Yellow D 	

กลุ่มที่ ๒๓ YELLOW-ORANGE GROUP 23 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> - Vivid Orange Yellow A - Brilliant Orange Yellow B - Light Orange Yellow C - Pale Orange Yellow D 	

ชุดที่ ๒ Blue-Green Group, Green Group and Yellow-Green Group มี ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๔ สี ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ YELLOW-GREEN GROUP 151 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> - Strong Greenish Yellow A - Strong Greenish Yellow B - Strong Greenish Yellow C - Brilliant Greenish Yellow D 	

กลุ่มที่ ๒ YELLOW-GREEN GROUP 153 ได้แก่	
<ul style="list-style-type: none"> - Deep Greenish Yellow A - Strong Greenish Yellow B - Strong Greenish Yellow C - Strong Yellow D 	

การจัดแบ่งโทนสีเหลืองจากแผ่นเทียบสีของสมาคมพืชสวนแห่งสหราชอาณาจักร แบ่งเป็น ๔ โทน ดังนี้

๑. โทนสีเหลืองอมเขียวในกลุ่มสีชุดที่ ๑ GREEN-YELLOW GROUP กลุ่มที่ ๑ และ YELLOW GROUP กลุ่มที่ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ และ ๑๓ ประกอบด้วย สีเหลืองอมเขียวสด (Brilliant Greenish Yellow และ Vivid Greenish Yellow) สีเหลืองอมเขียวอ่อน (Light Greenish Yellow) สีเหลืองอมเขียวซีด (Pale Greenish Yellow) สีเขียวอมเหลืองอ่อน (Light Yellow Green) สีเขียวอมเหลืองซีด (Pale Yellow Green) และ กลุ่มสีชุดที่ ๒ YELLOW GREEN GROUP กลุ่มที่ ๑ และ ๒ ประกอบด้วย สีเหลืองอมเขียวแก่ (Strong Greenish Yellow) สีเหลืองอมเขียวสด (Brilliant Greenish Yellow) สีเหลืองอมเขียวเข้ม (Deep Greenish Yellow)

๒. โทนสีเหลืองสดในกลุ่มสีชุดที่ ๑ YELLOW GROUP กลุ่มที่ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ และ ๒๑ ประกอบด้วย สีเหลืองสด (Brilliant Yellow และ Vivid Yellow)

๓. โทนสีเหลืองอ่อนในกลุ่มสีชุดที่ ๑ YELLOW GROUP กลุ่มที่ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๔ ๑๕ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ และ ๒๑ ประกอบด้วย สีเหลืองอ่อน (Light Yellow) สีเหลืองซีด (Pale Yellow) สีชมพูอมเหลืองอ่อน (Light Yellowish Pink)

๔. โทนสีเหลืองแก่ สีเหลืองอมส้มในกลุ่มสีชุดที่ ๑ YELLOW GROUP กลุ่มที่ ๑๙ ประกอบด้วย สีเหลืองอมส้มอ่อน (Light Orange Yellow) สีเหลืองอมส้มซีด (Pale Orange Yellow) สีเหลืองอมส้มสด (Brilliant Orange Yellow หรือ Vivid Orange Yellow) สีเหลืองอมส้มแก่ (Strong Orange Yellow) และ กลุ่มสีชุดที่ ๒ YELLOW GREEN GROUP กลุ่มที่ ๒ ประกอบด้วย สีเหลืองแก่ (Strong Yellow)

พันธุ์พืช ๗๒ ชนิด

พันธุ์พืชที่มีดอกสีเหลือง รวมทั้งสิ้น ๒๙ วงศ์ จำนวน ๗๒ ชนิด
ได้แก่

วงศ์ Acanthaceae วงศ์ Annonaceae วงศ์ Apocynaceae
วงศ์ Asteraceae วงศ์ Balsaminaceae วงศ์ Bignoniaceae
วงศ์ Berberidaceae วงศ์ Bignoniaceae วงศ์ Bixaceae
วงศ์ Capparaceae วงศ์ Crassulaceae วงศ์ Cucurbitaceae
วงศ์ Dilleniaceae วงศ์ Dipterocarpaceae วงศ์ Fabaceae
วงศ์ Generiaceae วงศ์ Hypericaceae วงศ์ Iridaceae วงศ์
Lentibulariaceae วงศ์ Linderniaceae วงศ์ malpighiaceae
วงศ์ Malvaceae วงศ์ Ochnaceae วงศ์ Onagraceae วงศ์
Orchidaceae วงศ์ Orobanchaceae วงศ์ Polygalaceae วงศ์
Rubiaceae วงศ์ Thymelaeaceae วงศ์ Zingiberaceae

กุ่มบก

Crateva adansonii DC.
subsp. *trifoliata* (Roxb.) Jacobs

วงศ์ Capparaceae

ชื่ออื่น ๆ ผักกุ่ม

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

กุ่มบกเป็นไม้ต้นขนาดเล็ก สูง ๖-๑๐ เมตร เรือนยอดโปร่ง ทรงพุ่มแผ่กว้าง ลำต้นอวบ คดงอ และแตกกิ่งต่ำ เปลือกนอกสีเทาอ่อนหรือเทา แต้มขาว เป็นทางมีรอยย่นตามขวาง ตุ่มหูคชอง อากาศสีขาวขนาดใหญ่กระจายทั่วไป เปลือกใน สีเหลืองนวล

ใบประกอบแบบแบบฝ่ามือ มีใบย่อย ๓ ใบ เรียง

เวียนสลับ ก้านใบประกอบยาว ๗-๙ เซนติเมตร ใบย่อยรูปรีหรือรูปไข่ กว้าง ๔-๖ เซนติเมตร ยาว ๗.๕-๑๑ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลมหรือปลายใบมน โคนแหลมหรือสอบแคบ ขอบเรียบใบย่อยที่อยู่ ด้านข้างโคนใบเบี้ยว แผ่นใบค่อนข้างหนา เส้นแขนงใบ ๔-๖ คู่ ก้านใบย่อยยาว ๔-๕ มิลลิเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านดอกยาว ๓-๗ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๔ กลีบ รูปรี กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร ยาว ๔-๕ มิลลิเมตร เมื่อแห้งมักเป็นสีส้ม กลีบดอก ๔ กลีบ ดอกเริ่มบาน สีเหลืองอมเขียว เมื่อบานเต็มที่เปลี่ยนเป็นสีเหลืองแก่หรือสีเหลืองอมส้ม รูปรี กว้าง ๐.๘-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๒-๑.๘ เซนติเมตร โคนกลีบเป็นเส้นคล้ายก้าน ยาว ๓-๗ มิลลิเมตร เกสรเพศผู้สีม่วง มี ๑๕-๒๒ อัน ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ ๔ เซนติเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียยาวประมาณ ๕ เซนติเมตร รังไข่ค่อนข้างกลม หรือรูปทรงรี มี ๑ ช่อง

ผลมีเนื้อหลายเมล็ด รูปทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒-๓.๕ เซนติเมตร เปลือกผลมีจุดแต้มสีน้ำตาล อมแดง เมื่อผลแก่เปลือกเรียบ ไม่มีเกล็ด ก้านผล กว้าง ๐.๒-๐.๔ เซนติเมตร ยาว ๕-๑๓ เซนติเมตร เมล็ด รูปคล้ายเกือกม้าหรือรูปไต กว้างประมาณ ๒ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๖ มิลลิเมตร ผิวเรียบ

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย ศรีลังกา เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม จีนตอนใต้ และบริเวณคาบสมุทรมลายู ในไทย พบทุกภาค ตามป่าผลัดใบ เขาหินปูน และป่าไผ่ ที่ระดับทะเลประมาณ ๔๐๐ เมตร ออกดอกเดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน ติดผลเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม

การใช้ประโยชน์ เปลือกต้นใช้เป็นยารักษา ประสาทและยาบำรุงกำลัง ใบและเปลือกกรากใช้ตำ และทานวดอาการอักเสบเพื่อให้เลือดมาเลี้ยงได้ดี บริเวณที่มีอาการดังกล่าว ยอดและใบอ่อนต้มหรือ ดองเป็นผักจิ้มน้ำพริก

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ขจร

Telosma cordata (Burm.f.) Merr.

- วงศ์** Apocynaceae
ชื่ออื่น ๆ สลิด
ชื่อสามัญ Tonkin creeper

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ขจรเป็นไม้เลื้อยขนาดเล็ก สูงถึง ๑๐ เมตร มีน้ำยางสีขาว ยอดอ่อนมีขน

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปหัวใจถึงรูปเกือบกลม หรือรูปไข่แกมรูปหัวใจ กว้าง ๓-๑๐ เซนติเมตร ยาว ๔-๑๑ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเว้า รูปหัวใจ ขอบเรียบ แผ่นใบมีขน เส้นใบ ๕-๗ เส้น โคนเส้นใบมีต่อม ก้านใบยาว ๑-๖ เซนติเมตร มีขนสั้น

ช่อดอกแบบช่อซี่ร่ม ออกตามซอกใบ มีกลิ่นหอม ก้านช่อดอกยาว ๐.๕-๒.๕ เซนติเมตร มีขนสั้นปกคลุม ก้านดอกยาว ๐.๕-๑.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน จำนวน ๕ กลีบ รูปไข่แกมรูปขอบขนานหรือรูปใบหอก กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร ยาว ๖-๘ มิลลิเมตร ปลายแหลม ขอบมีขนครุยและเป็นคลื่นเล็กน้อย กลีบดอกรูปหลอด สีเหลืองอมเขียวอ่อนหรือสีเหลืองอมส้ม หลอดกลีบดอกยาว ๗-๙ มิลลิเมตร ปลายแยก ๕ กลีบ แต่ละกลีบยาว ๖-๘ มิลลิเมตร รูปขอบขนานถึงรูปไข่แกมขอบขนาน ปลายมนกลมหรือเว้าตื้น เบี้ยว ด้านในหลอดกลีบดอก มีขนยาวสีเหลืองอ่อน ด้านนอกเกลี้ยง รัยวงค์ประดับรูปดาว ๕ แฉก กลุ่มเรณูรูปสามเหลี่ยมถึงรูปไข่กลับกว้าง รั้งไข่เหนียวกลับ มี ๒ คาร์เพล

ผลแบบผลแตกแนวเดียว รูปกระสวยหรือรูปขอบขนานแกมรี กว้าง ๑.๕-๒ เซนติเมตร ยาว ๗-๑๐ เซนติเมตร เมล็ดรูปรีหรือรูปไข่ กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร ขนกระจุกที่ปลายเมล็ด ยาว ๓-๔ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย จีน ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ในไทยพบทุกภาค ตามป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง

การใช้ประโยชน์

ดอกตูมและผลอ่อนช่วยบำรุงโลหิต บำรุงหัวใจ บำรุงสายตา บำรุงตับ ขับเสมหะ และนำมาประกอบอาหาร เช่น ลวกจิ้ม น้ำพริก ทอดกับไข่ ผัดหรือแกง ปัจจุบันปลูกเป็นพืชผักเศรษฐกิจในครัวเรือนและระดับชุมชน

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ขมิ้นต้น

Mahonia duclouxiana Gagnep.

วงศ์ Berberidaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ขมิ้นต้นเป็นไม้พุ่ม สูง ๒-๕ เมตร เปลือกแตกเป็นร่อง เนื้อไม้สีเหลือง

ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ยาว ๒๐-๗๐ เซนติเมตร ใบย่อยมี ๔-๙ คู่ รูปขอบขนานแกมรูปไข่ หรือรูปใบหอก กว้าง ๔-๕ เซนติเมตร ยาว ๔-๑๕ เซนติเมตร โคนกลม เบี้ยว ขอบจักฟันเลื่อยห่าง ๆ ปลายจักแหลมคล้ายหนาม ไร้ก้าน แผ่นใบเหนียว แข็ง

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายกิ่ง มีหลายช่อ ยาว ๒๐-๓๐ เซนติเมตร ใบประดับรูปใบหอก ยาว ๒-๓.๕ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด ก้านดอกยาว ๓-๖ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงคล้ายกลีบดอก มี ๙ กลีบ เรียง ๓ วง วงนอกสั้นกว่าวงใน กลีบดอก ๖ กลีบ ยาว ๕-๘ มิลลิเมตร รูปรี ปลายมน โคนมีต่อม เกสรเพศผู้ ๖ อัน ติดตรงข้ามกลีบดอก ยาว ๓.๕-๕.๕ มิลลิเมตร อับเรณูมีรยางค์ ก้านชูเกสรเพศเมียยาว ๒-๓ มิลลิเมตร ติดทน

ผลแบบผลสด มีนวล เมื่อสุกเปลี่ยนเป็นสีม่วงเข้ม รูปทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕-๑ เซนติเมตร ภายในมี ๔-๕ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย จีนตอนใต้ และเมียนมา ในไทยพบทางภาคเหนือ ตามป่าดิบเขา หรือที่โล่งบนเขาหินปูนที่ระดับทะเล ๑,๐๐๐-๒,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การใช้ประโยชน์ แก่นเป็นยาแก้ท้องร่วง เปลือกต้นและเปลือกรากใช้เป็นยาแก้ไข้ดำอืด แก้ท้องเสีย โรครตา ตีไม้ปรกติ แก้โรคทางผิวหนัง และช่วยให้เจริญอาหาร นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ขิงกระต่าย

Zingiber junceum Gagnep.

วงศ์ Zingiberaceae

ชื่ออื่น ๆ ว่านหยกอีसान

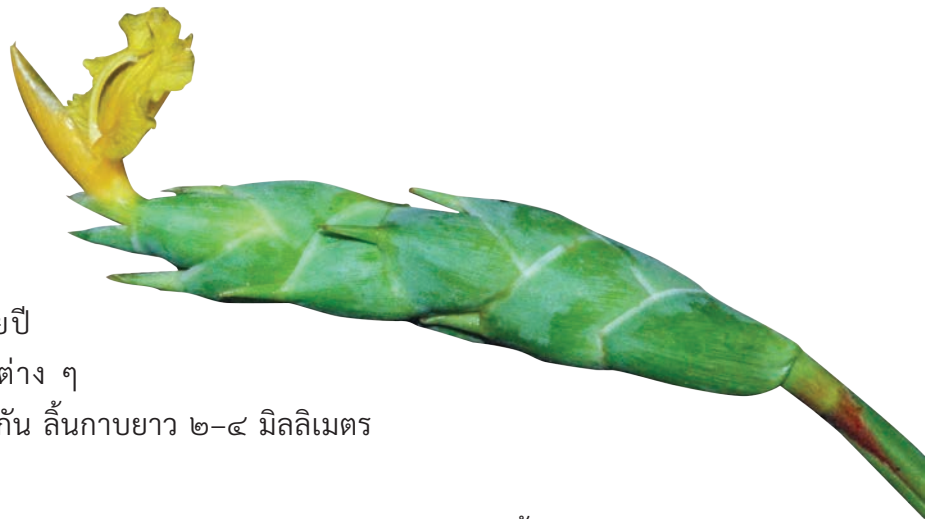
ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ขิงกระต่ายเป็นไม้ล้มลุก อายุหลายปี สูงถึง ๐.๔-๑.๓ เมตร มีเหง้าใต้ดิน ส่วนต่าง ๆ เกือบทั้งหมดมีสีเขียวปนแดงเรื่อ ๆ สลับกัน ลิ่นกาบยาว ๒-๔ มิลลิเมตร ปลายจัก ๒ พู

ใบเดี่ยว รูปแถบ ยาว ๑๒-๑๘ เซนติเมตร โคนกลมจดกาบใบ แผ่นใบด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีนวล ปลายเรียวแหลม ขอบเรียบ ไร้ก้าน

ช่อดอกแบบช่อเชิงลด รูปกระสวย ยาว ๑๐-๒๐ เซนติเมตร เกิดจากเหง้าออกด้านข้างของต้นที่มีใบหรือที่ปลายยอด ก้านช่อดอกยาว ๑๐-๑๕ เซนติเมตร ใบประดับรูปรีหรือรูปไข่กลับ ยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร สีเขียว ขอบบาง ใบประดับย่อยรูปรี ยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสั้นกว่าใบประดับย่อย ดอกสีเหลืองสด ยาวประมาณ ๓.๕ เซนติเมตร กลีบดอกรูปขอบขนาน กลีบบนยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร กลีบข้างสั้นกว่าเล็กน้อย กลีบปากสีเหลืองสด รูปรีกว้าง กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ปลายแยกเป็นสามแฉกเป็นหมัน สีเหลืองสด รูปทรงกลม สั้น อับเรณูสีเหลืองอ่อน จะงอยอับเรณูสีเหลืองสด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ลาวและกัมพูชา ในไทยพบที่จังหวัดบึงกาฬ สกลนคร และมุกดาหาร ตามป่าเต็งรังหรือป่าเบญจพรรณที่เป็นดินทราย ที่ระดับทะเล ๑๐๐-๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ซอดอกอ่อนนำมาหนึ่งหรือต้มจิ้มน้ำพริก ช่วยให้เจริญอาหารและขับลม ใบอ่อนนำมาใส่แกงหน่อไม้

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ไข่ขวาง

Senecio craibianus Hosseus

วงศ์ Asteraceae

ชื่ออื่น ๆ สุวรรณนภา

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไข่ขวางเป็นไม้ล้มลุกหลายปี สูง ๑๐-๕๐ เซนติเมตร ลำต้นตั้งตรง มีขนสั้นหนาแน่น

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปใบหอก กว้าง ๐.๒๕-๐.๘ เซนติเมตร ยาว ๒.๕-๘ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบและโอบติดลำต้น ขอบมีฟันออก แผ่นใบค่อนข้างหนา ด้านบนมีขน ด้านล่างมีขนต่อมประปราย ก้านใบสั้นมากหรือไม่มี

ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่นเชิงประคบคล้ายช่อเชิงหลั่น ออกตามปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว ๒-๕.๕ เซนติเมตร มีใบประดับ ๓-๕ ใบ รูปใบหอก เส้นผ่านศูนย์กลางของช่อกระจุกประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร วงใบประดับรูปประฆัง กว้างและยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร ใบประดับย่อยมีประมาณ ๒๐ ใบ รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ปลายแหลม ยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร ดอกวงนอกเป็นดอกเพศเมีย มีประมาณ ๒๑ ดอกต่อช่อ กลีบเลี้ยงสีขาว เป็นเส้นคล้ายเส้นด้าย กลีบดอกสีเหลืองสด รูปใบหอก กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ปลายหยัก ๓ แฉก ดอกวงในเป็นดอกสมบูรณ์เพศ มีประมาณ ๒๐๐ ดอกต่อช่อ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีลักษณะและสีเช่นเดียวกับดอกวงนอก กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาวประมาณ ๔.๕ มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น ๕ แฉก แต่ละแฉกรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ ๐.๕ มิลลิเมตร ปลายแหลม เกสรเพศผู้ ๕ อัน เรียงสลับกับแฉกกลีบดอก ก้านชูอับเรณูเป็นเส้น อับเรณูรูปรีหรือรูปขอบขนานเชื่อมกัน รังไข่ใต้วงกลีบ มี ๑ ช่อง ภายในมี ๑ ออวูล ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น ๒ แฉก

ผลแบบผลแห้งเมล็ดล่อน รูปกระสวย ยาวประมาณ ๒ มิลลิเมตร มีกลีบเลี้ยงติดทนรอบปลายผล เป็นเส้นละเอียดสีขาว ยาวประมาณ ๔.๕ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบที่จังหวัดเชียงใหม่และ เชียงราย ตามภูเขาหินปูน ที่ระดับทะเล ๑,๓๐๐ -๒,๑๐๐ เมตร ออกดอกและติดผลเดือนธันวาคมถึง เดือนมีนาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชป่าตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

คำมอกหลวง

Gardenia sootepensis Hutch.

วงศ์ Rubiaceae

ชื่ออื่น ๆ ไช้เนา คำมอกช้าง ฝาด้าม
ยางมอกใหญ่ แสลงหอมไต้
หอมไต้

ชื่อสามัญ Golden Gardenia

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

คำมอกหลวงเป็นไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงถึง ๑๕ เมตร ผลัดใบ เรือนยอดทรงกลม แผ่กว้าง ลำต้นบิดงอ เปลือกสีครีมอ่อนหรือสีเทา ค่อนข้างเรียบหรือหลุดลอกออกเป็นแผ่นบาง กิ่งอ่อนมีขนสั้นนุ่ม เมื่อแห้งเปลือกจะหลุดเป็นวงรอบกิ่ง

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ใบรูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง ๔-๑๕ เซนติเมตร ยาว ๙-๒๘ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมน โคนมนหรือสอบ ขอบเรียบ หูใบอยู่ระหว่างก้านใบลักษณะเป็นปลอกที่บริเวณรอบกิ่ง ใบอ่อนสีชมพูมีขนสีเงิน ด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน ด้านล่างสีอ่อนกว่ามีขนละเอียดตามเส้นใบ แผ่นใบเหนียวและสาก เส้นแขนงใบข้างละ ๑๕-๒๕ เส้น ก้านใบยาว ๐.๓-๑ เซนติเมตร

ดอกเดี่ยว สีขาวนวล เมื่อบานเต็มที่เปลี่ยนเป็นสีเหลืองสด มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเป็นหลอดรูปกรวย ยาว ๑-๒ เซนติเมตร ปลายเป็นพู่ด้านหนึ่งแยกกลีบ ด้านนอกมีขนเหนียว กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอดรูปกรวยยาว ปลายแยกเป็น ๕ แฉก แต่ละแฉก กว้าง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๒.๕-๔ เซนติเมตร รูปไข่กลับ ปลายมน ด้านนอกมีขนสั้น กลีบดอกหนา ขอบกลีบม้วนและบิด เกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียยื่นพ้นปากหลอดกลีบดอก เกสรเพศผู้ ๕ อัน ก้านดอกยาว ๑-๑.๕ เซนติเมตร ดอกบานเต็มที่กว้าง ๘-๑๐ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งไม่แตก ผลแก่สีน้ำตาลเข้ม รูปทรงรีหรือรูปไข่ กว้าง ๑.๘-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๒-๔ เซนติเมตร มีสันตื้น ๕-๖ สัน เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง เมล็ดรูปทรงกลมแบน

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่จีนตอนใต้ เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ในไทยพบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเดือนกรกฎาคม ติดผลเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม

การใช้ประโยชน์ เมล็ดต้มเคี้ยวกับน้ำเป็นยาสระผมใช้ฆ่าเหา แก่นผสมกับแก่นมะพอกตำรวมกันสำหรับสตรีอยู่ไฟหลังคลอด ใช้อาบและสระผม นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

คำหยาด

Microchirita bimaculata
(D.Wood.) A.Weber & D.J.Middleton

วงศ์ Gesneriaceae

ชื่ออื่น ๆ หยาดเนตร

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

คำหยาดเป็นไม้ล้มลุก สูงถึง ๕๐ เซนติเมตร ลำต้นมีลักษณะอวบน้ำ สีเขียวหรือสีเขียวอมน้ำตาล ผิวเกลี้ยงหรือมีขน ไม่แตกกิ่งก้าน

ใบเดี่ยว ใบช่วงโคนต้นขนาดใหญ่ ยาวถึง ๒๐ เซนติเมตร ใบช่วงปลายกิ่งเรียงตรงข้าม รูปไข่หรือรูปใบหอก กว้าง ๑.๔-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๑๕ เซนติเมตร ปลายแหลมยาว โคนตัดหรือเว้าตื้น ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษสีเขียวเข้ม ด้านบนเรียบ ด้านล่างมีขนปกคลุมกระจายห่าง ๆ เส้นแขนงใบ ๘-๑๕ คู่ เส้นใบย่อยแบบร่างแห ก้านใบยาว ๐.๒-๒.๕ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก เชื่อมติดกับก้านใบ ๐.๕-๑.๕ เซนติเมตร มีประมาณ ๑๕ ดอก ออกเดี่ยวหรือเป็นคู่หรือเรียงเป็นแผงด้านเดียว ไม่มีใบประดับ ก้านดอกยาว ๐.๓-๑ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียว จำนวน ๕ กลีบ รูปใบหอก กว้าง ๐.๗-๑.๘ มิลลิเมตร ยาว ๕-๑๐ มิลลิเมตร ปลายแหลม ขอบเรียบ มีขนปกคลุมตามเส้นที่ผิวทั่วด้านนอก ด้านในเกลี้ยง กลีบดอกสมมาตรด้านข้าง หลอดกลีบรูปแตร ยาว ๑.๖-๒ เซนติเมตร ปลายแยกเป็น ๕ กลีบ กลีบบน ๒ กลีบ กลีบล่าง ๓ กลีบ สีเหลืองสด รูปรี ปลายมน ปากหลอดกลีบดอกกว้างประมาณ ๘ มิลลิเมตร ด้านนอกโคนหลอดกลีบเกลี้ยง ด้านบนมีขนปกคลุมห่าง ๆ กลีบคู่บนรูปรี กว้าง ๑-๔ มิลลิเมตร ยาว ๒.๕-๕.๑ มิลลิเมตร ปลายกลม กลีบคู่ล่างคู่ข้าง กว้าง ๒.๕-๕ มิลลิเมตร ยาว ๓.๓-๖ มิลลิเมตร กลีบคู่ล่างกลาง กว้าง ๒.๓-๕.๒ มิลลิเมตร ยาว ๒.๕-๗.๕ มิลลิเมตร ด้านในมีปื้นกลมสีน้ำตาลอมแดง เกสรเพศผู้ ๔ อัน มีที่สมบูรณ์ ๒ อัน ติดช่วงโคนภายในหลอดกลีบดอก ปลายแกนอับเรณูมีรยางค์เชื่อมกัน

อับเรณูสีเขียวเข้ม ขนาด ๒-๒.๖ มิลลิเมตร แยกตาม
ขวาง เกสรเพศผู้เป็นหมัน ๒ อัน รังไข่เหนือวงกลีบ
รูปกระสวยโค้ง ขนาด ๒-๖ มิลลิเมตร เกสรตัวเมีย
มี ๑ ช่อง ก้านชูเกสรเพศเมียยาว ๕.๕-๗ มิลลิเมตร
ยอดเกสรเพศเมียจัก ๒ พู

ผลแบบผลแห้งแก่แล้วแตก รูปโค้ง ยาว ๒.๕
-๓.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เมียนมา และลาว ในไทยพบทางภาค
เหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามป่าดิบแล้ง
บนเขาหินปูน ที่ระดับทะเล ๕๐๐-๑,๑๐๐ เมตร
ออกดอกเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้
ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชป่าตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ
พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง
หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ
อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง
แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด
ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ
พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์
ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เครือเขาขมน้อย

Heterostemma siamicum Craib

วงศ์ Apocynaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เครือเขาขมน้อยเป็นไม้เลื้อย ทุกส่วนมีน้ำยางขาว ลำต้นแตกแขนง กิ่งอ่อนหรือใบอ่อนอาจพบขนสีน้ำตาลแดง

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน รูปไข่แกมรูปขอบขนานหรือรูปไข่กว้างเกือบกลม กว้าง ๑.๗-๗.๕ เซนติเมตร ยาว ๔-๑๐ เซนติเมตร ปลายเป็นติ่งแหลมหรือแหลม โคนรูปปลีมหหรือรูปหัวใจ ขอบเรียบ แผ่นใบอบน้ำ ด้านบนและด้านล่างมีขนยาวกระจายห่าง ๆ เส้นแขนงใบ ๓-๕ คู่ มีต่อมที่โคนเส้นใบ ก้านใบยาว ๒-๘ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อซี่ร่ม ออกเหนือซอกใบ ก้านช่อดอกยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร มีขนละเอียด ก้านดอกยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเหลืองอมเขียวหรือสีเขียวอ่อน โคนเชื่อมกันเป็นรูปวงล้อ ปลายแยก ๕ กลีบ รูปใบหอก ยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร ขอบเป็นชายครุย ด้านนอกมีขนนุ่ม โคนระหว่างแฉกกลีบเลี้ยงด้านในมีต่อม กลีบดอกสีเหลืองสด โคนเชื่อมกันรูปวงล้อ ปลายแยก ๕ แฉก รูปไข่แกมรูปใบหอก กว้าง ๒.๕ มิลลิเมตร ยาว ๓.๕ มิลลิเมตร ปลายแหลมหรือแยกเป็นสองแฉกเล็ก ๆ ด้านนอกมีขนนุ่ม ด้านในมีขนสั้นประปราย рыางค์ประดับรูปดาว ปลายแหลม กลุ่มเรณูรูปค่อนข้างกลม รั้งไข่เหนียวกลีบ

ผลแบบผลแตกแนวเดียว สีเขียว รูปทรงกระบอก กว้าง ๐.๓-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๗-๑๐ เซนติเมตร เมล็ดรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง ๐.๓-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๐.๘-๑ เซนติเมตร ขนกระจุกที่ปลายเมล็ด ยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่จีน ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตกเฉียงใต้ ตามพื้นที่เปิดบริเวณป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าละเมาะ

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

จำฮ่อม

Phlogacanthus thyriformis
(Roxb. ex Hardw.) Mabb.

- วงศ์** Acanthaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ห้อมนาคา ฮ่อมช้าง
- ชื่อสามัญ** Nongmangkha

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

จำฮ่อมเป็นไม้ล้มลุกหลายปี สูง ๐.๓-๒.๕ เมตร

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปหอก กว้าง ๔.๕-๗ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๒๙ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปสามเหลี่ยม ขอบค่อนข้างเรียบ แผ่นใบบาง กลี้ยง ด้านบนเส้นกลางใบชัดเจน เส้นแขนงใบ ๖-๘ คู่ ก้านใบยาว ๑-๑.๕ เซนติเมตร กลี้ยง

ช่อดอกแบบช่อกระจะ ออกที่ปลายยอดหรือตามกิ่งหรือตามซอกใบ กว้าง ๘-๑๒ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๓๐ เซนติเมตร ช่อดอกมักยาวมากกว่าปรกติและรูปทรงผิดรูปเมื่อนำมาปลูกในที่ร่มและเป็นพุ่มแจ้ หรือมีลักษณะคล้ายสร้างต้นใหม่จำนวนมากบนช่อดอก เมื่อเจริญเต็มที่ ก้านช่อยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร ขนสั้นประปราย ดอกเรียงสลับตั้งฉาก ใบประดับรูปใบหอก ยาว ๐.๘-๓ เซนติเมตร ก้านดอกสั้น ใบประดับย่อยรูปแถบ ติดที่กึ่งกลางของดอก ยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียว โคนติดกัน ปลายแยก ๕ แฉก รูปแถบ ด้านในและด้านนอกมีขนสั้นกระจายทั่วไป ยาว ๓-๔ เซนติเมตร หลอดกลีบดอกสีเหลืองอมส้ม โคนที่ส่วนกลางและปลาย โคนแคบ ขนต่อมหนาแน่นที่ด้านนอกโดยเฉพาะที่โคนหลอด ด้านในกลี้ยง กว้าง ๑-๒ เซนติเมตร ยาว ๔.๕-๖ เซนติเมตร ปลายแยก ๕ แฉก แฉกวงกลีบบน ๒ แฉก ตั้งตรง แฉกหลอดกลีบดอกด้านข้างและล่าง ๓ แฉก บิดงอและม้วน แบะออกไปตามหลอดกลีบดอก แต่ละแฉกรูปหอก ปลายแหลม ขนาดเท่ากัน ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร เกสรเพศผู้ ๒ อันไม่เจริญ ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ก้านชูอับเรณูโค้ง ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ขนสั้นที่โคน อับเรณูยื่นออกนอกหลอดกลีบดอก รังไข่กลี้ยง มี ๘ อวุล ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว ๖ มิลลิเมตร กลี้ยง

ผลแบบผลแห้งแตก สีดำ แบน ยาว ๒-๓ เซนติเมตร ก้านช่อยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร เมล็ดรูปทรงกลม มี ๘ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เขตร้อนชื้นทางภาคตะวันออกของอินเดีย เนปาล ภูฏาน ศรีลังกา บังคลาเทศ เมียนมา ลาว เวียดนาม และอินโดนีเซีย ในไทยพบตามป่าเบญจพรรณ ที่มีสภาพร่มรำไร และอยู่เป็นกลุ่มบริเวณขอบป่าของจังหวัดนครพนมและบึงกาฬ ที่ระดับทะเลปานกลาง ๓๐๐-๕๐๐ เมตร

การใช้ประโยชน์

ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย ปัจจุบันกรมวิชาการเกษตรอยู่ในระหว่างดำเนินการศึกษาด้านพฤกษเคมีและการขยายพันธุ์ เพื่อประเมินศักยภาพสำหรับการพัฒนาในอนาคต ส่วนการใช้ประโยชน์ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในอินเดีย มีการใช้ส่วนของใบสำหรับบำบัด และรักษาอาการไอ โรคหอบหืด โรครูมาตอยด์ โรคมาลาเรีย และอาการไข้สาเหตุจากเชื้อไวรัส

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ช่อศิลา

Pterygiella parishii (Hook.f.)
Pinto-Carr., E.Rico & M.M.Mart.Ort.

วงศ์ Orobanchaceae

ชื่ออื่น ๆ คำหिन

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ช่อศิลาเป็นไม้ล้มลุก อายุปีเดียว สูง ๕-๑๖ เซนติเมตร ลำต้นทรงกระบอก มีต่อมปกคลุมกระจาย แตกกิ่งที่ใกล้โคนต้น

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กว้างถึงหยักลึกสุดแบบขนนก กว้าง ๐.๕-๑.๒ เซนติเมตร ยาว ๐.๗-๑.๔ เซนติเมตร ปลายมน โคนตัด ขอบเรียบหรือหยักลึกสุดแบบขนนก แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนและด้านล่างมีต่อมปกคลุมกระจาย เส้นแขนงใบ ๘-๒๕ คู่ เส้นใบย่อยแบบร่างแห ก้านใบยาว ๐.๑-๐.๒๕ มิลลิเมตร

ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายกิ่ง ก้านดอกยาว ๐.๕-๑.๕ มิลลิเมตร หรือไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน รูปประฆัง กว้างประมาณ ๒ มิลลิเมตร ยาว ๓-๔ มิลลิเมตร และขยายขนาด กว้างประมาณ ๔ มิลลิเมตร ยาว ๕-๖ มิลลิเมตร เมื่อติดผลปลายแยก ๕ แฉก แฉกด้านบนสั้นกว่าด้านอื่น ผิวมีต่อมปกคลุมกระจาย กลีบดอกรูปหลอด โป่งทางด้านบน สีเหลืองสด ยาว ๖-๑๐ มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น ๕ แฉก กลีบปากด้านบนรูปไข่กว้าง ปลายแยกเป็น ๒ พู กว้างและยาว ๑.๕-๒ มิลลิเมตร กลีบปากล่างมี ๓ แฉก แฉกกลางรูปกลมหรือรูปไข่กว้าง กว้าง ๒.๒-๒.๕ มิลลิเมตร ยาว ๒-๔ มิลลิเมตร แฉกด้านข้างรูปไข่ ยาว ๑.๕-๒.๕ มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ ๔ อัน อยู่เป็นคู่ติดที่โคนกลีบดอก แตกแบบไม่มีทิศทาง รังไข่เหนือวงกลีบรูปไข่แกมขอบขนาน มีขนปกคลุม ก้านชูเกสรเพศเมียรูปกระสวย ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น ๒ พู สั้น ๆ

ผลแบบผลแห้งแตก รูปไข่ กว้างประมาณ ๓ มิลลิเมตร ยาว ๔-๕ มิลลิเมตร มีก้านชูเกสรเพศเมียติดทน เมล็ดจำนวนมาก รูปขอบขนาน กว้างประมาณ ๐.๒๕ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๐.๕ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ในไทยพบทางภาคเหนือ ตามพื้นที่เปิด
โล่งบนเขาหินปูน ที่ระดับทะเล ๑,๒๐๐-๒,๒๐๐ เมตร
ออกดอกเดือนกันยายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้
ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชป่าตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ
พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง
หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ
อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง
แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด
ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ
พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์
ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ช้างน้ำ

Ochna integerrima (Lour.) Merr.

วงศ์ Ochnaceae

ชื่ออื่น ๆ กระแจะ กระโดงแดง กำลั้งช้างสาร ขมิ้นพระตัน
คว แ่ง ช้างโน้ม ช้างโหม ตาซีบ้าง ตานนกรด
ตาลเหลือง ผีน ไวโร

ชื่อสามัญ Vietnamese Mickey Mouse Plant

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ช้างน้ำเป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็ก สูงถึง ๑๒ เมตร เปลือกสีน้ำตาลเข้ม ลำต้นแตกสะเก็ดเป็นร่องลึก ปลายกิ่งมีกาบหุ้มตาแข็งและแหลม

ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับหรือ รูปใบหอกแกมรูปไข่กลับ กว้าง ๒.๕-๕.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๒-๑๗ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนแหลมหรือมน ขอบจักฟันเลื่อยถี่ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง เรียบ

ช่อดอกแบบช่อกระจุกแยกแขนง ออกตามซอกใบและใกล้ปลายกิ่งที่ไม่มีใบ มักออกดอกพร้อมแตกใบใหม่ แต่ละช่อมี ๔-๘ ดอก ก้านช่อดอกยาว ๒-๕ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียวสด เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีแดง มี ๕ กลีบ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง ๕-๘ มิลลิเมตร ยาว ๑๐-๑๕ มิลลิเมตร ติดทน กลีบดอกสีเหลืองสด มี ๕-๘ กลีบ บางและหลุดร่วงง่าย รูปไข่กลับ กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๓ เซนติเมตร ปลายมน โคนรูปปลีมี เกสรเพศผู้ ๓๒-๕๐ อัน ก้านชูอับเรณูยาว ๐.๕-๑.๒ เซนติเมตร ขนาดไม่เท่ากัน วงนอกยาวกว่าวงใน รั้งไข่ เหนือวงกลีบ มี ๑ ช่อง ก้านชูเกสรเพศเมียสั้น มี ๑ อัน ปลายแยก ๒-๑๐ แฉก

ผลแบบผลสด ค่อนข้างกลม สีเขียว เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีดำ ผิวมัน กว้าง ๘-๙ มิลลิเมตร ยาว ๑-๑.๒ เซนติเมตร ผลมีก้านชูเกสรเพศเมียติดทนและมีกลีบเลี้ยงสีแดงสด มี ๑ เมล็ด เปลือกเมล็ดแข็ง เยื่อหุ้มเมล็ดบาง

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในไทยพบทุกภาค ตามป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ป่าสน และป่าชายหาด ที่ระดับทะเลประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกและติดผลเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

การใช้ประโยชน์ ลำต้นใช้ต้มน้ำดื่มบำรุงร่างกาย แก้กษัย และแก้ปวดเมื่อย เปลือกต้นเป็นยาแก้ไข้ ขับผายลม และบำรุงหัวใจ รากเป็นยาขับพยาธิ บำรุงกำลัง และแก้โรคน้ำเหลืองเสีย ผลเป็นยาบำรุงร่างกาย นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดมุกดาหาร

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ชำเรือด

Hultholia mimosoides (Lam.)
Gagnon & G.P.Lewis

วงศ์ Fabaceae

ชื่ออื่น ๆ ทะเนาซอ
ผักกาดหญ้า
ผักชะยา ผักคายา
ผักปู้ย่า หนามปู้ย่า

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชำเรือดเป็นไม้พุ่มหรือไม้เลื้อย ทุกส่วนมีหนามและขนแข็ง

ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ยาว ๒๕-๔๐ เซนติเมตร เรียงสลับ ใบประกอบแบบขนนกชั้นที่ ๑ มี ๑๐-๓๐ คู่ เรียงตรงข้าม ทุใบรูปรีมน ใบย่อย ๑๐-๒๐ คู่ เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน กว้างประมาณ ๔ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑๐ มิลลิเมตร ปลายกลมมนหรือเป็นติ่งหนามสั้น โคนเบี้ยว ขอบเรียบ ไม่มีก้านใบย่อย

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอด ก้านช่อดอกยาว ๒-๓ เซนติเมตร มีหนามแข็งและมีรอยต่อใกล้ดอก ใบประดับรูปรีมน ยาวประมาณ ๔ มิลลิเมตร มีขนอยู่ ดอกรูปดอกถั่ว กลีบเลี้ยงสีเหลืองอมเขียวหรือสีเหลืองอมส้ม จำนวน ๕ กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน มีขนอยู่ กลีบดอกสีเหลืองสด จำนวน ๕ กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน เรียงคล้ายผีเสื้อ ประกอบด้วย กลีบล่าง ๑ กลีบ รูปไข่กลับ ปลายกลมหรือเว้าตื้น โคนเรียวคล้ายก้านกลีบ กลีบคู่ข้างและกลีบคู่ล่างมีอย่างละ ๒ กลีบ รูปเกือบกลม เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน ก้านชูอับเรณูมีขนหนาแน่น รังไข่เหนือวงกลีบ มี ๒ ออวูล รูปแถบ มีขนยาวปกคลุมห่าง ๆ

ผลแบบฝัก รูปขอบขนานถึงรูปใบหอก กว้าง ๓-๖ เซนติเมตร ยาว ๘-๒๐ เซนติเมตร ปลายเป็นจางงอย เจริญบนฐานดอก เมล็ดรูปรีแบน กว้างประมาณ ๗ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑๐ มิลลิเมตร จำนวน ๒ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เมียนมา จีน ลาว และเวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้ ตามพื้นที่เปิดโล่งบริเวณขอบป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง

การใช้ประโยชน์ ยอด ใบอ่อน และช่อดอก ช่วยขับเสมหะ บำรุงเลือด แก้วิงเวียน และนำมาประกอบอาหารประเภทส้า ปัจจุบันปลูกเป็นพืชผักเศรษฐกิจในครัวเรือนและระดับชุมชน

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ดาวเรือง

Tagetes erecta L.

- วงศ์** Asteraceae
- ชื่ออื่น ๆ** คำปู้จู้น้อย คำปู้จู้หลวง ดาวเรืองน้อย
พอทู โปซีโทงชะ ยี่สุน
- ชื่อสามัญ** African marigold, Aztec marigold

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ดาวเรืองเป็นไม้ล้มลุก สูง ๑๐-๑๒๐ เซนติเมตร

ใบประกอบหยักลึกแบบขนนก ยาว ๓-๒๕ เซนติเมตร

ใบย่อยรูปใบหอกหรือรูปแถบแกมรูปใบหอก กว้าง ๐.๓-๑.๒ เซนติเมตร

ยาว ๑.๕-๔.๕ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่น ก้านช่อดอกยาว ๓-๑๕ เซนติเมตร ใบประดับ ๕-๘ ใบ กว้าง ๐.๓-๑.๒ เซนติเมตร ยาว ๑-๒.๒ เซนติเมตร ดอกย่อย ๓-๘ หรือมากกว่า ๑๐๐ ดอกในพันธุ์ปลูก ดอกวงนอกมีกลีบดอกรูปพัดหรือรูปสี่เหลี่ยม ยาว ๐.๒-๒.๕ เซนติเมตร สีเหลืองสดถึงสีเหลืองอมส้ม บางครั้งพบ ๒ สี เช่น สีเหลืองสลับสีแดงหรือน้ำตาล หรือสีขาวในพันธุ์ปลูก ดอกวงในยาว ๑-๑๒ เซนติเมตร วงกลีบเลี้ยง ยาว ๐.๗-๑.๒ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งเมล็ดล่อน ยาว ๐.๖-๑๐ เซนติเมตร แปกพืชไม่มีหรือบางครั้งพบ ๒ อัน เป็นเกล็ดรูปปลีมนแคบถึงรูปเข็ม ยาว ๐.๖-๑.๒ เซนติเมตร แยกกันหรือติดกัน

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่กัวเตมาลาและเม็กซิโก ในไทยพบทุกภาค

การใช้ประโยชน์

กลีบดอกมีสารแซนโทฟิลล์ ช่วยบำรุงสายตา มีสารต้านอนุมูลอิสระ มีฤทธิ์ต้านการอักเสบ ยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรียและไวรัส และใช้ในการสมานแผล ใบต้มกับน้ำใช้ล้างบริเวณที่เป็นสิ่ว ใช้แก้ฝี แผลพุพอง ตุ่มมีหนอง อากาการบวม เป็นยาขับลม ลดอาการจุกเสียด และเป็นยาแก้ริดสีดวงทวาร รากเป็นยาเย็นใช้บำรุงปอดและตับ เป็นยาระบาย ยาถอนพิษ และแก้อาการบวมอักเสบภายใน นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ประดับ เป็นไม้ตัดดอก และเป็นไม้กระถาง

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชใหม่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ กรณีเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓ นอกจากนี้ยังได้รับความคุ้มครองจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่จำนวน ๖ พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ก้านทองดีฟโกลด์ เอ็กซ์ตาร์ พันธุ์ล้านช้างออเรนจ์ พันธุ์วินเนอร์ ดีฟ โกลด์ พันธุ์ริบอร์น 1 พันธุ์ริบอร์น 2 และพันธุ์ริบอร์น 3

ก้านทองดีฟโกลด์ เอ็กซ์ตาร์

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๒๗/๒๕๖๖ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖

โดย : บริษัท โฮมซีดส์ จำกัด

ล้านช้างออเรนจ์

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๒๘/๒๕๖๖ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖

โดย : บริษัท โฮมซีดีส์ จำกัด

วินเนอร์ ดีฟ โกลด์

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๓๑/๒๕๖๖ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖

โดย : บริษัท ฮีส์ท์ เวสต์ ซีดี จำกัด

รีบอร์ด 1

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๔๘/๒๕๖๖ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖
โดย : บริษัท โสมซิดส์ จำกัด

รีบอร์ด 2

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๔๙/๒๕๖๖ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖
โดย : บริษัท โสมซิดส์ จำกัด

รีบอร์ด 3

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๕๐/๒๕๖๖ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖
โดย : บริษัท โสมซิดส์ จำกัด

ต่างไก่ป่า

Polygala arillata Buch.–Ham.
ex D.Don

วงศ์ Polygalaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต่างไก่ป่าเป็นไม้พุ่ม สูง ๑-๕ เมตร กิ่งอ่อนมีขน

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่ รูปรี หรือรูปไข่กลับ กว้าง ๑.๕-๘.๕ เซนติเมตร ยาว ๕-๑๓ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนตัดหรือกลมมน ขอบเรียบหรือจักฟันเลื่อยห่าง ๆ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวเข้มกว่าด้านล่าง เกือบหรือมีขนเล็กน้อย เส้นแขนงใบ ๕-๑๒ คู่ จดกันตามขอบใบ เส้นใบย่อยแบบร่างแห ก้านใบยาว ๐.๕-๑ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบหรือปลายกิ่ง ยาวถึง ๓๐ เซนติเมตร มี ๑๐-๖๐ ดอก ช่อดอกตั้งตรงหรือห้อยลง ใบประดับรูปไข่แกมรูปหัวใจ ยาวถึง ๒.๘ มิลลิเมตร ร่วงง่าย ก้านดอกยาว ๐.๔-๐.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง จำนวน ๕ กลีบ เรียงเป็น ๒ ชั้น ชั้นนอกสีเขียว มี ๓ กลีบ ขนาดเล็ก ชั้นในสีเหลืองอมเขียว มี ๒ กลีบ รูปไข่กลับ ขนาดใหญ่คล้ายกลีบดอก ยาว ๑-๑.๔ เซนติเมตร มีขนครุย กลีบดอกสีเหลืองอมเขียว จำนวน ๓ กลีบ เชื่อมกัน คล้ายรูปเรือหุ้มเกสรเพศผู้และเพศเมีย ยาว ๑.๒-๑.๖ เซนติเมตร ปลายแยกเป็น ๒ พูตรงปลายมีรยางค์ลักษณะหยักคล้ายแปรง เกสรเพศผู้ ๘ อัน เชื่อมกันเป็นมัด ยาว ๑-๑.๔ เซนติเมตร ฐานด้านบนเชื่อมกับกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มี ๒ ช่อง รูปขอบขนานหรือรูปโล่ มีปีก ก้านชูเกสรเพศเมียยาว ๐.๙-๑.๑ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปทรงกลมหรือรูปโล่ มี ๒ ช่อง กว้าง ๐.๙-๑.๑ เซนติเมตร ยาว ๑.๑-๑.๕ เซนติเมตร เมล็ดสีดำ รูปทรงกลม กว้างประมาณ ๕ มิลลิเมตร ยาว ๔.๐-๔.๕ มิลลิเมตร ปุยหุ้มเมล็ดสีส้ม

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ศรีลังกา เนปาล อินเดีย จีนตอนใต้ เมียนมา และภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตามป่าดิบชื้น และป่าดิบเขา ที่ระดับทะเล ๙๐๐-๒,๓๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ตานโมย

Apostasia wallichii R.Br.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ตานโมยเป็นกล้วยไม้ดิน ลำต้นตั้งตรง เรียวยาว แข็ง สูง ๒๕-๓๕ เซนติเมตร รากเป็นเส้นยาว แข็งและเหนียว แต่ละเส้นมีปมเล็ก ๆ ๒-๓ ปม ไม่มีเนื้อเยื่อคล้ายนวมหุ้ม

ใบเดี่ยว มี ๑ ถึงหลายใบ เรียงเวียน รูปแถบ กว้าง ๐.๘-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๒๐ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนแผ่เป็นกาบหุ้มลำต้น แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ พับจีบ

ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ออกที่ยอด แต่ละช่อมี ๑๐-๒๕ ดอก ทั้งช่อยาว ๘-๑๐ เซนติเมตร ก้านช่อยาว ๓-๔ เซนติเมตร แกนช่อยาว ๕-๖ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปใบหอก กว้างประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ดอกบานเต็มที่ปลายกลีบเลี้ยงและกลีบดอกม้วนลงด้านล่าง กลีบเลี้ยงรูปขอบขนาน กว้าง ๐.๒-๐.๓ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๐.๖ เซนติเมตร ปลายมน โคนมน ขอบเรียบ แผ่นกลีบบาง ด้านนอกเป็นสันตามยาว ปลายสันเป็นรยางค์แข็งยื่นโผล่เหนือปลายกลีบ กลีบดอกรูปขอบขนาน กว้าง ๐.๕-๐.๓ เซนติเมตร ยาว ๐.๕-๐.๖ เซนติเมตร ปลายมน โคนมน ขอบเป็นคลื่น แผ่นกลีบบาง มีเส้นตามยาว ๒ เส้น เกสรเพศผู้ ๒ อัน อับเรณูรูปรี กว้างประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร เรณูเป็นผง ก้านชูเกสรเพศเมียยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ก้านดอกรวมรังไข่ยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปทรงกระบอก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร ยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร เมล็ดมีขนาดเล็ก จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เนปาล ศรีลังกา สุมาตรา และนิวกินี ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ ตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับทะเล ๗๐๐-๘๕๐ เมตร ออกดอกเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน ติดผลเดือนกรกฎาคม

การใช้ประโยชน์ ลำต้นใช้ต้มน้ำดื่มแก้ไข้ รากใช้ผสมสมุนไพรชนิดอื่นแช่เหล้าดื่มบำรุงกำลัง

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

แตงโม

Citrullus lanatus (Thunb.)
Matsum. & Nakai

วงศ์ Cucurbitaceae

ชื่ออื่น ๆ แตงจีน แตงเต้าสา มะเต้า อุลัก

ชื่อสามัญ Water melon

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

แตงโมเป็นไม้ล้มลุก ลำต้นและกิ่งแขนงแข็ง เป็นเหลี่ยม และมีร่อง มีขนอยู่ มือพันมีขนละเอียดปกคลุม

ใบเดี่ยว เรียงสลับ มีขนหนาแน่น ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนรูปหัวใจ เว้าครึ่งวงกลม แผ่นใบรูปสามเหลี่ยมถึงรูปไข่ แยกเป็น ๓ แฉก กว้าง ๕-๑๕ เซนติเมตร ยาว ๘-๒๐ เซนติเมตร ด้านบนและด้านล่างของแผ่นใบมีขนสาก ก้านใบยาว ๓-๑๒ เซนติเมตร

ดอกเดี่ยวแยกเพศร่วมต้น ดอกเพศผู้ ก้านดอกยาว ๓-๔ เซนติเมตร มีขนอยู่ กลีบเลี้ยงเป็นหลอด สีเขียว รูปใบหอกแคบ ยาว ๒-๓ เซนติเมตร มีขนอยู่หนาแน่น กลีบดอกสีเหลืองสด รูปไข่ถึงรูปขอบขนาน เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒.๕-๓ เซนติเมตร ดอกเพศเมียมีลักษณะคล้ายดอกเพศผู้ รังไข่ยาว ๕-๘ เซนติเมตร มีขนอยู่หนาแน่น ยอดเกสรเพศเมีย ๓ อัน รูปไต

ผลแบบผลเปลือกเหนียว รูปทรงกลมหรือรูปขอบขนาน ผิวเรียบ เมล็ดรูปไข่ จำนวนมาก มีหลายสี กว้าง ๐.๕-๐.๘ เซนติเมตร ยาว ๑-๑.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา พบที่ทวีปแอฟริกา อียิปต์ เอธิโอเปีย ลิเบีย และซูดาน ในไทยพบทุกภาค

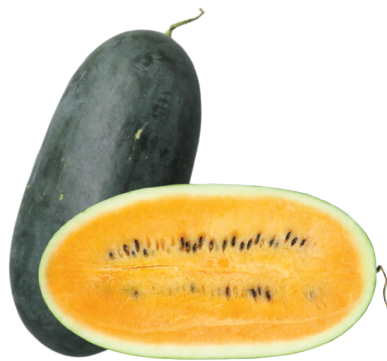
การใช้ประโยชน์ ผลสุกรับประทานสด มีแร่ธาตุ เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก โพแทสเซียม มีสารเบต้าแคโรทีน ซิตรัลลีน และไลโคปีน เมล็ดใช้เป็นยาถ่ายพยาธิ ยอดอ่อนและผลอ่อนนำมาประกอบอาหาร เช่น แกงส้ม แกงเลียง

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชใหม่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ กรณีเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ

ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓ นอกจากนี้ยังได้รับความคุ้มครองจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ทั้งหมด ๓๘ พันธุ์ ตัวอย่างพันธุ์แตงโมเนื้อสีเหลืองส้มจำนวน ๓ พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์โกลเด้นสวีท 80 พันธุ์คิงส์เเลโล่ และพันธุ์ควีนเลดี้

โกลเด้นสวีท 80

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๕๑๖/๒๕๖๒
วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒
โดย : บริษัท ฮีลท์ เวสท์ ซีด จำกัด

คิงส์เเลโล่

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๑๒/๒๕๖๖
วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕
โดย : บริษัท ฮีลท์ เวสท์ ซีด จำกัด

ควีนเลดี้

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๘๗๑/๒๕๖๖
วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖
โดย : บริษัท ฮีลท์ เวสท์ ซีด จำกัด

ทองสามย่าน

Kalanchoe integra (Medik.)

Kuntze

วงศ์ Crassulaceae

ชื่ออื่น ๆ คะชีคู่ชัวะ โฟพะะ ช้องสามย่าน เถาไฟ
ฮอมแฮม

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ทองสามย่านเป็นไม้ล้มลุก อวบน้ำ สูง ๔๐-๑๒๐ เซนติเมตร ลำต้นเกลี้ยง

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กลับหรือรูปคล้ายช้อน กว้าง ๑.๕-๖ เซนติเมตร ยาว ๕-๑๕ เซนติเมตร ปลายมน โคนเรียวแคบโอบรอบลำต้น แผ่นใบหนา ขอบเรียบ หยักมน ไม่เป็นระเบียบหรือค่อนข้างเรียบ หรือหยักลึกสุดแบบขนนก ก้านใบยาวถึง ๓ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุกเชิงประกอบ ออกที่ยอด ใบประดับล่างออกเป็นคู่ รูปแถบถึงรูปใบหอก ยาว ๒.๕-๘ เซนติเมตร ใบประดับย่อยขนาดเล็ก รูปเส้นด้าย ยาว ๐.๕-๑ เซนติเมตร ดอกจำนวนมาก คล้ายดอกเข็ม สีเหลืองสด ก้านดอกยาว ๐.๕-๑.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียวอมเหลืองอ่อน จำนวน ๔ กลีบ รูปสามเหลี่ยมแคบ โคนเชื่อมกัน ปลายแหลมยาว ติดทน ยาว ๐.๔-๑ เซนติเมตร กลีบดอกจำนวน ๔ กลีบ รูปรี ยาว ๐.๘-๑ เซนติเมตร โคนเชื่อมกันเป็นหลอดคล้ายรูปคนโท ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร เกสรเพศผู้ ๘ อัน ติดใต้ปากหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูสั้น ยาวไม่เท่ากัน อับเรณูรูปกลมรี แตกไม่มีทิศทาง รังไข่เหนือวงกลีบ มี ๔ อัน รูปรี แยกกัน แต่ละอันมี ๑ ช่อง ก้านชูเกสรเพศเมียเป็นเส้น ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม

ผลแบบแตกแนวเดียว รูปรี ยาว ๐.๖-๑ เซนติเมตร ปลายมีติ่งแหลม เมล็ดมีขนาดเล็ก จำนวนมาก มีริ้วตามยาว

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ตะวันออกเฉียงเหนือ อินเดีย เนปาล ปากีสถาน ภูฏาน จีน ไต้หวัน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตามเขาหินปูนแห้งแล้ง ที่ระดับทะเล ๔๐๐-๗๐๐ เมตร ออกดอกเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม

การใช้ประโยชน์

ลำต้นใช้เป็นยาบรรเทาอาการฟกช้ำและบวม ห้ามเลือด และใช้ล้างนัยน์ตา ใบเป็นยาบำรุง ใบสดตำให้ละเอียดคั้นเอาน้ำใช้เป็นยาแก้ไข้มาลาเรีย แก้อหิวาตกโรค พอกรักษาแผล และเป็นยาแก้พิษในสัตว์ นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เทพี

Ticanto crista (L.) R.Clark & Gagnon

วงศ์ Fabaceae

ชื่ออื่น ๆ ฆอระแอ

ชื่อสามัญ Nicker nut

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เทพีเป็นไม้เลื้อย ยาวถึง ๑๕ เมตร กิ่งแขนงเรียว สีน้ำตาลถึงดำ ลำต้น กิ่ง และแกนช่อใบมีหนามโค้ง ลำต้นแก่มีหนามลักษณะคล้ายเล็บเหยี่ยว

ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงเวียนสลับ ประกอบด้วยแขนงช่อใบย่อยแบบขนนกปลายคู่ ๒-๔ คู่ เรียงตรงข้าม แต่ละช่อมีใบย่อย ๒-๔ คู่ แผ่นใบย่อยรูปไข่ถึงรูปรี กว้าง ๑-๓ เซนติเมตร ยาว ๒-๖ เซนติเมตร ปลายมนถึงแหลม โคนสอบถึงมนกลม ขอบเรียบ เส้นใบแบบร่างแหขนนก เส้นกลางใบยุบตัว เส้นแขนง ๕-๗ คู่ เส้นใบย่อยสานกันเป็นร่างแห แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนและด้านล่างเกลี้ยง ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันมากกว่าด้านล่าง หูใบรูปลิ้นแฉก ขนาดเล็ก ร่วงง่าย

ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ออกตามง่ามใบ หรือเป็นช่อเชิงลดมีก้านแยกแขนง ออกตามปลายกิ่ง ช่อดอกยาว ๑๐-๔๐ เซนติเมตร ก้านดอกยาว ๐.๕-๑.๕ เซนติเมตร ปลายมีข้อต่อ กลีบเลี้ยงรูปขอบขนาน ยาวประมาณ ๖ มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองสด กลีบบนมีแต้มสีแดงเป็นลาย กลีบบนและกลีบล่างรูปไข่ ยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร มีก้านสั้น กลีบบนยาวกว่ากลีบล่าง มีริ้วสีแดง โคนเว้า มีขน เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน ก้านชูอับเรณูมีขนรังไข่มีก้านสั้น มีขน

ผลแบบฝัก ฝักแก่ไม่แตก สีน้ำตาลเข้ม รูปรีแกมรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด แบน ผิวเกลี้ยง กว้าง ๒.๕-๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๗ เซนติเมตร โคนฝักสอบเข้าหาก้านผล ปลายฝักเป็นจะงอยแหลม เมล็ดคล้ายรูปไต สีดำ แบน ยาว ๑-๑.๒ เซนติเมตร มี ๑-๒ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย ศรีลังกา เมียนมา จีนตอนใต้ ไต้หวัน ญี่ปุ่น กัมพูชา เวียดนาม ภูมิภาคเอเชีย และออสเตรเลีย ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคใต้ ตามป่าชายหาด ป่าโกงกาง ออกดอกเดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน ติดผลเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ เปลือกใช้เป็นยาฆ่าพยาธิ ยาแก้ไข้ และบรรเทาอาการอักเสบ แก่นใช้รักษาอาการท้องผูก ระบายประสาท ห้ามเลือด อาการเสบริ้อน แผลพุพอง โรคผิวหนัง ท้องร่วง โรคบิด โรคลมบ้าหมู การชัก ตกขาว และอาการตกเลือด ผลใช้เป็นยาฝาด สมานลำไส้ ขับปัสสาวะ ริดสีดวงทวาร และรักษาบาดแผล น้ำมันจากผลในอินเดียใช้รักษาแผลที่ไม่รุนแรง รากใช้ขับปัสสาวะ นิวในกระเพาะปัสสาวะ นำมาต้มใช้รักษาโรคไขข้อ ปวดหลัง และในหมู่เกาะฮาวายใช้เป็นยาชูกำลัง ฝักใช้เป็นยาระบาย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เทียนเสือน้อย

Impatiens tigrina Suksathan & Triboun

วงศ์ Balsaminaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

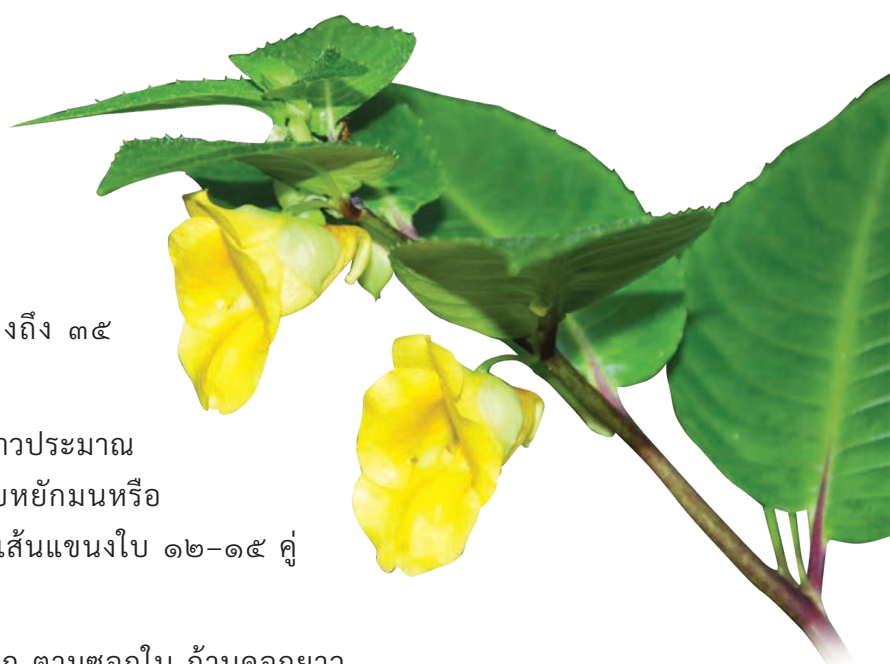
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เทียนเสือน้อยเป็นไม้ล้มลุกฤดูเดียว สูงถึง ๓๕ เซนติเมตร ลำต้นกลม เกลี้ยง แตกกิ่งตอนบน

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปร่างรูปใบหอก ยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปกลม ขอบหยักมนหรือจักฟันเลื่อย มีต่อมคู่ที่โคนใบ แผ่นใบเกลี้ยง เส้นแขนงใบ ๑๒-๑๕ คู่ ก้านใบยาวประมาณ ๑๐ เซนติเมตร

ดอกเดี่ยวหรือออกเป็นกระจุก ๒-๓ ดอก ตามซอกใบ ก้านดอกยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร ใบประดับขนาดเล็กติดที่โคนก้าน กลีบเลี้ยงด้านข้าง ๔ กลีบ คู่ในขนาดเล็กมาก รูปคล้ายใบหอก ยาวประมาณ ๒ มิลลิเมตร คู่นอกรูปไข่กว้าง ยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร กลีบปากรูปถ้วย ลึกประมาณ ๒ เซนติเมตร ขอบกลีบด้านใต้ยื่นยาว ก้นถุงแคบคอดเป็นเดี่ยวโค้งคล้ายตะขอยาวประมาณ ๘ มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองสด รูปไข่กลับ ยาวประมาณ ๑.๖ เซนติเมตร เส้นกลางกลีบเป็นสันครีที่โคน กลีบดอกด้านข้างเชื่อมกัน คล้าย ๓ แฉก ขนาดเท่า ๆ กัน ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปทรงกระบอก เกลี้ยง ยาวประมาณ ๒ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบที่จังหวัดอุดรธานีและเลย ตามเขาหินทรายระดับต่ำ บริเวณป่าผลัดใบหรือป่าดิบแล้ง ที่มีแสงแดดจัด

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

นนทรี

Peltophorum pterocarpum
(DC.) Backer ex K.Heyne

- วงศ์** Fabaceae
- ชื่ออื่น ๆ** กระจงดินแดง กระจงดินป่า สารเงิน
- ชื่อสามัญ** Copper pod, Yellow poinciana, Yellow flame

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

นนทรีเป็นไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง ๘-๒๐ เมตร ผลัดใบ เรือนยอดทรงกลมหรือรูปไข่ เปลือกสีเทาอ่อน ค่อนข้างเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ ตามกิ่งก้านอ่อน มีขนสีน้ำตาลแดง

ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงสลับตามปลายกิ่ง ก้านช่อยาว ๕-๗ เซนติเมตร ช่อแขนงใบย่อยเรียงตรงข้าม ๙-๑๖ คู่ ใบรูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง ๐.๓-๐.๗ เซนติเมตร ยาว ๑๐-๑๘ เซนติเมตร ปลายมนเว้าเล็กน้อย โคนสอบและเบี้ยว เส้นแขนงใบข้างละ ๖-๙ เส้น หูใบเล็กเป็นเส้นและร่วงง่าย ก้านใบย่อยสั้น

ดอกช่อแบบช่อกระจกระจ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกยาว ๒๐-๓๐ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ ด้านนอกมีขน ขอบกลีบซ้อนเวียน กลีบดอก ๕ กลีบ รูปไข่ สีเหลืองสด ผิวกลีบย่น มีกลิ่นหอมอ่อน ดอกบานเต็มที่กว้าง ๑.๖-๑.๘ เซนติเมตร เกสรเพศผู้มี ๑๐ อัน

ผลแบบผลแห้งไม่แตก เป็นฝักแบน รูปรี ปลายและโคนผลสอบแหลม สีน้ำตาลเข้ม เมื่อแก่จัดสีน้ำตาลดำ กว้าง ๒-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๕-๑๒ เซนติเมตร เมล็ดเรียงตามยาวของฝัก มี ๑-๔ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ศรีลังกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิภาคมาเลเซีย กัมพูชา เวียดนามตอนใต้ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลียตอนบน ในไทยพบทุกภาค ตามป่าชายหาด และป่าเบญจพรรณขึ้นทั่วไป ที่ระดับทะเล ๑๐-๓๐๐ เมตร มักผลัดใบเมื่อมีอากาศแห้งแล้ง

การใช้ประโยชน์ ในมาเลเซีย ชาวโอรังอัซลี รัฐเปรัก ใช้เปลือกบดเป็นผงรักษาโรคสะเก็ดเงิน ในไทย เปลือกใช้เป็นยาช่วยขับโลหิต ขับลม ละลายเสมหะ แก้ท้องร่วงหรือบิด แก้ไข้ และปลูกเป็นไม้ประดับ นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดนนทบุรี

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

บวบขน

Sinobaijania smitinandii
W.J.de Wilde & Duyfjes

วงศ์ Cucurbitaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

บวบขนเป็นไม้เถา อายุหลายปี ยาว ๒-๑๐ เมตร มีหัวใต้ดิน เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ลำต้นเป็น ๕ เหลี่ยม หนา ๒-๓ มิลลิเมตร มีมือพันบิดเป็นเกลียว ขนสั้น

ใบเดี่ยว แผ่นใบรูปไข่แคบ กว้าง ๔-๘ เซนติเมตร ยาว ๗-๒๐ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปหัวใจแคบ ขอบเรียบหรือมีลักษณะจักฟันเลื่อยเล็กน้อย มีขนสั้น ก้านใบ ยาว ๑-๔ เซนติเมตร

ดอกช่อแยกเพศร่วมต้น ช่อดอกเพศผู้แบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบ ก้านช่อยาว ๑-๕ เซนติเมตร ก้านดอกยาว ๐.๕-๑ เซนติเมตร มี ๕-๑๕ ดอก ใบประดับซ้อนเหลื่อม รูปรีแคบ กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร ยาว ๕-๑๐ มิลลิเมตร ปลายหยักลึก ดอกเพศผู้มีขนสั้น ขนยาวประมาณ ๐.๑ มิลลิเมตร ก้านดอกบอบบาง ยาวประมาณ ๐.๕ มิลลิเมตร ฐานดอกรูปจานรอง กว้างประมาณ ๕ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๒.๕ มิลลิเมตร โคนหนา ตรงกลางเป็น ๓ หยัก แต่ละหยัก กว้างประมาณ ๒ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร ขอบช่วงล่าง มี ๑๐ สัน กลีบเลี้ยงจติดกัน รูปไข่ถึงรูปรีแคบ กว้างประมาณ ๒.๕ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๖ มิลลิเมตร ปลายแหลมถึงเรียวแหลม กลีบดอกสีเหลืองอมส้ม ซ้อนเหลื่อมในระยะติดดอก รูปรีแคบ กว้างประมาณ ๕ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑๐ มิลลิเมตร ปลายมน กลีบดอกด้านในมีขนต่อมลักษณะเป็นปุ่ม ฐานดอกหุ้มด้วยเกล็ด อวบน้ำ ๔ หรือ ๕ อัน ขนาดไม่เท่ากัน ยาว ๑-๒ มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ ๒ คู่ หรือ ๑ คู่ ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร ตั้งตรงมีส่วนปลายโค้ง ขนประปราย อับเรณูติดด้านหลังหันออก รูปรี กว้างประมาณ ๑ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑.๕ มิลลิเมตร ดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยว ออกที่ซอกลำต้น ก้านดอกยาว ๑-๒ เซนติเมตร รังไข่ รูปรีแคบ กว้างประมาณ ๔ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑๒ มิลลิเมตร ขนหนาแน่น ยาวประมาณ ๑-๒ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงอวบน้ำ กว้าง ๓-๔ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๖ มิลลิเมตร กลีบดอกรูปไข่ถึงรูปรีแคบ กว้างประมาณ

๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๖-๗ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบด้านในมีขนต่อมหนาแน่น เกสรตัวผู้ ๕ อัน ขนาดเล็ก ยาวประมาณ ๐.๕ มิลลิเมตร เส้าเกสรของก้านชูเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร แขนงก้านชูเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ ๐.๕ มิลลิเมตร ยอดเกสรเพศเมียรูปเกือบม้วนรี ยาวประมาณ ๑.๕ มิลลิเมตร เกสรเพศผู้เป็นหมันเด่นชัด ตั้งตรง ยาวประมาณ ๑.๕ มิลลิเมตร มีขน ปลายเป็นรยางค์

ผลรูปกระสวย กว้าง ๒.๕-๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๖-๘.๕ เซนติเมตร มีขนยาว ๑-๒ มิลลิเมตร เนื้อผลสีขาวครีม ก้านผลยาว ๑-๒ เซนติเมตร เมล็ดรูปไข่กว้าง สีน้ำตาลอ่อน กว้าง ๔-๕ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๖ มิลลิเมตร หนา ๒.๕-๔ มิลลิเมตร มีลักษณะแบน

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าละเมาะในที่โล่งแจ้ง และบริเวณใกล้ลำธารที่มีดินอุดมสมบูรณ์ ที่ระดับทะเล ๑๐๐-๓๗๐ เมตร ออกดอกเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ติดผลเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

บัวทอง

Hypericum hookerianum
Wight & Arn.

วงศ์ Hypericaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

บัวทองเป็นไม้พุ่ม สูงถึง ๒ เมตร ลำต้นสีน้ำตาลอมแดง เปลือกหลุดล่อนง่าย

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน รูปไข่ หรือรูปใบหอกแคบ กว้าง ๑-๓.๒ เซนติเมตร ยาว ๒.๕-๗ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมน โคนสอบเรียว ขอบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบค่อนข้างหนา คล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันมากกว่าด้านล่าง ด้านบนและด้านล่างเกลี้ยง มีเส้นแขนงใบข้างละ ๒-๔ เส้น ก้านใบสีม่วงแดง ยาว ๐.๒-๐.๔ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก มี ๑-๕ ดอก ออกที่ปลายกิ่ง ตั้งขึ้นหรือเอียง ก้านดอกสีเขียวอมม่วง ยาว ๐.๕-๑.๕ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๓-๖ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียว มี ๕ กลีบ รูปรีกว้างหรือรูปไข่กลับ กว้าง ๐.๕-๐.๗ เซนติเมตร ยาว ๐.๕-๑ เซนติเมตร ปลายมน ขอบกลีบมีแถบและต่อมกระจาย กลีบดอกมี ๕ กลีบ สีเหลืองสด กลีบดอกรูปไข่กว้างหรือรูปค่อนข้างกลม กว้าง ๑.๕-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๘-๒.๕ เซนติเมตร ปลายมน เกสรเพศผู้มี ๕ มัด มัดละ ๖๐-๘๐ อัน ยาว ๐.๕-๑ เซนติเมตร เกสรเพศเมีย รูปไข่ กว้าง ๔-๕ มิลลิเมตร ยาว ๕-๘ มิลลิเมตร ปลายแยก ๕ แฉก ก้านเกสรยาว ๒-๗ มิลลิเมตร ปลายโค้ง

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวอ่อน รูปไข่หรือรูปโคน ยาว ๑-๑.๗ เซนติเมตร เมล็ดสีดำ จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย เนปาล เมียนมา และ เวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือ ตามขอบป่าดิบเขา ที่ระดับทะเล ๑,๖๐๐-๒,๕๐๐ เมตร ออกดอกเดือน กันยายนถึงเดือนตุลาคม ติดผลเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

บานจั่น

Spathoglottis pubescens Lindl.

วงศ์	Orchidaceae
ชื่ออื่น ๆ	เตอสีเร่ไค้ะ เอื่องดิน เอื่องดินลาว เอื่องนวลจันทร์
ชื่อสามัญ	-

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

บานจั่นเป็นกล้วยไม้ดิน เจริญทางด้านข้าง หัวเทียมรูปทรงค่อนข้างกลมแป้น เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๓ เซนติเมตร

ใบเดี่ยว มี ๒-๓ ใบ เรียงเวียน รูปแถบ กว้าง ๐.๖-๐.๘ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๒๐ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ พับจีบ

ช่อดอกแบบช่อกระจะ ออกที่โคนหัวเทียม แต่ละช่อมี ๘-๑๐ ดอก เรียงเวียนตามแกนช่อ ช่อยาว ๓๕-๔๕ เซนติเมตร ก้านช่อยาว ๒๐-๒๕ เซนติเมตร แกนช่อยาว ๑๕-๒๐ เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มสีขาวหนาแน่น ใบประดับย่อยรูปใบหอก กว้างประมาณ ๐.๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร ปลายแหลม ด้านนอกเป็นสัน ๑ สัน ดอกสีเหลืองอ่อน กว้างประมาณ ๓ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนรูปขอบขนาน กว้าง ๐.๔-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร ปลายมน ด้านนอกเป็นสันตามยาว ๑ สัน และมีขนสั้นนุ่มสีขาวประปราย กลีบเลี้ยงข้างรูปรี กว้าง ๐.๕-๐.๗ เซนติเมตร ยาว ๑-๑.๕ เซนติเมตร ปลายมน ด้านนอกเป็นสันตามยาว ๑ สัน มีขนสั้นนุ่มสีขาวประปราย กลีบดอกรูปรี กว้าง ๐.๕-๐.๗ เซนติเมตร ยาว ๑-๑.๕ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองอ่อน กลางกลีบและโคนกลีบแต้มจุดประสีแดง เป็นแฉก ๓ แฉก แฉกกลาง รูปพัด กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ปลายเว้า โคนมีปุ่มเนื้อเยื่อรูปค่อนข้างกลม ๒ ปุ่ม สีเหลืองอ่อน แฉกข้างโค้งขึ้น กลางกลีบเป็นสันนูนตามยาว ๑ สัน มีขนสั้นนุ่มสีขาวเส้าเกสรยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร ปลายเส้าเกสรแผ่เป็นปีก กลุ่มเรณู ๘ กลุ่ม ฝากรอบกลุ่มเรณู สีเหลืองสด รูปไข่ ก้านดอกกรวมรังไข่ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มสีขาวหนาแน่น

ผลแบบผลแห้งแตก รูปทรงกระบอก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร เมล็ดมีขนาดเล็ก จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ภูมิภาคอินโดจีน และมาเลเซีย ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ ตามป่าเต็งรังผสมไม้สน ที่ระดับทะเลประมาณ ๙๕๐ เมตร ออกดอกเดือนกันยายน ถึงเดือนตุลาคม ติดผลเดือนพฤศจิกายน

การใช้ประโยชน์ หัวเทียมตำผสมกับเหล้าใช้ทาแก้ฝี

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ประดู่บ้าน

Pterocarpus indicus Willd.

- วงศ์** Fabaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ด้งบ้าน ประดู่ ประดู่กิ่งอ่อน ประดู่ลาย ประดู่อังสนา สะโน
- ชื่อสามัญ** Angsana, Amboyna Wood, Andaman Redwood, Burma Padauk, Burmese Rosewood, Padouk, Sena tree

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ประดู่บ้านเป็นไม้ต้นขนาดกลาง สูง ๑๐-๒๕ เมตร ผลัดใบ เปลือกสีน้ำตาลเข้ม ลำต้นแตกเป็นสะเก็ด โคนลำต้นเป็นพูพอน กิ่งก้านห้อยย้อยลง

ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ หูใบร่วงง่าย ปลายคี่ ก้านใบยาว ๔-๗ มิลลิเมตร แกนกลางและก้านใบย่อยเกลี้ยง ใบย่อยมี ๕-๑๑ ใบ รูปไข่แกมรูปรี กว้าง ๔-๕ เซนติเมตร ยาว ๖-๑๐ เซนติเมตร แผ่นใบบาง ด้านบนและด้านล่างเกลี้ยง เส้นกลางใบเรียว เส้นใบด้านข้างมี ๖-๘ คู่ ปลายมนหรือแหลมเป็นติ่งสั้น โคนมนกว้าง ขอบเรียบ

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบและใกล้ปลายกิ่ง ยาวถึง ๒๐ เซนติเมตร แต่ละช่อมี ๒๕-๓๐ ดอก ใบประดับย่อยรูปแถบยาวหรือรูปไข่ ติดที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ หักตั้ง กลีบดอกรูปดอกถั่ว กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๓ เซนติเมตร กลีบกลางรูปไข่กว้าง กลีบปีกและกลีบคู่ข้างรูปไข่กลับ ดอกสีเหลืองสด มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน แยกเป็น ๒ มัด มัดละ ๕ อัน รังไข่เหนือวงกลีบ ก้านชูเกสรเพศเมียเรียวยาว

ผลแบบผลแห้ง เป็นฝักแบน รูปโล่ ขอบบางคล้ายปีก เส้นผ่านศูนย์กลาง ๓-๕ เซนติเมตร เมล็ด ๑-๒ เมล็ด สีน้ำตาลแดง

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย จีน ภูมิภาคอินโดจีน ภูมิภาคมาเลเซีย ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กัมพูชา และเวียดนาม ในไทยพบทุกภาค ตามป่าเบญจพรรณ และป่าดิบทั่วไป ที่ระดับทะเลประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกและติดผลเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม

การใช้ประโยชน์ เปลือกเป็นยาบำรุงร่างกาย แก้บิด แก้ท้องเสีย แก้ปากเปื่อย และแผลในปาก เนื้อไม้และแก่นเป็นยาบำรุงธาตุ บำรุงโลหิต ต้มน้ำดื่ม แก้เสมหะ แก้พิษไข้ และเลือดกำเดาไหล ใบตากแห้ง ต้มน้ำดื่มบรรเทาอาการระคายคอ ใบอ่อนตำใช้พอกแผลสด แผลฝีหนอง และแก้ผดผื่นคัน รากเป็นยาแก้พิษไข้ น้ำยางแก้ท้องเสียและแก้ปากเปื่อย ใบและดอกอ่อนนำมารับประทานเป็นผักพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดภูเก็ต

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เปราะภูเขາใหญ่

Caulokaempferia saxicola
K.Larsen

วงศ์ Zingiberaceae

ชื่ออื่น ๆ เปราะหิน

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เปราะภูเขາใหญ่เป็นไม้ล้มลุก สูงประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ลำต้นเทียมเป็นกาบใบซ้อนกัน

ใบเรียงเวียน มี ๕-๗ ใบ รูปใบหอก ยาว ๖-๑๓ เซนติเมตร ปลายแหลมยาว ขอบใบบาง ไม่มีก้านใบ ใบด้านล่างขนาดเล็ก ลิ่นใบบาง ยาว ๒-๓ มิลลิเมตร

ช่อดอกออกที่ปลายลำต้น ดอกสีเหลืองสด ส่วนมากมีดอกเดี่ยว ในแต่ละใบประดับ ใบประดับมี ๕-๑๐ ใบ เรียงตรงข้าม ๒ แถว ยาว ประมาณ ๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว ๗-๘ มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มด้านนอก ปลายหยัก ๓ แฉก แต่ละแฉกรูปสามเหลี่ยม ยาว ๒-๓ มิลลิเมตร หลอดกลีบดอกยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร กลีบข้างขนาด เท่ากัน รูปสามเหลี่ยม ยาว ๐.๗-๑ เซนติเมตร กลีบกลางกว้างและ ยาวกว่าเล็กน้อย เกสรเพศผู้เป็นหมันเป็นแผ่นรูปไข่ ยาวเท่ากลีบดอก กลีบปากคล้ายรูปลิ้น กว้าง ๑๒-๒๒ เซนติเมตร ยาว ๑.๗-๒.๗ เซนติเมตร ก้านชูอับเรณูสั้นมาก อับเรณูยาวประมาณ ๕ มิลลิเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก ยาวประมาณ ๒.๒ เซนติเมตร เมล็ดมีขนาดเล็ก จำนวนมาก มีเยื่อหุ้มสีขาว

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบที่จังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี ขึ้นเป็นกลุ่มบริเวณโขดหินที่มีมอสปกคลุมหนาแน่น ตามป่าดิบชื้นและป่าดิบเขา ที่ระดับทะเล ๙๐๐-๑,๑๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ผักคราดทะเล

Wollastonia biflora (L.) DC.

วงศ์ Asteraceae
ชื่ออื่น ๆ เบญจมาศน้ำเค็ม
ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ผักคราดทะเลเป็นไม้พุ่มกึ่งเลื้อยหรือไม้ล้มลุกหลายปี สูงถึง ๑.๕-๕ เมตร เป็นไม้เนื้ออ่อน สีเขียวอมน้ำตาล ลำต้นเล็กเรียว มีกิ่งมาก มักแตกกิ่งก้านสาขาทอดเลื้อยคลุมพื้นดิน ตามลำต้นมีขนสั้นแข็งสีขาวปกคลุมอยู่ทั่ว มีรากฝอยแตกออกตามข้อรอบลำต้นที่สัมผัสดินขึ้น

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปไข่ กว้าง ๓-๘ เซนติเมตร ยาว ๗-๑๔ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบหรือรูปสามเหลี่ยม ขอบหยักคล้ายฟันเลื่อย แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านบนและด้านล่างมีขนแข็งเอน เส้นใบ ๓ เส้นเด่นชัดจากโคนใบ ก้านใบยาว ๑.๒-๒.๓ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่น เบียดชิดกันแน่นคล้ายดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบหรือปลายยอด ๓-๖ ช่อ ก้านช่อดอกยาว ๑.๕-๕.๕ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๓-๒ เซนติเมตร ใบประดับค่อนข้างกลม กว้าง ๕-๖ มิลลิเมตร ยาว ๕-๗ มิลลิเมตร เรียงชั้นเดียว จำนวน ๘ กลีบ รูปใบหอกหรือรูปไข่แคบ ปลายใบประดับค่อย ๆ แคบลง มีขนแข็งเอนปกคลุมหนาแน่น ฐานรองดอกนูนเล็กน้อย กาบบนรูปใบหอกกลับ ปลายแหลม ดอกสีเหลืองสด ดอกวงนอกมี ๘-๑๓ ดอก เรียงชั้นเดียว กลีบปากหลอดรูปใบหอก กว้าง ๓.๕-๔.๕ มิลลิเมตร ยาว ๙-๑๓ มิลลิเมตร ปลายหยักซี่ฟัน ๒-๓ แฉก หลอดกลีบดอกยาว ๒ มิลลิเมตร ดอกวงในมี ๒๐-๓๕ ดอก กลีบดอกยาวประมาณ ๕ มิลลิเมตร หลอดกลีบดอกยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร ปลายแยก ๕ แฉก

ผลแบบผลแห้งเมล็ดล่อน รูปไข่กลับ มี ๓ สัน กว้าง ๒-๒.๕ มิลลิเมตร ยาว ๓-๓.๕ มิลลิเมตร ปลายผลมีขนแข็งเอนหยาบกระด้าง โคนรูปสามเหลี่ยม มีกลีบเลี้ยงติดทนรอบปลายผล ลักษณะเป็นรยางค์คล้ายมงกุฎหรือขนแข็ง ๑ อัน ยาว ๒-๒.๕ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย จีนตอนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทวีปออสเตรเลียและโพลินีเซีย ในไทยพบที่จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต กระบี่ สตูล กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ระนอง จันทบุรี และตราด ตามป่าชายหาดและป่าชายเลน บริเวณพื้นที่ขึ้นแฉะและริมน้ำ ออกดอกเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

การใช้ประโยชน์ ต้นใช้ต้มน้ำดื่มแก้ปวดศีรษะ แก้ไข้ แก้ไข้มาลาเรีย และใช้จับสัน ใบใช้ตำพอกรักษาแผลเรื้อรัง แผลถูกของมีคมบาด แผลฟกช้ำ เส้นเลือดขอด แผลงสัตว์กัดต่อย น้ำต้มจากใบผสมกับนมวัวดื่มแก้ท้องผูก ช่วยให้ถ่ายท้อง และใช้บำรุงสตรีหลังคลอดบุตร ดอกเป็นยาถ่ายอย่างแรง รากต้มกับน้ำดื่มใช้เป็นยาขับปัสสาวะ แก้นิ่วในทางเดินปัสสาวะ ขับระดูของสตรี รักษาภาวะโรคชนิดหนองใน และตำรากพอกรักษาโรคหิด ทั้งต้นใช้รักษาภาวะปัสสาวะเป็นเลือด ลดอาการบวม ช่องคลอดอักเสบ ปวดแผล แผลเปื่อย โรคผิวหนัง แก้อาการคัน และลดอาการระคายเคือง **ข้อควรระวัง** ใบแก่และลำต้น หากนำมาผสมกันจะเป็นพิษ สัตว์กินเข้าไปจะทำให้อาเจียนและตายได้

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ฝาง

Biancaea sappan (L.) Tod.

- วงศ์** Fabaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ง้าย ฝางส้ม
- ชื่อสามัญ** Sappan tree

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ฝางเป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงถึง ๑๐ เมตร มีหนามปลายโค้งตามลำต้นและกิ่งก้าน

ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ยาว ๑๕-๔๐ เซนติเมตร เรียงตรงข้าม ใบประกอบแบบขนนกชั้นที่ ๑ มี ๘-๑๒ คู่ เรียงตรงข้าม หูใบร่วงง่าย ใบย่อย ๖-๑๒ คู่ เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน กว้าง ๖-๑๐ มิลลิเมตร ยาว ๑๐-๒๐ มิลลิเมตร ปลายกลมมนหรือเว้าตื้น โคนเบี้ยว ขอบเรียบ ไม่มีก้านใบย่อย

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกเหนือซอกใบและปลายยอด ก้านช่อดอกยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่ม และมีรอยต่อใกล้ดอก ใบประดับรูปใบหอก ยาวประมาณ ๖ มิลลิเมตร ร่วงง่าย ดอกรูปดอกถั่ว กลีบเลี้ยงสีเหลืองอมเขียว จำนวน ๕ กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน เกือบไม่มีขน กลีบดอกสีเหลืองสด มี ๕ กลีบ รูปไข่กลับ ขนาดไม่เท่ากัน ประกอบด้วยกลีบล่าง ๑ กลีบ ขนาดเล็กกว่ากลีบคู่ข้างและกลีบคู่ล่าง กลีบคู่ข้าง ๒ กลีบ และกลีบคู่ล่าง ๒ กลีบ ด้านในก้านกลีบดอกมีขน เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน ก้านชูอับเรณูมีขนปกคลุมรังไข่เหนือวงกลีบรูปแถบ ภายในรังไข่มี ๓-๖ ออวูล

ผลแบบฝัก รูปขอบขนาน กว้าง ๑.๕-๒ เซนติเมตร ยาว ๗-๑๒ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนมนกลม เจริญบนฐานดอก เมล็ดรูปรี จำนวน ๒-๔ เมล็ด กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑.๘ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ศรีลังกา อินเดีย เมียนมา จีน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย ในไทยพบทุกภาค ตามพื้นที่เปิดโล่งบริเวณขอบป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และภูเขาหินปูน

การใช้ประโยชน์ แก่นฝางต้มน้ำดื่มบรรเทาอาการร้อนใน ขับเสมหะ และบำรุงโลหิต แก่นให้สีแดง และรากให้สีเหลืองใช้ทำสีผสมอาหาร สีย้อมผ้า ย้อมเส้นไหมหรือฝ้าย **ข้อควรระวัง** ฝางมีฤทธิ์ร้อนไม่ควรใช้กับสตรีที่กำลังตั้งครรภ์เนื่องจากฝางเป็นยาขับประจำเดือน ยังยั้งการแข็งตัวของเลือด

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

พญารากดำ

Ludwigia octovalvis (Jacq.)
P.H.Raven

- วงศ์** Onagraceae
- ชื่ออื่น ๆ** ตั้วแดง เทียนน้ำ หญ้ารักนา
- ชื่อสามัญ** Primrose willow, Mexican primrose-willow, Narrow-leaf Water Primrose, Seedbox

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พญารากดำเป็นไม้ล้มลุกหรือไม้พุ่มเตี้ย มีเนื้อไม้ที่โคนสูงถึง ๒.๕-๔ เมตร แตกกิ่งก้านสาขาจำนวนมาก มีขนสั้นนุ่มหรือขนละเอียด ปกคลุมตามกิ่งอ่อนอย่างหนาแน่น หรือมีขนเล็กน้อยจนถึงค่อนข้างเกลี้ยง

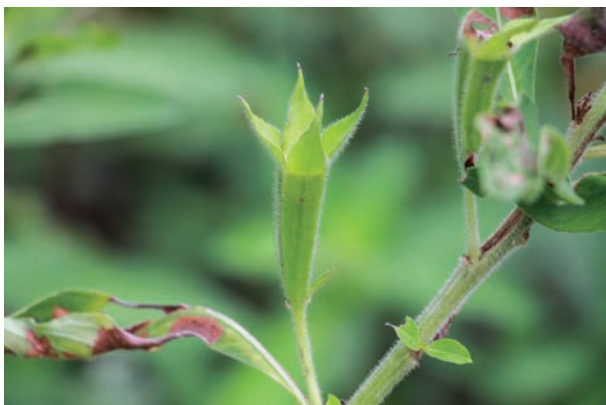
ใบเดี่ยว เรียงเวียน รูปไข่กลับถึงรูปแถบ กว้าง ๐.๓-๔ เซนติเมตร ยาว ๑-๑๔ เซนติเมตร ปลายสอบเรียว โคนรูปลิ้ม เส้นแขนงใบ ๑๑-๒๐ เส้นต่อใบ เส้นแขนงใต้ขอบใบเด่นชัด ก้านใบยาว ๑-๑๐ เซนติเมตร

ดอกเดี่ยว สีเหลืองสด กลีบเลี้ยง ๔ กลีบ รูปไข่หรือรูปใบหอก ยาว ๖-๑๕ มิลลิเมตร กลีบดอกรูปไข่กว้าง กว้าง ๕-๑๗ มิลลิเมตร ยาว ๖-๑๗ มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ ๘ อัน ก้านชูอับเรณูยาว ๑-๔ มิลลิเมตร อับเรณูยาว ๑.๒-๔ มิลลิเมตร กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม ก้านชูเกสรเพศเมียยาว ๑.๕-๓.๕ มิลลิเมตร ยอดเกสรเพศเมียค่อนข้างกลม มีร่องต้น ๔ แฉก

ผลแบบผลแห้งแตกกลางพู รูปทรงกระบอก กว้าง ๒-๘ มิลลิเมตร ยาว ๑๗-๔๕ มิลลิเมตร ผนังบาง สีน้ำตาลอ่อน มีสันตามยาวสีน้ำตาลเข้ม ๘ สัน ก้านผลยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร เมล็ดเรียง ๒ แถวหรือหลายแถวต่อพู ขนาด ๐.๖-๐.๗๕ มิลลิเมตร มีรอยแยกตามยาว

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย จีน ญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม เมียนมา กัมพูชา ทวีปแอฟริกา เอเชียใต้และตะวันตกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ยุโรป อเมริกาเหนือและใต้ และหมู่เกาะแปซิฟิก ในไทยพบทุกภาค ตามที่โล่งบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำและริมแหล่งน้ำ ที่ระดับทะเลประมาณ ๒,๒๐๐ เมตร

การใช้ประโยชน์ ทั้งต้นใช้บรรเทาอาการท้องเสียและบิด ยาขับปัสสาวะ ยาขับลม ยาระบาย แก้อาการท้องอืด แก้อาการเป็นเลือด ริดสีดวง ริดสีดวง เบาหวาน และบดตำรักษาโรคผิวหนัง รากใช้รักษาโรคผิวหนัง ขับระดูของสตรี แก้อาการท้องอืด แก้อาการท้องอืด บำรุงสตรีหลังคลอด และแก้ไข้จับสั่น ใบใช้เป็นยาระบาย รักษาบิด ขับพยาธิ ถอนพิษเหือดเมา บำรุงน้ำนม แก้ไข้บรรเทาอาการปวดศีรษะ ตำพอกรักษาอาการปวด อาการอักเสบ สมานแผล ลดอาการคันที่เท้า และรักษาโรคอีสุกอีใส ผลใช้แก้พิษงู บำรุงโลหิต แก้จุกเสียด แก้ปวดกล้ามเนื้อ แก้เหน็บชา และขับเหงื่อ เมล็ดใช้แก้ปวดตามข้อ ปวดกล้ามเนื้อ และแก้ลมอัมพาต

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

พวงทองเถา

Stigmaphyllon ellipticum
(Kunth) A.Juss.

- วงศ์** Malpigiaceae
- ชื่ออื่น ๆ** พวงทองเลื้อย
- ชื่อสามัญ** Butterfly Vine, Golden Vine, Orchid Vine, Yellow Orchid Vine

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พวงทองเถาเป็นไม้พุ่ม รอเลื้อย ยาวถึง ๕ เมตร มีขนปกคลุมตามกิ่งอ่อน

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่ รูปขอบขนานหรือรูปใบหอก ยาว ๖-๘ เซนติเมตร ก้านใบยาว ๑-๓ เซนติเมตร มีต่อมที่ปลายใบ ๑ คู่ ปลายแหลม โคนรูปปลีมห้วหรือสอบแหลม ขอบเกลี้ยง แผ่นใบบางและเรียบ

ช่อดอกแบบช่อกระจุกหรือแยกแขนงแบบช่อซี่ร่ม ออกตามซอกใบ ช่อดอกยาว ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ สีเขียวอ่อน ยาว ๑-๒ เซนติเมตร ปลายมน กลีบดอก ๕ กลีบ สีเหลืองสด ปลายกลมมน โคนสอบแคบ ขอบหยักมน ลักษณะเป็นริ้วตื้น เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๓ เซนติเมตร เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน ยาวไม่เท่ากัน เกสรเพศเมีย ๓ อัน ติดตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง

ผลแบบผลแห้ง มี ๓ พู เชื่อมกันที่โคน มีปีกตามแนวยาว ๑ ปีก และลดรูปลงไปเป็นติ่งสั้นเมื่อเจริญเต็มที่ ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ผลแก่มีสีแดงสด เมล็ดมีขนาดเล็ก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เอเชียเขตร้อน แอฟริกา อเมริกาใต้ และอเมริกาเหนือ ในไทยพบทุกภาค ออกดอกตลอดทั้งปี

การใช้ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ ทำเป็นซุ้มไม้เลื้อยและให้ร่มเงา

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

พะยอม

Anthoshorea roxburghii
(G.Don) P.S.Ashton & J.Heck.

วงศ์ Dipterocarpaceae

ชื่ออื่น ๆ กะยอม กูวิง ขะยอม ขะยอมดง แคน
เซียง เซี่ยว พะยอมดง พะยอมทอง
ยอม ยางหยวก สุกรม

ชื่อสามัญ White meranti

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พะยอมเป็นไม้ต้นขนาดใหญ่ สูงถึง 30 เมตร
ผลัดใบแต่ผลิใบใหม่เร็ว เรือนยอดเป็นพุ่มกลม
ลำต้นเปลาตรง เปลือกหนาสีเทาแกมน้ำตาล
แตกเป็นร่องและเป็นสะเก็ดตามยาว ชันสีขาวใส
เมื่อสัมผัสอากาศเปลี่ยนเป็นเหลืองขุ่น

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน
กว้าง ๓-๖ เซนติเมตร ยาว ๘-๑๓ เซนติเมตร ปลายและโคนมน แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านล่างมีขนนุ่ม
เส้นแขนงใบข้างละ ๑๕-๒๐ เส้น ก้านใบยาว ๑-๒.๕ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง ช่อดอกยาว ๗-๑๐ เซนติเมตร ดอกสีขาวนวล
ถึงสีเหลืองอ่อน มีกลิ่นหอมแรง ยาว ๒-๓ เซนติเมตร ก้านดอกยาว ๑-๑.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงขนาดใหญ่
เกลี้ยง ขอบเป็นขนครุย ขนาดใหญ่ ๓ กลีบ ขนาดเล็ก ๒ กลีบ กลีบดอก ๕ กลีบซ้อนทับกัน ดอกบานเต็มที่
กว้าง ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร เกสรเพศผู้ ๑๕ อัน ปลายอับเรณูมีรยางค์เรียวแหลม ก้านชูเกสรเพศเมียยาว
เท่ากันกับรังไข่

ผลแบบผลมีปีก รูปไข่หรือรูปกระสวย กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร
ปลายแหลม มีปีกยาว ๓ ปีก ยาว ๖-๘ เซนติเมตร ปีกสั้น ๒ ปีก ยาว ๓-๔ เซนติเมตร เส้นตามยาวปีก ๓-๑๒ เส้น

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย ในไทยพบทุกภาค ตามป่าเบญจพรรณแล้งและชื้น ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น และป่าดิบเขาในระดับต่ำ ที่ระดับทะเลประมาณ ๑,๓๐๐ เมตร ออกดอกเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ติดผลเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม

การใช้ประโยชน์ ดอกใช้เป็นยาแก้ลม บำรุงหัวใจ และลดไข้ ดอกอ่อนนำมารับประทานสด ลวก เป็นผักจิ้มน้ำพริก ทำผัด ทำยำ และแกงส้ม เปลือกใช้ต้มน้ำดื่มแก้ท้องร่วง แก้อาไส้อักเสบ ฝนทาสมานบาดแผล ใส่เครื่องหมักดองเพื่อกันบูด เคี้ยวแทนหมาก และใช้พอกหนัง ยอดอ่อนและเปลือกใช้สมานแผล ทำยาเย็นแก้ไข้ และแก้ร้อนใน ชันใช้เป็นน้ำมันชักเงา และยาเรือ นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดพัทลุง และพันธุ์ไม้ประจำกรมวิชาการเกษตร

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

พุดป่า

Gardenia thailandica Tirveng.

- วงศ์** Rubiaceae
- ชื่ออื่น ๆ** คำมอกสงขลา พุดภูเก็ต รักนา
- ชื่อสามัญ** -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พุดป่าเป็นไม้ต้น สูง ๓-๖ เมตร เส้นรอบวงลำต้น ๕-๒๐ เซนติเมตร เปลือกหนา สีน้ำตาลอ่อน แตกกิ่งน้อย ทรงพุ่มโปร่ง

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปรีหรือรูปไข่กลับ กว้าง ๕-๘ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๓๐ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบ ขอบเรียบ

แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวเข้มมากกว่าด้านล่าง สากคาย เส้นแขนงใบ ๑๒-๒๔ คู่ ปลายเส้นจดกับเส้นถัดไปก่อนถึงขอบใบ เส้นใบย่อยแบบชั้นบันไดและร่างแห เห็นชัดจากด้านล่าง ก้านใบยาว ๐.๕ มิลลิเมตร หรือไม่มีก้าน หูใบเป็นปลอกหุ้มรอบกิ่งบริเวณข้อต่อเหนือโคนก้านใบ

ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านดอกสั้นหรือไม่มี กลีบเลี้ยงสีเขียว เชื่อมกันเป็นหลอด ยาว ๑-๒ เซนติเมตร มีสันตรงกลาง ๕ สัน ปลายแยกเป็น ๕ แฉก ปลายเรียวแหลม กลีบดอกแรกบานสีเหลืองสด เมื่อบานเต็มที่สีเหลืองแก่ มีกลิ่นหอม โคนเชื่อมกันเป็นหลอดยาว ๕-๗ เซนติเมตร ปลายแยกเป็น ๕ กลีบ รูปไข่กลับ กว้าง ๒-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๕ เซนติเมตร เมื่อบานเต็มที่แฉกจะกางเป็นแนวตั้งฉากกับหลอด กว้างประมาณ ๑๐ เซนติเมตร เกสรเพศผู้ ๕ อัน เรียงสลับกับแฉกกลีบดอก ก้านชูอับเรณูสั้นมาก ติดกับผนังหลอดกลีบดอกด้านในใกล้ปากหลอด รางไข่ใต้วงกลีบรูปไข่ ขนาดเล็ก มี ๑ ช่อง มีออวุลจำนวนมาก ก้านชูเกสรเพศเมียยาวใกล้เคียงหลอดกลีบดอก ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่มกลม

ผลแบบผลมีเนื้อหลายเมล็ด รูปกลมรี กว้าง ๒-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๔ เซนติเมตร มีครีบบางแนวยาวของผล เป็น ๕ สัน เมล็ดรูปกลมรี ขนาด ๓-๕ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบที่จังหวัดภูเก็ต พังงา และสตูล ตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับทะเล ๓๐-๑๕๐ เมตร

การใช้ประโยชน์ มีศักยภาพสามารถพัฒนาปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ฟองหินเหลือง

Sedum susannae Raym.–Hamet

วงศ์ Crassulaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ฟองหินเหลืองเป็นไม้ล้มลุกหลายปี สูง ๕-๑๕ เซนติเมตร ลำต้นตั้งตรงหรือทอดนอน

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปแถบหรือรูปแถบแกมรูปขอบขนาน ยาว ๒-๗ เซนติเมตร กว้าง ๐.๒-๐.๓ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม มีติ่งหนาม โคนสอบ ขอบเรียบ แผ่นใบเรียบ หนาอวบน้ำ ไม่มีก้านใบ

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอด ดอกสมมาตรตามรัศมี ไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ แยกกัน กลีบดอกสีเหลืองสด มี ๕ กลีบ แยกกัน เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน เชื่อมติดที่โคนกลีบดอก เกสรเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ มี ๕ คาร์เพล แยกกัน ต่อม้ำหวานรูปขอบขนาน ยาวประมาณ ๖ มิลลิเมตร โคนเชื่อมกัน มีอวูลจำนวนมาก ก้านชูเกสรเพศเมียยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร

ผลแบบผลแห้งแตกแนวเดียว รูปขอบขนาน ปลายเรียว ยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่จันทอนใต้และเมียนมา ในไทยพบที่ดอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตามที่โล่งบริเวณซอกเขาหรือก้อนหิน บนเขาหินปูน ที่ระดับทะเล ๑,๕๐๐-๒,๒๐๐ เมตร ออกดอกและติดผลเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม

การใช้ประโยชน์ มีศักยภาพสามารถพัฒนาปลูกเป็นไม้ประดับในสวนหินหรือสวนทะเลทราย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ฟักทอง

Cucurbita moschata Duchesne

- วงศ์** Cucurbitaceae
- ชื่ออื่น ๆ** น้ำเต้า ฟักเขียว มะน้ำแก้ว
มะฟักแก้ว หมักคี่สา หมักอื้อ
หมากฟักเหลือง เหลืองเคสา
- ชื่อสามัญ** Cushaw, Pumpkin, Winter squash

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ฟักทองเป็นไม้เถาเลื้อย ลำต้นยาว ๒-๕ เมตร มีขนแข็งสีขาวยปกคลุม

ใบเดี่ยว รูปไข่กว้างหรือรูปไข่ถึงรูปวงกลม กว้าง ๑๒-๑๕ เซนติเมตร ยาว ๒๐-๓๐ เซนติเมตร ขอบเป็นแฉก ๕ แฉก แต่ละแฉกรูปสามเหลี่ยม แผ่นใบหนา ด้านบนมีขนแข็งสีขาวย ก้านใบแข็ง ยาว ๘-๑๙ เซนติเมตร

ดอกเดี่ยวแยกเพศร่วมต้น ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงเป็นหลอดรูปประฆัง ยาว ๕-๖ เซนติเมตร ส่วนย่อยรูปแถบยาว ๑-๑.๕ เซนติเมตร มีขนแข็งสีขาวยละเอียดปกคลุม ส่วนปลายแผ่คล้ายใบ วงกลีบดอกสีเหลืองสดรูปประฆัง กว้าง ๖ เซนติเมตร ยาว ๘ เซนติเมตร ขอบม้วนลง มีรอยย่น ปลายแหลม เกสรเพศผู้ ๓ อัน ก้านชูเกสรเพศผู้ ยาว ๕-๘ มิลลิเมตร มีต่อม อับเรณูชิดกัน ยาว ๑๕ มิลลิเมตร ดอกเพศเมียมีลักษณะคล้ายดอกเพศผู้รังไข่ ๑ ช่อง ก้านชูเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียแผ่ออก ๒ พู

ผลเปลือกเหนียว มีความหลากหลายทั้งรูปร่าง ขนาดและสี ผิวเรียบ ย่นหรือขรุขระ และเป็นสัน ผันผลชั้นกลางสีเหลืองแก่ เนื้อแน่น มีเส้นใย รสหวาน ก้านผลแข็ง ยาว ๕-๗ เซนติเมตร เป็นเหลี่ยมและมีร่องส่วนปลายแผ่ออกมาก เมล็ดจำนวนมาก สีขาวถึงสีเทา รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง ๗-๑๐ มิลลิเมตร ยาว ๑๐-๑๕ มิลลิเมตร ขอบหนา

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา พบที่เบลีซ กัวเตมาลา อ่าวเม็กซิโก และเม็กซิโก ในไทยพบทุกภาค

การใช้ประโยชน์ ผลมีรสหวานมันใช้ประกอบอาหาร มีสารอาหาร เช่น วิตามินเอ วิตามินบี 3 โปตติน แคลเซียม ธาตุเหล็ก สังกะสี และเบต้าแคโรทีน นอกจากนี้ยังมีเส้นใยอาหารช่วยในการขับถ่าย เป็นยาระบายอย่างอ่อน ใช้เป็นยาพอกแก้ฟกช้ำ แก้ปวดอักเสบ และน้ำมันจากผลเป็นยาบำรุงประสาท เมล็ดใช้เป็นยาขับพยาธิตัวตืดและพยาธิไส้เดือน ขับปัสสาวะ และบำรุงร่างกาย รากใช้ต้มน้ำดื่มเป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงกำหนด และแก้ไอ ยอดอ่อนนำมาประกอบอาหาร

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชใหม่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ กรณีเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓ นอกจากนี้ยังได้รับความคุ้มครองจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ จำนวน ๑๘ พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ทองล้านนา 1 พันธุ์ทองล้านนา 2 พันธุ์ทองล้านนา 3 พันธุ์ทองล้านนา 4 พันธุ์ทองล้านนา 5 พันธุ์ทองล้านนา 6 พันธุ์ทองล้านนา 7 พันธุ์ทองล้านนา 8 พันธุ์ทองล้านนา 9 พันธุ์ทองล้านนา 10 พันธุ์ทองล้านนา 11 พันธุ์ทองล้านนา 12 พันธุ์ทองล้านนา 13 พันธุ์ทองล้านนา 14 พันธุ์ทองล้านนา 15 พันธุ์ทองล้านนา 16 พันธุ์ทองล้านนา 17 และพันธุ์ทองล้านนา 18

ทองล้านนา 1

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๕๐๖/๒๕๖๒

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล้านนา 2

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๕๐๗/๒๕๖๒

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 3

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๕๐๘/๒๕๖๒

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 4

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๕๐๙/๒๕๖๒

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 5

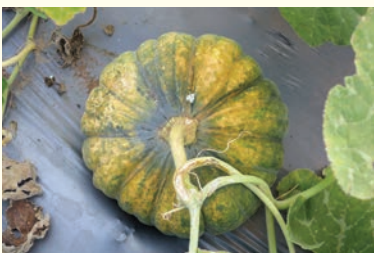

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๕๑๐/๒๕๖๒

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 6

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๕๑๑/๒๕๖๒

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล่านนา 7

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๕๑๒/๒๕๖๒

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล่านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล่านนา 8

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๖๗๖/๒๕๖๓

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล่านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล่านนา 9

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๖๔๒/๒๕๖๓

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล่านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล่านนา 10

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๖๔๓/๒๕๖๓

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล่านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 11

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๖๗๗/๒๕๖๓

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 12

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๖๔๔/๒๕๖๓

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 13

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๖๔๕/๒๕๖๓

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองลั่นนา 14

เลขที่หนังสือสำคัญ : ๐๖๔๖/๒๕๖๓

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

โดย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ลั่นนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล้านนา 15

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๖๗๘/๒๕๖๓

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล้านนา 16

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๖๗๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล้านนา 17

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๖๘๗/๒๕๖๓

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ทองล้านนา 18

เลขที่หนังสือสำคัญ: ๐๖๘๘/๒๕๖๓

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

โดย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งชาติ

มณฑีรทอง

Torenia hirsutissima Bonati

วงศ์ Linderniaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ Yellow Torenia

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มณฑีรทองเป็นไม้ล้มลุก สูง ๑๐-๖๐ เซนติเมตร ลำต้นมีสัน ๔ สัน มีขนยาวปกคลุม

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีแกมรูปไข่หรือรูปรีแกมรูปใบหอก กว้าง ๐.๘-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนตัดที่ฐานหรือหยักฟันเลื่อยเล็กน้อย ขอบหยักฟันเลื่อย แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านบนและด้านล่างมีขนยาวสีขาว ก้านใบยาว ๐.๔-๐.๘ เซนติเมตร

ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ ก้านดอกยาว ๒-๕ เซนติเมตร มีสัน ๔ สัน มีขนยาวปกคลุม กลีบเลี้ยงสีเขียว เชื่อมกันเป็นหลอด มีสัน ๕ สัน ปลายแยก ๒ แฉก ยาว ๑๒-๑๘ มิลลิเมตร ด้านนอกมีขนยาวปกคลุม กลีบดอกสีเหลืองสด โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด โป่งทางด้านบน ยาว ๓-๓.๕ เซนติเมตร ปลายแยก ๒ ปาก ปากด้านบนรูปกลม ปลายแยก ๒ พู กว้าง ๘-๑๐ มิลลิเมตร ยาว ๑๔-๑๖ มิลลิเมตร ปากด้านล่าง มี ๓ แฉก ขนาดเท่ากัน รูปวงกลมหรือรูปไข่กว้าง กว้าง ๒-๔ มิลลิเมตร ยาว ๕-๘ มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ ๔ อัน มี ๒ ชุด ติดที่ฐานหลอดกลีบดอก เกสรคู่ด้านในมีรยางค์ ยาวประมาณ ๒ มิลลิเมตร รังไข่เหนือวงกลีบรูปไข่ ด้านบนมีขนสั้นปกคลุม ก้านชูเกสรเพศเมียเป็นเส้น ยอดเกสรเพศเมียเป็นครีบ

ผลแบบผลแห้งแก่แล้วแตก รูปขอบขนาน กว้างประมาณ ๓ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑๐ มิลลิเมตร โอบหุ้มด้วยกลีบเลี้ยงที่ติดทน เมล็ดมีขนาดเล็ก จำนวนมาก รูปรี กว้างประมาณ ๐.๔๖ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๐.๖ มิลลิเมตร ผิวมีรอยปุ่ม

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ลาวและกัมพูชา ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกเฉียงใต้ ตามพื้นที่เปิดโล่งบริเวณทุ่งหญ้า และที่ชื้นแฉะบนเขาหินทราย ที่ระดับทะเล ๕๐๐-๑,๓๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายน

การใช้ประโยชน์ มีศักยภาพสามารถพัฒนาปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

มหาก้านเหลือง

Wikstroemia dolichantha Diels

วงศ์ Thymelaeaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มหาก้านเหลืองเป็นไม้พุ่ม สูงถึง ๑ เมตร กิ่งเรียวเล็ก สีม่วงเข้ม กิ่งอ่อนมีขนที่ปลายกิ่ง

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีหรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง ๐.๕-๑.๐ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๒.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านบนและด้านล่างเกลี้ยง เส้นใบย่อยแบบร่างแห เห็นชัดจากด้านล่าง ก้านใบยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร

ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายกิ่ง ยาวถึง ๕ เซนติเมตร ไม่มีก้านช่อหรือมีก้านสั้นมาก กลีบเลี้ยงสีเหลืองอมเขียว เชื่อมกันเป็นหลอด ยาว ๐.๗-๑ เซนติเมตร ปลายแยกเป็น ๔-๕ แฉก แต่ละแฉกขนาดเท่ากัน รูปช้อนแกมรูปไข่ ยาว ๑-๒ มิลลิเมตร มีขนนุ่มกระจาย ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ ๘-๑๐ อัน เรียง ๒ วง วงล่างติดเหนือกิ่งกลางหลอดกลีบเลี้ยง วงบนยื่นพ้นปากหลอดกลีบเล็กน้อย อับเรณูยาว ๐.๘-๑.๒ มิลลิเมตร จานฐานดอกคล้ายเกล็ด รูปแถบ มี ๑-๒ อัน ยาว ๑-๑.๒ มิลลิเมตร ปลายจักเป็นครุย รังไข่เหนือวงกลีบรูปทรงกระบอก ยาว ๓-๔ มิลลิเมตร มีขนยาวช่วงปลาย ก้านชูเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม

ผลแบบผลแห้งแก่แล้วแตก รูปกระสวย กว้างประมาณ ๒ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๕ มิลลิเมตร มีกลีบเลี้ยงหุ้ม เมล็ดรูปรี ยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา จีนตอนใต้ และเวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือ ตามที่เปิดโล่งบนเขาหินปูน ที่ระดับทะเล ๙๐๐-๑,๐๐๐ เมตร ออกดอกเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน ติดผลเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

มหาพรหม

Mitrephora keithii Ridl.

วงศ์ Annonaceae

ชื่ออื่น ๆ กล้วยค่าง กลาย ลำดวนเหลือง

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มหาพรหมเป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูง ๒-๕ เมตร เปลือกสีน้ำตาลอมดำ แตกเป็นร่องเล็ก ๆ ตามแนวยาว

ใบเดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๓-๕ เซนติเมตร ยาว ๗-๑๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมน ด้านบนและด้านล่างเรียบเป็นมัน ก้านใบยาว ๔-๕ มิลลิเมตร

ดอกเดี่ยว ออกตรงข้ามกับใบที่ปลายกิ่ง สีเหลืองอ่อนและเปลี่ยนเป็นสีเหลืองสดเมื่อบานเต็มที่ มีกลิ่นหอม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒.๕-๓ เซนติเมตร ก้านดอกยาวประมาณ ๕ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กว้าง ๑.๕-๒ มิลลิเมตร ยาว ๒-๓ มิลลิเมตร กลีบดอก ๖ กลีบ เรียงซ้อนกัน ๒ ชั้น ชั้นละ ๓ กลีบ กลีบชั้นนอกหนา รูปไข่ กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบชั้นในรูปไข่กลับหรือรูปช้อน ปลายแผ่ประกบคล้ายโดม โคนสอบเรียว ส่วนขอบและเส้นกลางกลีบเป็นสันนูนและมีลายเส้นสีม่วงแดงบนกลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก ปลายมีรยางค์สั้น รั้งไขเหนียวงกลีบ

ผลแบบผลสดและเป็นผลกลุ่ม มี ๔-๑๕ ผล รูปทรงกระบอก มีรอยคอดต้นตามแนวเมล็ด กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร ผลอ่อนสีเขียวอ่อนออกขาวนวล และเปลี่ยนเป็นสีแดงเข้มหรือแดงอมส้มเมื่อสุกเต็มที่ ปลายเป็นจุก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมาและคาบสมุทรมลายู ในไทยพบทุกภาค โดยเฉพาะที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี ตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับทะเล ๓๐-๗๐๐ เมตร ออกดอกเดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคม

การใช้ประโยชน์ เปลือกและลำต้นใช้เป็นยาขับมูกิดระดูขาวของสตรี ขับเลือดเสียในเรื้อนไฟของสตรีหลังคลอด นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ยางโอน

Monoon viride (Craib)
B.Xue & R.M.K.Saunders

- วงศ์** Annonaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ขะมอบ ขี้ซาก ขี้แฮด ตองห่ออ้อย
ตองเหลือง ยางดง ยางโดน ยางพาย
ยางอึ้ง สามเต้า อีโด้
- ชื่อสามัญ** -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ยางโอนเป็นไม้ต้น สูง ๑๐-๒๕ เมตร เรือนยอดเป็นพุ่ม รูปกรวยคว่ำ ถึงค่อนข้างกลม ลำต้นเปลาตรง เปลือกเรียบ สีเทาอ่อน แตกเป็นร่องตื้น แนวนยาว กิ่งแก่เกลี้ยง มีช่องอากาศชัดเจน

ใบเดี่ยว เรียงสลับ ๒ ข้างของกิ่งในระนาบเดียวกัน รูปรี ไม่สมมาตร แผ่นใบค่อนข้างหนา ด้านบนและด้านล่างเกลี้ยง กว้าง ๖-๑๕ เซนติเมตร ยาว ๒๐-๔๐ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนมน ขอบเรียบ เป็นคลื่นเล็กน้อย ก้านใบยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร เส้นกลางใบเป็นร่อง เส้นแขนงใบ ๑๘-๒๐ คู่ เส้นใบย่อยแผ่ขยายไปตลอดเส้นแขนงใบ

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่กิ่งไม่มีใบ เกิดตามซอกกิ่งเหนือรอยแผลใบ มี ๔-๘ ดอก ก้านดอกมีขนยาว ๑.๕-๓ เซนติเมตร ใบประดับรูปกลม กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร ยาว ๒-๓ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม กว้าง ๔-๖ มิลลิเมตร ยาว ๔-๘ มิลลิเมตร กลีบดอก ๖ กลีบ เรียงเป็น ๒ ชั้น ๆ ละ ๓ กลีบ กลีบดอกชั้นนอก รูปขอบขนานแคบหรือรูปแถบ จดกัน สีเหลืองอมเขียว มีขนนุ่ม กว้าง ๐.๓-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร กลีบดอกชั้นใน กว้าง ๐.๕-๐.๗ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร เกสรเพศผู้รูปปลีมี เกสรเพศเมียจำนวนมาก รูปไข่กลับ ฐานช่อดอกรูปเบาะ

ผลแบบผลสดและเป็นผลกลุ่ม มี ๒๔ ผล ก้านผลติดอยู่บนแกนตุ่มผล ยาว ๒.๕-๕ เซนติเมตร ผลรูปกลมรี เรียบเป็นมัน ผลอ่อนสีม่วง และเปลี่ยนเป็นสีแดงเมื่อผลสุกเต็มที่ รูปขอบขนาน ปลายและโคนมน กว้างประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร มี ๑ เมล็ด สีน้ำตาล เปลือกเมล็ดเป็นมัน เกลี้ยง

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่หมู่เกาะอันดามัน เมียนมา จีน ลาว กัมพูชา ในไทยพบที่จังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน ลำปาง เลย เพชรบูรณ์ ชัยภูมิ กาญจนบุรี และนครนายก ตามป่าเต็งรังและป่าดิบแล้ง ที่ระดับทะเล ๒๐๐-๑,๔๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม ติดผลเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน

การใช้ประโยชน์ เนื้อไม้เลื่อยไสกบแต่งรูปได้ง่าย นิยมใช้ทำสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ในที่ร่ม

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

รวงผึ้ง

Schoutenia glomerata King
subsp. *peregrina* (Craib) Roekm.

วงศ์ Malvaceae

ชื่ออื่น ๆ กะลิน กาลิน ดอกน้ำผึ้ง น้ำผึ้ง สายน้ำผึ้ง

ชื่อสามัญ Yellow star

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

รวงผึ้งเป็นไม้ต้น สูงถึง ๑๕ เมตร พบมีขนรูปดาวสีน้ำตาลแดงเป็นกระจุกสั้น ตามกิ่ง ก้านใบ เส้นแขนงใบด้านล่าง ช่อดอก และผล

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง ๐.๕-๔ เซนติเมตร ยาว ๑-๑๑ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือแหลมยาว โคนมนหรือกลม หูใบรูปใบหอก ยาว ๓.๕-๘ มิลลิเมตร ร่วงง่าย แผ่นใบด้านล่างมีเกล็ดหนาแน่น เส้นโคนใบ ๑ คู่ เส้นแขนงใบข้างละ ๒-๕ เส้น เส้นใบย่อยแบบชั้นบันได เส้นกลางใบบวม ด้านบน ก้านใบหนา ยาว ๒-๗ มิลลิเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุกสั้น ออกตามซอกใบ ก้านดอกยาวประมาณ ๕ มิลลิเมตร ใบประดับรูปเส้นด้ายติดที่ข้อก้านดอก ร่วงง่าย กลีบเลี้ยงรูปประฆัง สีเหลืองสด มีกลิ่นหอม ยาวประมาณ ๗ มิลลิเมตร แฉกลึกมากกว่ากึ่งหนึ่ง บานออก ขอบและปลายกลีบมีขน ฐานฐานดอกกลม ติดที่โคนกลีบเลี้ยง มีขนหนาแน่น เกสรเพศผู้มีประมาณ ๒๕ อัน โคนเชื่อมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๕ อัน เรียงสลับกับกลีบเลี้ยง ไม่มีกลีบดอก ก้านชูอับเรณูรูปเส้นด้าย ยาวประมาณ ๙ มิลลิเมตร มี ๕ คาร์เพลล์ มีขนหนาแน่น แต่ละคาร์เพลล์มีออวุล ๒ เม็ด ก้านชูเกสรเพศเมียยาว ๑.๕-๓ มิลลิเมตร ยอดเกสรหักเป็น ๕ พู โค้งงอกลับ ติดทน

ผลแบบผลสด รูปไข่กลับค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑ เซนติเมตร แตกเป็น ๕ ส่วน เมล็ดรูปทรงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๖ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่กัมพูชา ในไทยพบที่อุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ นครสวรรค์ สกลนคร และนครพนม ตามป่าดิบเขาพื้นที่ลุ่มต่ำ ที่ระดับทะเลประมาณ ๑,๐๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ติดผลเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับมงคล ทรงคุณค่าในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากออกดอกในช่วงเดือนกรกฎาคมและมีสีเหลืองสด ซึ่งเป็นสีแห่งวันพระบรมราชสมภพ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

รองเท้านารีเหลืองกระบี่

Paphiopedilum exul (Ridl.) Rolfe

วงศ์	Orchidaceae
ชื่ออื่น ๆ	–
ชื่อสามัญ	Excluded Paphiopedilum

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

รองเท้านารีเหลืองกระบี่เป็นกล้วยไม้ดินหรือกล้วยไม้อิงอาศัยบนก้อนหิน มักเจริญเติบโตตามซอกหินและหน้าผาลำต้นตั้งขึ้น สูงถึง ๓๔ เซนติเมตร สีเขียวอมน้ำตาล มีจุดประสีน้ำตาลแดงเล็กน้อย

ใบเดี่ยว มี ๔-๖ ใบ เรียงสลับ รูปรีแถบ กว้าง ๑.๘-๓ เซนติเมตร ยาว ๒๐-๓๕ เซนติเมตร ปลายแยกเป็น ๒ แฉก มีขนาดไม่เท่ากัน โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวอมเหลืองเข้มกว่าด้านล่าง เกือบ

ดอกเดี่ยว เกิดที่ปลายยอด ตั้งขึ้นหรือเอียง ก้านช่อดอกสีเขียวอ่อน มีขนสั้นนุ่มสีม่วงปกคลุม ใบประดับสีเขียวอ่อน รูปรี กว้าง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๔-๔.๔ เซนติเมตร ปลายแหลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๒.๒-๔ เซนติเมตร มีขนสีม่วงดำปกคลุม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๖.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กลีบเลี้ยงด้านบนสีขาว มีแต้มสีเหลืองอมเขียวขนาดใหญ่บริเวณโคนถึงกลางกลีบ รูปรีแกมรูปไข่ กว้าง ๒.๘-๓ เซนติเมตร ยาว ๓-๔.๘ เซนติเมตร ปลายมน มีขนปกคลุมด้านนอกกลีบ กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๑.๖-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๓.๔-๔.๗ เซนติเมตร ปลายมน กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปใบหอกกลับ กว้าง ๑.๔-๑.๗ เซนติเมตร ยาว ๔.๓-๕ เซนติเมตร ปลายมน มีขนครุยสีม่วงดำบริเวณโคนกลีบ กลีบปากสีเหลืองอมส้ม มีลักษณะเป็นถุง หนาและอวบน้ำ มีแผ่นเยื่อหรือเกสรเพศผู้เป็นหมัน รูปค่อนข้างกลม กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม รังไข่ใต้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีอวุลจำนวนมาก เส้าเกสรไม่มีคางแต่โค้งลงไปใต้วงกลีบปาก

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม มีเมล็ดคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบที่จังหวัดชุมพร พังงา และกระบี่ ตามซอกหินและซอกหน้าผาที่มีแดดจัด หรือรำไร ที่ระดับทะเลถึง ๕๐ เมตร ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ติดผลเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๑ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

รองเท้านารีเหลืองปราจีน

Paphiopedilum concolor
(Lindl. ex Bateman) Pfitzer

- วงศ์ Orchidaceae
- ชื่ออื่น ๆ -
- ชื่อสามัญ One colored Paphiopedilum

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

รองเท้านารีเหลืองปราจีนเป็นกล้วยไม้ดิน มักเจริญเติบโตตามซอกหินและหน้าผา ลำต้นตั้งขึ้น สูงถึง ๑๔ เซนติเมตร สีเขียวอมน้ำตาล มีจุดประสีแดงกระจายทั่วลำต้น มีขนสั้นนุ่มสีขาวปกคลุมประปราย

ใบเดี่ยว มี ๔-๖ ใบ เรียงสลับ รูปรีหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๓-๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐-๑๔ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวเข้มกว่าด้านล่าง มีจุดประกระจายทั่วแผ่นใบ จุดประด้านบนสีขาว จุดประด้านล่างสีม่วงแดง เกือบ

ดอกเดี่ยว เกิดที่ปลายยอด ตั้งขึ้นหรือเอียง ก้านช่อดอกสีเขียวอ่อน มีขนสีขาวปกคลุม ใบประดับสีเขียวอ่อน รูปไข่ กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร ยาว ๓-๔ มิลลิเมตร ปลายแหลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๓-๕ เซนติเมตร มีขนสีขาวปกคลุม ดอกสีเหลืองสด มีจุดประสีม่วงแดงกระจายทั่ว เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๕.๕-๗ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กลีบเลี้ยงด้านบนรูปไข่ กว้าง ๒.๕-๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๒.๕-๓.๗ เซนติเมตร ปลายมน กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรีหรือรูปไข่ กว้าง ๒.๑-๓.๑ เซนติเมตร ยาว ๒.๑-๓.๕ เซนติเมตร ปลายมน กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปรี กว้าง ๒.๓-๒.๗ เซนติเมตร ยาว ๓.๕-๔.๕ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองอมส้ม มีลักษณะเป็นถุง หนาและอวบหนา มีแผ่นเยื่อหรือเกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายรูปหัวใจ กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม รังไข่ใต้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีออวุลจำนวนมาก เส้าเกสรไม่มีคางแต่โค้งลงไปในกลุ่มปาก

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม มีเมล็ดคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา จีน ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ในไทยพบทุกภาค ตามซอกหินและซอกหน้าผาที่มีแดดจัดหรือรำไร ที่ระดับทะเล ๙๐-๑,๐๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเดือนกรกฎาคม ติดผลเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๑ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

รัง

Pentacme siamensis
(Miq.) Kurz

- วงศ์** Dipterocarpaceae
- ชื่ออื่น ๆ** เปา เปาดอกแดง เรียง เรียงพนม ลักป่าว
แลบอง เหล็กท้อ เหล็บอง ฮัง
- ชื่อสามัญ** Dark red meranti,
Light red meranti, Red lauan

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

รังเป็นไม้ต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง ๒๐-๓๐ เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมโปร่ง กิ่งอ่อนค่อนข้างเรียว เกลี้ยงถึงมีขนประปราย ลำต้นเปลาตรง เปลือกนอกแข็งหนา สีเทาเข้ม แตกร่องลึกเป็นแถบกว้างตามยาว แล้วปริแตกตามขวาง คล้ายตารางสีเหลี่ยม เปลือกในเป็นใยสีน้ำตาลอมแดง กระจุกสีน้ำตาลอ่อน ชั้นสีเหลืองขุ่น

ใบเดี่ยว ใบอ่อนสีน้ำตาลแดง รูปไข่กว้างถึงรูปไข่แกมรูปหัวใจ โคนเว้าตื้นเป็นรูปหัวใจ ขอบเรียบ ปลายมน แหลมถึงเว้าตื้น กว้าง ๗-๑๕ เซนติเมตร ยาว ๑๐-๒๐ เซนติเมตร เส้นกลางใบเป็นเส้นแข็ง เส้นแขนงขนานกัน ๑๐-๑๕ คู่ ปลายเส้นโค้งเชื่อมกันจดที่ขอบใบ ใบแก่หนาคล้ายแผ่นหนัง สีเขียวหม่น เกลี้ยง ก้านใบยาว ๒-๔ เซนติเมตร แบนเล็กน้อย ปลายก้านบวม และหักงอช่วงต่อกับใบ มีแต้มสีแดงเรื่อ หูใบหุ้มยอดรูปไข่แคบแกมรูปดาบ ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร ติดทน ใบแก่ก่อนร่วงมีสีแดง แดงส้มหรือแดงอิฐ

ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ออกเหนือรอยแผลใบหรือปลายกิ่ง มีก้านแยกแขนงขนาดใหญ่ ช่อดอกย่อย โนมลง ยาว ๑๐-๑๕ เซนติเมตร แกนกลางและก้านช่อดอกสีเหลือง ดอกตูมรูปกรวยคว่ำ ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ดอกบานสีเหลืองสด มักมีแต้มสีแดง มีกลิ่นหอม กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ก้านดอกยาวประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูปถ้วยตื้น ปลายแยก ๕ แฉก ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร รูปไข่แกมรูปใบหอก ขอบเป็นขนครุย ๓ แฉก แฉกนอกใหญ่กว่า ๒ แฉกใน กลีบดอก ๕ กลีบ กว้าง ๑-๑.๓ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร บิดเป็นเกลียว ปลายพับกลับไปด้านหลัง โคนเชื่อมกันเล็กน้อย แผ่นกลีบรูปรีหรือรูปไข่กว้าง ปลายแหลม ด้านนอกมีขน ร่วงพร้อมกับเกสรเพศผู้ เกสรเพศผู้ ๑๕ อัน ชั้นนอก ๑๐ อัน ชั้นใน ๕ อัน ก้านชูเกสรเพศผู้แบน สั้น อับเรณูสีเหลือง รูปขอบขนาน ปลายมีรยางค์เรียวแหลม รังไข่รูปทรงกรวย

เกลี้ยง ก้านชูเกสรเพศเมียเรียว ความยาวเท่ากับรังไข่ ยอดเกสรห้อยเป็น ๓ พูต้น

ผลแบบผลเปลือกแข็งเมล็ดเดี่ยว มีปีกยาว ๓ ปีก รูปใบพาย โคนคอด ปลายมน กว้าง ๑-๕ เซนติเมตร ยาว ๕-๑๐ เซนติเมตร มีเส้นปีกตามยาว ๗-๑๐ เส้น ปีกสั้น ๒ ปีก รูปไข่ ปลายเป็นติ่งแหลม หุ้มด้วยกระพุ้งโคนปีกมีความยาวน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของความยาวเมล็ด เกลี้ยง กว้าง ๐.๓-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๗ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม คาบสมุทรมลายู และตอนเหนือของมาเลเซีย ในไทยพบตามป่าเต็งรัง ป่าดิบเขาชั้นบริเวณเขาหินปูนในภาคใต้ ที่ระดับทะเล ๑,๓๐๐ เมตร ออกดอกพร้อมผลใบใหม่เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ติดผลเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การใช้ประโยชน์ เปลือกใช้แก้โรคท้องร่วง แก่น้ำเหลืองเสีย ใบใช้ตำพอกรักษาแผลพุพอง และเป็นยาแก้อาการวิงเวียนศีรษะ รากใช้เป็นยาแก้อาการปวดท้อง อาหารไม่ย่อย แก้อาเจียน และอาการแพ้ท้อง เนื้อไม้นำไปใช้ในการก่อสร้างที่ต้องรับน้ำหนักมาก เช่น ทำคาน เสา พื้น เรือ สะพาน และไม้หมอนรถไฟ ชันใช้ผสมกับน้ำมันทาไม้ยาแนวเรือ ยาแนวภาชนะที่ทำจากไม้ไผ่หรือเครื่องจักสาน นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดอุดรธานี

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ราชพฤกษ์

Cassia fistula L.

- วงศ์** Fabaceae
- ชื่ออื่น ๆ** กุเพยะ คุณ ชัยพฤกษ์ ป็อยู ปูโย เปอโซ มะหฺล่าหฺย ราชพริก ลมแล้ง ลักเคยลักเกลือ
- ชื่อสามัญ** Golden shower tree, Indian laburnum tree, Pudding-pipe tree

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ราชพฤกษ์เป็นไม้ต้น สูง ๑๐-๑๕ เซนติเมตร เปลือกเรียบ

ใบประกอบแบบขนนกปลายคู้ มี ๓-๘ คู่ ยาว ๒๒-๓๕ เซนติเมตร เรียงสลับ ก้านใบยาว ๗-๑๐ เซนติเมตร ใบย่อยรูปไข่แกมรูปขอบขนาน เรียงตรงข้าม กว้าง ๔-๘ เซนติเมตร ยาว ๗-๑๒ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมนหรือเกือบตัด ขอบเรียบ แผ่นใบอ่อนมีขน เมื่อแก่เกลี้ยง เส้นใบแบบขนนก ก้านใบยาว ๐.๕-๑ เซนติเมตร หูใบขนาดเล็ก ร่วงง่าย

ช่อดอกแบบช่อกระจจะ ออกตามซอกใบ ช่อดอกห้อยลง ยาว ๒๐-๔๐ เซนติเมตร ก้านดอกยาว ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร เกลี้ยง ใบประดับยาว ๐.๘-๑ เซนติเมตร ร่วงง่าย กลีบเลี้ยงสีเขียว จำนวน ๕ กลีบ รูปไข่แกมรูปรี ยาว ๐.๗-๑ เซนติเมตร ด้านนอกมีขนกำมะหยี่ ด้านในเกลี้ยง กลีบดอกสีเหลืองสด จำนวน ๕ กลีบ รูปไข่ กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๓.๕ เซนติเมตร มีก้านกลีบดอก เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ เกสรเพศผู้ ๓ อัน ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร อับเรณูรูปขอบขนาน ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร อับเรณูเปิดเป็นร่องยาวที่ปลายทั้ง ๒ ข้าง กลุ่มที่ ๒ เกสรเพศผู้ ๔ อัน ก้านชูอับเรณูยาว ๐.๘-๑ เซนติเมตร อับเรณูเปิดเป็นรูที่บริเวณโคน กลุ่มที่ ๓ เกสรเพศผู้ 3 อัน มีขนาดเล็ก ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร รังไข่เหนียวกลีบรูปทรงกระบอกหรือรูปแถบยาว มีขนกำมะหยี่ ยอดเกสรเพศเมียมีขนาดเล็ก

ผลแบบฝัก รูปทรงกระบอก ผลอ่อนสีเขียว และเปลี่ยนเป็นสีดำเมื่อแก่ กว้าง ๑.๕-๒ เซนติเมตร ยาว ๒๐-๖๐ เซนติเมตร เกือบยึ่ง เปลือกค่อนข้างแข็ง เมล็ดจำนวนมากเรียงตามขวางภายในผล รูปรีและแบน กว้างประมาณ ๕ มิลลิเมตร ยาว ๘-๙ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส โคลัมเบีย อิรัก อียิปต์ เนปาล อินเดีย ศรีลังกา เมียนมา จีน ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และเกาะบอร์เนียว ในไทย พบทุกภาค ตามพื้นที่เปิดโล่งในป่าผสมผลัดใบ ป่าดิบแล้ง และป่าเต็งรัง

การใช้ประโยชน์ เปลือกต้นใช้แก้ท้องร่วง ใบใช้แก้ฝีและเม็ดผื่นคันตามร่างกาย ฆ่าพยาธิผิวหนัง และตำพอกแก้ปวดข้อ ดอกต้มน้ำดื่มแก้ไข้ ระบายท้อง รากใช้ระบายพิษไข้ รักษาโรคเกี่ยวกับหัวใจ ช่วยระบายท้อง แก้บวม และแก้ตกเลือด แก่นและกระพี้ใช้ขับพยาธิ แก้กกลากเกลื้อน ระบายพิษไข้ แก้ปวดฟัน และแก้รำมะนาด เนื้อในฝักใช้แก้ท้องผูก ช่วยระบายท้อง ขับเสมหะ ระบายพิษไข้ และใช้ตำพอกแก้ปวดข้อ นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ประดับ และเป็นไม้สัญลักษณ์ประจำชาติไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ลูกมณี

Polygala cardiocarpa Kurz

วงศ์ Polygalaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลูกมณีเป็นไม้ล้มลุก แตกกิ่งก้าน สูง ๑๐-๓๐ เซนติเมตร ลำต้น มีสันนูน เกือบไม่มีขน

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่ ปลายแหลม โคนเว้าลึก ขอบใบมีขน คล้ายเกล็ด แบนราบ แผ่นใบ กว้าง ๑-๔ มิลลิเมตร ยาว ๐.๘-๑.๖ มิลลิเมตร ด้านบนมีขนคล้ายเกล็ดประปราย ด้านล่างมีขนสั้นนุ่ม สีขาว ก้านใบยาว ๕-๑๐ มิลลิเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบหรือปลายกิ่ง มี ๒๐-๑๐๐ ดอก ช่อดอกยาวถึง ๑๕ เซนติเมตร ใบประดับเป็นเส้น ยาวประมาณ ๐.๗ มิลลิเมตร ร่วงง่าย ดอกสีเหลืองสด ก้านดอกยาว ๐.๕ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงด้านนอกมีขนาดใกล้เคียงกัน รูปไข่กว้าง เกือบหรือมีขนบางที่ปลาย ยาว ๑-๑.๒ มิลลิเมตร กลีบดอกด้านบน รูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง ๓-๓.๕ มิลลิเมตร ยาว ๓-๓.๒ มิลลิเมตร กลีบดอกด้านล่างยาว ๑.๕-๑.๘ มิลลิเมตร ส่วนปลายมีรยางค์ ๒ แฉก ยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร กลีบดอกคู่บนเป็นแฉก เป็นคลื่นเล็กน้อย ยาว ๓-๓.๕ มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ เชื่อมกันเป็นแผ่นรูปรี กว้างประมาณ ๐.๕ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๒.๖ มิลลิเมตร รั้งไขรูปลีม กว้าง ๐.๘-๑.๓ มิลลิเมตร ยาว ๐.๙-๑.๒ มิลลิเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียโค้ง ส่วนปลายพองออก ยาวประมาณ ๑.๘ มิลลิเมตร

ผลแบบผลแห้งแตกตามช่อง รูปรีแกมรูปไข่ มีสันนูน กว้าง ๒.๖-๓.๖ มิลลิเมตร ยาว ๒.๒-๓.๓ มิลลิเมตร มีปีกกว้างประมาณ ๐.๖ มิลลิเมตร เมล็ดรูปรี ยาว ๑.๒-๑.๕ มิลลิเมตร สีเทาเข้มหรือสีดำ ผิวขรุขระ ไม่มีขน มีเส้นสีดำเป็นมันเงา ยาว ๐.๒ มิลลิเมตร กว้าง ๐.๖ มิลลิเมตร เยื่อหุ้มเมล็ดยื่นออกมาที่ส่วนปลาย หักสั้น ยาวประมาณ ๐.๕ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา คาบสมุทรมลายู และมาเลเซียบริเวณ
เกาะลังกาวิ ในไทยพบที่อำเภอเชียงดาว จังหวัด
เชียงใหม่ ตามพื้นที่เปิดโล่งบนเขาหินปูน ที่ระดับทะเล
๑,๐๐๐-๒,๑๐๐ เมตร ออกดอกและติดผลเดือน
สิงหาคมถึงเดือนตุลาคม

การใช้ประโยชน์ มีศักยภาพสามารถพัฒนา
ปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ
พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง
หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ
อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง
แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด
ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ
พืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์
ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ศรียะลา

Saraca thaipingensis
Cantley ex Prain

วงศ์ Fabaceae

ชื่ออื่น ๆ โสภเทลีอง โสภน้ำ โสภป่า
อโศกเทลีอง อโศกใหญ่
มอดอเลาะ

ชื่อสามัญ Yellow ashok tree,
Yellow Saraca

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ศรียะลาเป็นไม้ต้น ไม้ผลัดใบ สูงถึง ๑๕ เมตร เรือนยอดกลมทึบ เปลือกเรียบ สีเทาอมน้ำตาล มีช่องระบายอากาศเป็นตุ่มกระจายทั่วลำต้น

ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงสลับ ใบย่อย ๒-๗ คู่ เรียงตรงข้าม ใบรูปรี รูปขอบขนานแกมรูปใบหอกหรือรูปไข่ กว้าง ๓-๙ เซนติเมตร ยาว ๗-๓๒ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนมนหรือสอบเรียว ด้านบนของแผ่นใบเห็นเส้นแขนงใบเป็นร่องลึกชัดเจน เส้นแขนงใบด้านละ ๑๐-๑๒ เส้น ก้านใบย่อยยาว ๓-๕ มิลลิเมตร

ช่อดอกแบบช่อเชิงหลั่น ออกปลายกิ่งและลำต้น ช่อดอกกว้าง ๑๕-๔๐ เซนติเมตร ก้านช่อดอก ยาว ๓-๑๐ มิลลิเมตร ใบประดับรูปไข่ กว้าง ๗-๒๒ มิลลิเมตร ยาว ๑๒-๓๕ มิลลิเมตร ร่วงง่าย ดอกบาน กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปขอบขนานแกมรูปหอก กว้าง ๒-๕ มิลลิเมตร ยาว ๖-๑๗ มิลลิเมตร ร่วงง่าย ก้านดอกย่อยยาว ๑๐ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง ๔ กลีบ สีเหลืองอมส้ม รูปไข่ มีกลิ่นหอม กว้าง ๓.๕-๕ มิลลิเมตร ยาว ๕-๑๐ มิลลิเมตร ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ ๓-๖ อัน รังไข่มีขน

ผลแบบฝักแห้งแตก แบน ผิวสีแดงอมน้ำตาล รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง ๓.๕-๘ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๔๐ เซนติเมตร ปลายฝักโค้งทั้ง ๒ ด้าน มีจะงอย ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร เมล็ดรูปไข่แกมรูปขอบขนาน มี ๖-๘ เมล็ด ยาวประมาณ ๓.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมาตอนใต้ คาบสมุทรมลายู มาเลเซีย และอินโดนีเซียบริเวณเกาะชวา ในไทยพบที่จังหวัด แม่ฮ่องสอน ภูเก็ต ตรัง ปัตตานี และนราธิวาส ตามป่าดิบชื้นและบริเวณริมน้ำ ออกดอกเดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ติดผลเดือนมีนาคมถึง เดือนพฤษภาคม

การใช้ประโยชน์ ดอกแก้ไอและขับเสมหะ นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

สร้อยสุวรรณา

Utricularia bifida L.

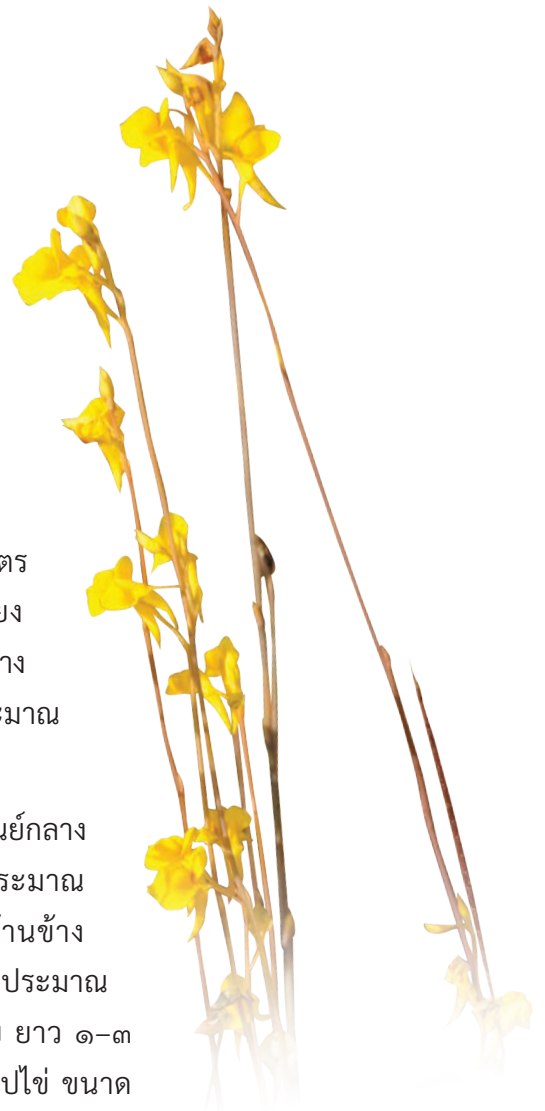
- วงศ์** Lentibulariaceae
- ชื่ออื่น ๆ** สาหร่ายดอกเหลือง หงู่้าสีทอง เหลืองพิศมร
- ชื่อสามัญ** Bifid bladderwort, Yellow flower

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

สร้อยสุวรรณาเป็นไม้ล้มลุก สูง ๑๐-๓๐ เซนติเมตร ลำต้นเล็กมาก อยู่ใต้ดิน ไม่มีใบหรือรากที่แท้จริง รากเป็นรากเทียมแตกแขนง ยาว ๒-๓ มิลลิเมตร ไหลยาว ๒-๓ เซนติเมตร กว้าง ๐.๑ มิลลิเมตร ปล้องยาว ๔-๕ มิลลิเมตร

ใบเดี่ยว เรียงสลับ ออกบริเวณใกล้พื้นดิน รูปแถบ กว้าง ๑-๒ มิลลิเมตร ยาวได้ถึง ๒ เซนติเมตร ปลายกลม โคนสอบแคบ ขอบเรียบ แผ่นใบเกลี้ยง เส้นกลางใบ ๑ เส้น ไม่มีก้านใบ ฤกษ์ดักจับขนาดเล็ก ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕-๐.๗ มิลลิเมตร มีรยางค์รูปปลีมีแคบ ๒ อัน ยาว แข็ง โค้ง ก้านยาวประมาณ ๐.๓ มิลลิเมตร

ช่อดอกแบบกระจะ โปรง ตั้งตรง สูงได้ถึง ๑๖ เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง ๖-๑๐ มิลลิเมตร ก้านช่อดอกยาวถึง ๑๒ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒ มิลลิเมตร เกลี้ยง แกนช่อดอกยาวถึง ๕ เซนติเมตร เกลี้ยง มีครีบด้านข้าง ใบประดับรูปไข่ถึงรูปใบหอกแกมรูปไข่ กว้างประมาณ ๑.๓ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร ปลายแหลม ขอบเรียบ ผิวเกลี้ยง ใบประดับย่อยรูปปลีมีแคบ ยาว ๑-๓ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง ๒ กลีบ สีเหลืองสด เชื่อมกันที่ฐาน แฉกกลีบเลี้ยงรูปไข่ ขนาดไม่เท่ากัน กลีบด้านล่างแคบกว่า กว้าง ๑.๕-๓ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๒.๕-๗ มิลลิเมตร ขอบเรียบ ปลายกลีบบนแหลม ปลายกลีบล่างหยักเป็น ๒ แฉก กลีบดอกเชื่อมกันเป็น รูปปากเปิด ดอกสีเหลืองสด กลีบปากด้านบนรูปค่อนข้างกลมและมีกลีบดั่ง ด้านบน สีเหลืองสด ด้านล่างสีน้ำตาลแดง ปลายกลีบกลมถึงเว้าบวม ขอบเรียบ ฐานมีเดือยรูปกรวยแคบ ยาวประมาณ ๐.๔-๑ เซนติเมตร ปลายแหลม เกสรเพศผู้ ๒ อัน ติดที่โคนกลีบปากด้านบน ก้านชูเกสรเพศผู้แบน ตั้งตรง

ยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร อับเรณูยาวประมาณ ๐.๓ มิลลิเมตร มีรอยคอดตรงกลาง เกสรเพศเมีย ๑ อัน รูปไข่แบน กว้างประมาณ ๐.๗ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร ภายในมี ๑ ช่อง ออวูลจำนวนมากติดที่ฐาน ก้านชูเกสรเพศเมียสั้นมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็น ๒ ปาก ขนาดไม่เท่ากัน

ผลแบบผลแห้งแตก รูปกลมถึงรูปไข่แบน ยาว ๒.๕-๓ มิลลิเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒.๕ มิลลิเมตร เปลือกผลบาง เมื่อแก่แตกตามยาว เมล็ดมีขนาดเล็ก จำนวนมาก รูปไข่กลับ มีลายร่างแห ยาว ๐.๒๕-๐.๕ มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ในไทยพบตามพื้นที่เปิดโล่ง ลานหินเปียกชื้น ทุ่งนา ทุ่งหญ้าที่ดินทรายและสภาพเป็นกรด ที่ระดับทะเล ๓๐๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ทั้งต้นใช้แก้ไข้ แก้บวม แก้ผดผื่นคัน แก้โรคทางเดินปัสสาวะ และต้มน้ำดื่มเป็นยาบำรุงเลือด

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

सानเต่า

Acrotrema costatum Jack

วงศ์ Dilleniaceae

ชื่ออื่น ๆ ปดชน ปดดิน มหาปราบ ว่านชัย
ว่านชัยมหาปราบ

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

सानเต่าเป็นไม้ล้มลุกหลายปี มีเหง้า ลำต้นสั้น มีขนยาวหนาแน่นตามกิ่ง ใบอ่อน ซ่อดอก ก้านดอก และกลีบเลี้ยงด้านนอก

ใบเดี่ยว เรียงแบบกระจุกซ้อน รูปไข่กลับ กว้าง ๓-๑๐ เซนติเมตร ยาว ๗-๒๕ เซนติเมตร ปลายมน ป้านหรือแหลม โคนเว้าเป็นติ่ง ขอบหยักซี่ฟัน แผ่นใบสีเขียวเข้มและมักเป็นรอยต่างขาวช่วงเส้นกลางใบ ก้านใบยาว ๑-๒ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ตั้งตรง ออกตามปลายกิ่ง ยาว ๙-๑๒ เซนติเมตร มี ๑๐-๑๒ ดอกต่อช่อ ดอกบานครั้งละ ๑ ดอก ก้านดอกยาว ๐.๕-๑.๕ เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ สีเขียวอ่อนหรือสีเขียวอมแดง รูปรี ยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร มีขน กลีบดอก ๕ กลีบ สีเหลืองสด เรียงตรงข้ามกลีบเลี้ยง รูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาว ๑-๒ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเรียวแคบ ขอบเรียบ บางและร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูสั้น อับเรณูรูปทรงกระบอกเปิดเป็นช่องที่ปลายของอับเรณู รั้งไข่เหนียวกลีบ มี ๓ คาร์เพล

ผลแบบผลแตกแนวเดียว รูปทรงกลม มีกลีบเลี้ยงติดทนหุ้มผล มี ๒-๖ เมล็ด เยื่อหุ้มเมล็ดสีขาว

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา มาเลเซีย และหมู่เกาะสุมาตรา ในไทยพบทางภาคใต้ ตามป่าดิบเขา ที่ระดับทะเลประมาณ ๔๐๐ เมตร

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

सानหิง

Dillenia parviflora Griff.

- วงศ์** Dilleniaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ควองปะดู่ มะसानแคว้ง มะसानหิง ละเว
सानจา สานเล็ก สานหิน
- ชื่อสามัญ** -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

सानหิงเป็นไม้ต้นผลัดใบ สูงถึง ๔๐ เมตร แตกกิ่งก้านแบบตั้งตรง

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่กลับถึงรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๘-๑๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๒๕ เซนติเมตร ปลายกลมถึงมนป้าน โคนป้านถึงเรียวแหลม ขอบจักฟันเลื่อย แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง เส้นใบ ๒๓-๓๕ เส้น ก้านใบยาว ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกหลังจากผลิใบใหม่ตามปลายยอดของกิ่งเล็ก ๆ ตามกิ่งก้านของต้น มี ๒-๔ ดอกต่อช่อ ก้านดอกยาว ๐.๕-๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ สีเขียวอ่อน รูปไข่ กว้าง ๐.๗-๑ เซนติเมตร ยาว ๑.๒-๑.๖ เซนติเมตร ปลายมน โคนหนา ขอบเรียบ ด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง เจริญเติบโตพร้อมผล กลีบดอก ๕ กลีบ สีเหลืองสด เรียงตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง รูปช้อน กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร ปลายมน ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย บางและร่วนง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมาก เรียง ๒ ชั้น ชั้นนอก ๑๔๐-๑๗๐ อัน ยาว ๕-๖.๕ มิลลิเมตร ปลายโค้งเข้า ชั้นใน ๑๑-๑๔ อัน ยาว ๑๒-๑๕ มิลลิเมตร ปลายโค้งออก รังไข่เหนือวงกลีบ เกลี้ยง มี ๕-๘ คาร์เพล แต่ละคาร์เพลมี ๑๒-๑๖ ออวูล

ผลแบบผลสด รูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๒ เซนติเมตร มีกลีบเลี้ยงติดทนหุ้ม ผลอ่อนสีเขียว และเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมส้มเมื่อสุกเต็มที่

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ลาว และกัมพูชา ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับทะเล ๒๕๐-๑,๑๐๐ เมตร

การใช้ประโยชน์ ผลอ่อนนำมาประกอบอาหารประเภทแกง ผลสุกรับประทานได้

สถานภาพพันธุ์พืช

เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

सानใหญ่

Dillenia obovata (Blume)
Hoogland

- วงศ์** Dilleniaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ชะวิง ชิโป ดอนเปอซา ส้าน ส้านแข็ง ส้านต้อง
- ชื่อสามัญ** -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

सानใหญ่เป็นไม้ต้นผลัดใบ สูงถึง ๓๕ เมตร แตกกิ่งก้านแบบตั้งตรง

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่กลับ กว้าง ๑๒-๒๐ เซนติเมตร ยาว ๒๐-๔๐ เซนติเมตร ปลายกลม โคนเรียวแหลม ขอบจักฟันเลื่อย แผ่นใบหนาคล้ายหนัง เส้นใบ ๓๐-๔๕ เส้น ก้านใบยาว ๑.๕-๔ เซนติเมตร

ดอกเดี่ยว ออกพร้อมหรือหลังจากผลิใบใหม่ตามปลายกิ่งและก้านของต้น ก้านดอกยาว ๒.๕-๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ สีเขียวอ่อน รูปไข่ กว้าง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๓-๔ เซนติเมตร ปลายมน โคนหนา ขอบมีขน ด้านนอกกลีบเลี้ยงมีขน ด้านในเกลี้ยง เจริญเติบโตพร้อมผล กลีบดอก ๕ กลีบ สีเหลืองสด เรียงตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง รูปช้อน กว้าง ๔.๕-๕.๕ เซนติเมตร ยาว ๖.๕-๘ เซนติเมตร ปลายมน ขอบเป็นคลื่น บางและร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมาก เรียง ๒ ชั้น ชั้นนอก ๒๐๐-๒๔๐ อัน ยาว ๑.๒-๑.๓ เซนติเมตร ปลายโค้งเข้าศูนย์กลาง ชั้นใน ๔๐-๖๐ อัน ยาว ๒.๒-๒.๔ เซนติเมตร ปลายโค้งออกจากศูนย์กลาง รังไข่เหนือวงกลีบ มี ๙-๑๔ คาร์เพล แต่ละคาร์เพล มี ๒๕-๓๕ ออวูล

ผลแบบผลสด รูปทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๓.๕-๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงติดทนหุ้ม ผลอ่อนสีเขียว และเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมส้มเมื่อสุกเต็มที่

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และหมู่เกาะสุมาตรา ในไทยพบทางภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้ ตามป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าไผ่ ที่ระดับทะเลประมาณ ๓๐๐ เมตร

การใช้ประโยชน์ ผลอ่อนนำมาประกอบอาหารประเภทแกง ผลสุกรับประทานได้

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

สิงโตกลอกตา

Bulbophyllum blepharistes

Rchb.f.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ สมอหิน

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

สิงโตกลอกตาเป็นกล้วยไม้อิงอาศัยหรือขึ้นบนหิน เจริญทางด้านข้าง เหง้าทอดนอนบนหิน เรียวยาว แข็ง รากออกเป็นกระจุกที่เหง้าใกล้โคนหัวเทียม สีขาว หัวเทียมรูปไข่ เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๔-๕ เซนติเมตร ตั้งฉากกับเหง้า ระยะห่างระหว่างหัวเทียม ๑๐-๒๐ เซนติเมตร

ใบเดี่ยว มี ๒ ใบ ออกที่ปลายหัวเทียม รูปขอบขนาน กว้าง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๖-๑๐ เซนติเมตร ปลายเว้าตื้น โคนสอบเรียว แผ่นใบหนา คล้ายแผ่นหนัง

ช่อดอกแบบกิ่งช่อซี่ร่ม ออกที่โคนหัวเทียม แต่ละช่อมี ๑๕-๒๐ ดอก ช่อยาว ๕๐-๖๐ เซนติเมตร ก้านช่อยาว ๔๘-๕๗ เซนติเมตร แกนช่อยาว ๒-๓ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปสามเหลี่ยม กว้างประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๐.๔ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม ดอกสีเหลืองสด กว้าง ๐.๔-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงด้านบนรูปใบหอก กว้าง ๐.๔-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร ปลายแหลม ด้านในมีเส้นตามยาวสีแดง ๗ เส้น กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปใบหอก กว้าง ๐.๔-๐.๕ เซนติเมตร ยาว ๒-๓ เซนติเมตร ปลายแหลม ทั้ง ๒ กลีบเชื่อมติดตามยาวเป็นแผ่นเดียวกัน ด้านในมีเส้นตามยาวสีแดง ๗ เส้น กลีบดอกรูปไข่กลับ กว้าง ๐.๒-๐.๓ เซนติเมตร ยาว ๐.๔-๐.๖ เซนติเมตร ปลายมน ด้านในมีเส้นตามยาวสีม่วงแดง ๕ เส้น ขอบกลีบมีขนประปราย กลีบปากสีเหลืองอมเขียว รูปคล้ายลิ้น กว้าง ๐.๒-๐.๓ เซนติเมตร ยาว ๐.๓-๐.๔ เซนติเมตร ปลายมนและโค้งลง โคนกลีบเว้าลึกและมีติ่งแหลม เส้าเกสรยาวประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร มีรยางค์สีชมพู รูปสามเหลี่ยมยื่นออกมาทางด้านข้าง คางยาวประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม รูปค่อนข้างกลม ฝาครอบกลุ่มเรณูสีเหลืองอ่อน รูปทรงกลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ลาว และมาเลเซีย ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ พบตามป่าดิบแล้งที่ระดับทะเลประมาณ ๙๕๐ เมตร ออกดอกเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

สุพรรณนิการ์

Cochlospermum regium
(Schrank) Pilg.

- วงศ์** Bixaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ฝ้ายคำ
- ชื่อสามัญ** Yellow cotton tree, Silk Cotton Tree

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

สุพรรณนิการ์เป็นไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง สูง ๕-๑๕ เมตร เส้นรอบวง ๙๐-๑๑๐ เซนติเมตร ทรงพุ่มค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๔-๕ เมตร เปลือกเรียบ สีเทาหรือมีปมขนาดเล็กสีน้ำตาล โคนต้นมีขนาดใหญ่ กิ่งก้านมักคดงอ

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปฝ่ามือ ลึก ๕ แฉก กว้าง ๑๐-๑๒ เซนติเมตร ยาว ๒๐-๒๒ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปหัวใจ ขอบเรียบหรือหยักเล็กน้อย แผ่นใบหนา ด้านบนและด้านล่างเป็นมัน ก้านใบยาว ๑๐-๑๕ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่ง ก้านช่อยาว ๒๐-๔๐ เซนติเมตร ก้านดอกยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ สีชมพูอมเหลืองอ่อน รูปไข่ กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร กลีบดอกจำนวนมากซ้อนกันแน่น สีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๖-๘ เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก เป็นฝอยสีเหลือง รั้งไขเหนียววงกลีบรูปไข่ ก้านชูเกสรเพศเมียสั้น

ผลแบบผลแห้งแตก รูปไข่กลับ แตกตามช่อง เป็น ๕ ซีก กว้าง ๖-๘ เซนติเมตร ยาว ๘-๑๐ เซนติเมตร ปลายบวมเล็กน้อย ผลสุกสีน้ำตาล เมล็ดจำนวนมาก รูปไต สีน้ำตาลเข้ม มีขนยาวเป็นปุย

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบในทวีปอเมริกากลางและอเมริกาใต้ อินเดียบริเวณ ตะวันตกเฉียงเหนือของเทือกเขาหิมาลัย เมียนมา ศรีลังกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในไทยพบ ทุกภาค ตามพื้นที่โล่ง แห้งแล้ง ออกดอกและติดผล เดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ก่อนออกดอกทั้ง ใบจนหมด

การใช้ประโยชน์ ใบใช้เป็นยาบำรุงกำลังและ บำรุงธาตุ ดอกแห้งและใบแห้งใช้เป็นยาบำรุงกำลัง ช่วยเจริญอาหาร แก้ออมแห้ง แก้กลม และโลหิต พิการ น้ำยางใช้เป็นยาระบาย รากแห้งใช้ผสมน้ำดื่ม รักษาอาการปวด แก้อการอักเสบ และรักษาการติดเชื้อ นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำ จังหวัดนครนายก

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พืชดังกล่าว ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เสลดพังพอน

Barleria lupulina Lindl.

- วงศ์** Acanthaceae
- ชื่ออื่น ๆ** เช็กเซเกียม พิมเสนตัน
เสลดพังพอนตัวผู้
- ชื่อสามัญ** Hop-headed Barleria

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เสลดพังพอนเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ขึ้นไม่เป็นระเบียบ สูงประมาณ ๒ เมตร ตั้งตรงหรือแผ่ กิ่งเรียว มีรอยปุ่มที่ข้อ ปกคลุมด้วยขนยาวสีเหลืองแถบชิดลำต้น ต้นขนาดเล็กมีขนกำมะหยี่ แล้วเกลี้ยงเมื่อเจริญเต็มที่

ใบเดี่ยว รูปใบหอก รูปขอบขนานหรือรูปแถบ ปลายเป็นติ่งแหลมหรือปลายแหลม โคนสอบเรียว ใบด้านบนของกิ่งรูปใบหอกกลับ เป็นแนวเส้น ขอบเรียบ โคนเล็กน้อย มีขนครุย แผ่นใบด้านบนและด้านล่างปกคลุมด้วยขนนุ่มสีเหลืองอ่อนที่เส้นใบ หรือเกลี้ยงในต้นที่ทอดนอน กว้าง ๑.๒-๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๑๐ เซนติเมตร เส้นใบเห็นชัดเจน มี ๗-๘ คู่ และมีเส้นใบสีม่วงแดงตามแนวขวางเรียงขนานกัน จำนวนมาก ก้านใบยาวประมาณ ๕ เซนติเมตร มีหนามยาวที่ซอกใบ ๒-๓ อัน

ช่อดอกแบบช่อลดรูป สั้น รูปขอบขนานหรือรูปไข่ ออกที่ปลายยอดหรือแขนงข้าง ใบประดับขนาดใหญ่ รูปไข่ ปลายมน เป็นหนามคม กว้างและยาว ๑.๘-๒ เซนติเมตร ขอบสีม่วงมีขนครุย มีต่อม ใบประดับย่อยแคบหรือรูปลิ้นแคบ มีขนประปราย วงกลีบเลี้ยงประกอบด้วย กลีบเลี้ยงด้านนอกรูปใบหอก ปลายแหลมเป็นหนามคม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปแถบ ปลายมีหนาม มีขนสั้น ยาวประมาณ ๐.๘ เซนติเมตร กลีบดอกสีเหลืองสด ด้านนอกปกคลุมด้วยขนประปราย ยาว ๔-๔.๕ เซนติเมตร หลอดกลีบดอกเหยียดตรง รูปทรงกระบอก แฉกหลอดกลีบดอกด้านนอก ลึกจากโคนหลอด ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร หลอดกลีบดอกด้านในรูปขอบขนาน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ ๒ อัน ยาวประมาณ ๒.๑ เซนติเมตร ปกคลุมด้วยขนสั้นประปราย อับเรณูรูปขอบขนาน โคน เกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ ๒ อัน ขนาดเล็กกว่า เป็นแถบแทรกตรงกลางหลอดวงกลีบด้านใน รั้งไข่เกลี้ยง ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปขอบขนาน สีดำ มีเงงอย เป็นมัน เกลี้ยง ยาวประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร มี ๒ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่หมู่เกาะมาดากัสการ์ อินเดีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในไทยพบทุกภาค

การใช้ประโยชน์ ใบสดใช้ตำกับเหล้าพอกหรือทา แก้ฝีถอนพิษอักเสบจากแมลงสัตว์กัดต่อย แผลที่ถูกน้ำร้อนลวกหรือไฟไหม้ ทำให้ละเอียดแล้วเติมน้ำข้าวข้าวทาแก้พิษเรื้อรัง สิว สิว ไรต์ไฟลามทุ่ง ลมพิษ และผื่นแพ้ รากฝนกับเหล้าใช้ทาถอนพิษตะขาบ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

หนามโค้ง

Mezoneuron furfuraceum
Prain

วงศ์ Fabaceae

ชื่ออื่น ๆ งวม นวม พาย่วม

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หนามโค้งเป็นไม้เถาเนื้อแข็ง สูงถึง ๑๐ เมตร ทั้งต้นมีหนามปลายโค้ง

ใบประกอบแบบขนนก ๒ ชั้น ยาว ๒๕-๓๐ เซนติเมตร เรียงสลับ ใบประกอบแบบขนนกชั้นที่ ๑ มี ๖-๘ คู่ เรียงตรงข้าม ใบย่อย ๗-๑๒ คู่ เรียงตรงข้าม ใบย่อยรูปรี กว้าง ๐.๗-๑.๓ เซนติเมตร ยาว ๑.๘-๒.๕ เซนติเมตร ปลายมนถึงเว้าตื้น โคนเบี้ยว ขอบเรียบ ก้านใบย่อยยาวประมาณ ๑ มิลลิเมตร หูใบรูปเกล็ด

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด ก้านช่อดอก ยาว ๒-๓.๕ เซนติเมตร ใบประดับรูปแถบ ยาว ๐.๘-๑.๒ เซนติเมตร ร่วงง่าย ดอกรูปดอกถั่ว กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ สีเขียว ขนาดไม่เท่ากัน กลีบล่างรูปค้อม กลีบดอก ๕ กลีบ สีเหลืองสด ขนาดไม่เท่ากัน เรียงตัวคล้ายผีเสื้อ ประกอบด้วย กลีบล่าง ๑ กลีบ รูปไข่กลับกว้างถึงรูปขอบขนาน ปลายกลมหรือเว้าตื้น โคนสอบเรียว เป็นก้านกลีบดอก ด้านในมีขนจากโคนถึงกึ่งกลางกลีบ กลีบคู่ข้าง ๒ กลีบ และกลีบคู่ล่าง ๒ กลีบ เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน ก้านชูอับเรณูมีขน รั้งไข่เหนียวกลีบรูปแถบ มี ๔-๕ ออวูล

ผลแบบฝัก รูปขอบขนานถึงรูปใบหอก แบน กว้าง ๓-๖ เซนติเมตร ยาว ๘-๒๐ เซนติเมตร เจริญบน ฐานดอก เมล็ดรูปรี แบน จำนวน ๒-๔ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่บังคลาเทศ เมียนมา ลาว และอินโดนีเซีย บริเวณหมู่เกาะซุนดา ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงใต้ ตามพื้นที่เปิดโล่งในป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง

การใช้ประโยชน์ ผลอ่อนใช้ขับเสมหะ แก้ไข้ เป็นยาระบายอ่อน ๆ และสมานท้อง ผลอ่อนมีรสเปรี้ยว นำมารับประทานเป็นผักสด หรือนำมาประกอบอาหารประเภทส้า แก่นแก้ธาตุพิการ ปัจจุบันปลูกเป็นพืชผักเศรษฐกิจในครัวเรือนและระดับชุมชน

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

หยาดศรีชล

Microchirita chonburiensis
D.J.Middleton & C.Puglisi

วงศ์ Gesneriaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หยาดศรีชลเป็นไม้ล้มลุก สูงประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ลำต้นมีลักษณะอวบน้ำ ลำต้นส่วนล่างสีม่วงอมเขียว ส่วนบนสีเขียว มีขนทั้งที่มีต่อมและขนไม่มีต่อม ปกคลุมประปราย

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่ กว้าง ๒.๙-๖.๔ เซนติเมตร

ยาว ๖.๓-๑๖.๓ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนรูปกลมหรือคล้ายหัวใจ ขอบเรียบ บางครั้งเป็นขนครุย แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ สีเขียวเข้ม ด้านบนเรียบ ด้านล่างมีขนต่อมและขนไม่มีต่อม ปกคลุมประปราย เส้นแขนงใบ ๘-๑๖ คู่ เส้นใบย่อยแบบร่างแห ก้านใบยาว ๐.๔-๑.๕ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบกระจุก ออกตามซอกใบ เรียงเป็นแผงด้านเดียว มี ๘ ดอกย่อย ก้านช่อดอกรูปไม่มีใบประดับ ก้านดอกยาว ๑๐-๑๑.๕ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง ๕ กลีบ สีเขียว รูปไข่ กว้าง ๐.๙-๒ มิลลิเมตร ยาว ๗.๕-๙ มิลลิเมตร ปลายแหลม มีขน ขอบเป็นขนครุย ปกคลุมด้วยขนไม่มีต่อมด้านนอกและด้านใน กลีบดอกสมมาตร ด้านข้าง สีเหลืองสด หลอดกลีบดอกแคบ โคน ตรงกลางอกลง และขยายออกเป็นปาก แยกเป็น ๕ กลีบ กลีบบน ๒ กลีบ กลีบล่าง ๓ กลีบ ด้านนอกมีขนปกคลุมห่าง ๆ ปลายปากกลีบด้านในมีขน กลีบคู่บน รูปรี กว้าง ๒.๕-๕ มิลลิเมตร ยาว ๔-๖ มิลลิเมตร ปลายตัดหรือกลม กลีบล่างคู่ข้าง รูปไข่กว้าง กว้าง ๕.๕-๖ มิลลิเมตร ยาว ๘-๙ มิลลิเมตร ปลายกลม กลีบล่างกลางรูปไข่ กว้าง ๕.๕-๗ มิลลิเมตร ยาว ๙.๘-๑๑ มิลลิเมตร ปลายตัดหรือกลม เกสรเพศผู้ ๔ อัน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ ๒ อัน ติดช่วงโคนภายในหลอดกลีบดอก ปลายแกนอับเรณูมีรยางค์เชื่อมกัน อับเรณูสีม่วงเข้ม ขนาดประมาณ ๒ มิลลิเมตร แตกตามขวาง เกสรเพศผู้เป็นหมัน ๒ อัน มีต่อมน้ำหวาน รังไข่เหนือวงกลีบรูปกระสวย ขนาดประมาณ ๔.๕-๕.๕ มิลลิเมตร ครึ่งบนมีขนครึ่งล่างเกลี้ยง ภายในมี ๑ ช่อง ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว ๕.๕-๗ มิลลิเมตร ยอดเกสรเพศเมีย ๒ พู

ผลแบบผลแห้งแตก รูปกระสวย ยาวประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตามป่าดิบแล้งและบนเขาหินปูน ที่ระดับทะเล ๙๐-๑๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

หินฟ้าแลบ

Strobilanthes crisper (L.) Blume

- วงศ์ Acanthaceae
- ชื่ออื่น ๆ -
- ชื่อสามัญ Yellow Strobilanthes

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หินฟ้าแลบเป็นไม้พุ่ม สูง ๑-๑.๕ เมตร แตกกิ่งก้าน เปลือกลำต้นอ่อนสีม่วง และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อเจริญเต็มที่ เกลี้ยง

ใบเดี่ยว ขอบเรียบถึงจักฟันเลื่อย เส้นแขนงใบข้างละ ๘-๑๐ เส้น แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ เกลี้ยง ก้านใบยาว ๐.๕-๒ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ที่มีใบประดับและกิ่งก้านมาก ช่อดอกยาว ๒-๗ เซนติเมตร ออกที่ซอกใบและปลายยอด รูปใบหอก แกมรูปขอบขนาน ขอบหยักมน ขอบหยักซี่ฟันหรือขอบเรียบ ปลายแหลม แผ่นใบสีเขียวเข้ม ด้านบนผิวหยาบน้อยกว่าด้านล่าง มีขนสั้นปกคลุม กว้าง ๒-๕ เซนติเมตร ยาว ๕-๘ เซนติเมตร ใบประดับย่อย รูปใบหอก ร่วงง่าย วงกลีบเลี้ยงเชื่อมกัน ปลายแยก ๕ แฉก แต่ละแฉกขนาด ๐.๕-๑ เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่ม ประปราย กลีบดอกสีเหลืองสด โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว ๓.๕-๕ เซนติเมตร ปลายแยก ๕ แฉก แต่ละแฉกขนาดใกล้เคียงกัน เกลี้ยง เกสรเพศผู้ ๔ อัน ๒ คู่ยาวไม่เท่ากัน ก้านชูอับเรณู ๐.๓-๐.๘ เซนติเมตร เกลี้ยง อับเรณูรูปขอบขนาน รั้งไขเหนียววงกลีบรูปขอบขนาน มีขนสั้นนุ่มที่ส่วนปลาย ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปไข่หรือรูปทรงกลม ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร เกลี้ยง มี ๔ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่มาดากัสการ์ มาเลเซีย และอินโดนีเซียบริเวณ หมู่เกาะซุนดา ในไทยพบทางภาคเหนือ ตามบริเวณ ที่ลาดชันริมทางหลวง สภาพรุ่มรำไร

การใช้ประโยชน์ ใบสดใช้สำหรับยับยั้งโรค มะเร็งตับและมะเร็งเต้านม เป็นยาระบายอ่อน ๆ สำหรับแก้ท้องผูก ขับปัสสาวะ ลดความดันโลหิต ป้องกันมะเร็ง รักษาโรคปากนกกระจอก ตำพอก แก้ไข้ และแก้ไอ ในต่างประเทศ โดยเฉพาะมาเลเซีย ใช้ส่วนใบต้มน้ำดื่มเพื่อขับปัสสาวะและลดความดันโลหิต ในอินโดนีเซียใช้ใบรักษาโรคปากนกกระจอก และแก้พิษงู

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เหลืองชัชวาลย์

Dolichandra unguis-cati (L.)

L.G.Lohmann

วงศ์	Bignoniaceae
ชื่ออื่น ๆ	เล็บวิฬาร์
ชื่อสามัญ	Cat's claw creeper, Cat's claw trumpet, Funnel creeper

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เหลืองชัชวาลเป็นไม้เถาเนื้อแข็ง ยาวถึง ๑๕ เมตร

ใบประกอบ มี ๓ ใบย่อย รูปรี กว้าง ๑-๓ เซนติเมตร

ยาว ๑.๕-๖ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม ที่ปลายเปลี่ยน

รูปเป็นมือเกาะแยก ๓ แฉก ยาว ๐.๕-๑ เซนติเมตร โคนรูปกลมกว้างหรือเว้าตื้น

แผ่นใบบางเป็นมันเงา

ช่อดอกแบบช่อกระจุกสั้น ออกตามซอกใบ ยาว ๑-๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมกันรูปถ้วย สีเขียว ยาว ๕-๖ มิลลิเมตร ปลายมน ๒ แฉก กลีบดอกเชื่อมกันรูปแตร ปลายแยก ๕ กลีบ สีเหลืองสด ด้านล่างมีสันตามยาว จากโคนกลีบถึงขอบกลีบมีเว้า ๒ สัน เส้นกลางกลีบ ๆ ละ ๑ เส้น ยาวจากโคนหลอดกลีบดอกถึงกลางกลีบ ที่แยกกัน กลีบบน ๒ กลีบ กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร กลีบล่าง ๓ กลีบ ยาวกว่ากลีบบน ขอบเรียบ ปลายมน เกสรเพศผู้ ๔ อัน สั้น ๒ อัน ยาว ๒ อัน ติดที่โคนหลอดกลีบดอก ยาว ๑.๕-๒ เซนติเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียยาวกว่าเกสรเพศผู้เล็กน้อย รังไข่เกลี้ยง

ผลแบบผลแห้งแตก แบน ยาว ๒๕-๑๐๐ เซนติเมตร เมล็ดแบน บาง

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่ทวีปอเมริกากลางถึงอเมริกาใต้ ในไทยพบทุกภาค ออกดอกตลอดปีโดยเฉพาะเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม

การใช้ประโยชน์ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ ทำเป็นซุ้มไม้เลื้อยตามกำแพงอาคาร หรือรั้วบ้าน

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เหลืองพิศมร

Spathoglottis affinis de Vriese

- วงศ์** Orchidaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ตาลเดี่ยว หัวข้าวเหนียว
- ชื่อสามัญ** Similar Spathoglottis

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เหลืองพิศมรเป็นกล้วยไม้ดิน หัวเทียมสีเขียวอมเหลือง อยู่ใกล้ระดับผิวดิน รูปคล้ายสามเหลี่ยมและแบน กว้าง ๑.๘-๓ เซนติเมตร ยาว ๒-๓ เซนติเมตร ผิวเป็นร่องตามยาว

ใบเดี่ยว มี ๒-๔ ใบ รูปแถบ กว้าง ๑.๕-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๔๐ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ พับจีบ ด้านบนสีเขียวเข้มกว่าด้านล่างเล็กน้อย กลี้ยง

ช่อดอกแบบช่อกระจุก มี ๕-๑๒ ดอก ออกด้านข้างโคนหัวเทียม ก้านช่อดอกสีเขียวอ่อน มีขนสั้นนุ่มกระจายทั่ว ใบประดับสีเขียว รูปสามเหลี่ยม กว้าง ๓-๔ มิลลิเมตร ยาว ๕-๗ มิลลิเมตร ปลายแหลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๒.๓-๒.๖ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๓-๓.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ ผิวด้านนอกมีขนสั้นนุ่มกระจายทั่ว กลีบเลี้ยงด้านบนรูปขอบขนานหรือรูปรี กว้าง ๐.๙-๑.๒ เซนติเมตร ยาว ๑.๘-๒ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรี กว้าง ๑-๑.๒ เซนติเมตร ยาว ๑.๖-๑.๙ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปรี กว้าง ๑-๑.๒ เซนติเมตร ยาว ๑.๖-๑.๘ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองสด มีเส้นสีแดงตามแนวยาว ๓ เส้น แยกเป็น ๓ แฉก หูกลีบปากรูปขอบขนาน ยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร บริเวณโคนคอดเป็นก้าน ปลายแผ่ออกคล้ายรูปหัวใจ บริเวณโคนกลีบมีเนื้อเยื่อรูปค่อนข้างกลม ๒ ปุ่ม เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑-๑.๒ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๘ กลุ่ม รังไข่ได้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีออวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็นแฉงอยู่ทางด้านหน้าใกล้ปลายเส้าเกสร

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม เมล็ดมีขนาดเล็กคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในไทยพบทุกภาค ตามพื้นที่ป่าเต็งรัง ป่าเต็งรังผสมสน และพื้นที่เปิดโล่ง ที่ระดับทะเล ๑๐๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม ติดผลเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เหลืองแม่ปิง

Eulophia flava (Lindl.) Hook.f.

วงศ์	Orchidaceae
ชื่ออื่น ๆ	บุศราคัม เอื้องบุศราคัม
ชื่อสามัญ	-

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เหลืองแม่ปิงเป็นกล้วยไม้ดิน หัวเทียมสีเขียวอมเหลืองอ่อน หรือสีเหลืองแก่ รูปไข่ แบน กว้าง ๑.๘-๓ เซนติเมตร ยาว ๒-๓ เซนติเมตร ผิวเป็นร่องตามยาว

ใบเดี่ยว มี ๒-๔ ใบ รูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๔.๕-๖ เซนติเมตร ยาว ๒๕-๓๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ พับจีบ ด้านบนสีเขียวเข้มกว่า ด้านล่างเล็กน้อย กลี้ยง

ช่อดอกแบบช่อกระจະ มี ๑๐-๒๐ ดอก ออกด้านข้างโคน หัวเทียม สูงถึง ๑.๘ เมตร ก้านช่อดอกสีเขียวอ่อน ใบประดับสีเขียว รูปใบหอก กว้าง ๕-๘ มิลลิเมตร ยาว ๑.๕-๒.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๓-๔ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๓.๒-๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กลีบเลี้ยงด้านบนรูปขอบขนานหรือรูปรี กว้าง ๑.๑-๑.๒ เซนติเมตร ยาว ๓.๕-๓.๘ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรี โคนเบี้ยว กว้าง ๑.๓-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๓.๘-๓.๙ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง ๑.๒-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๒.๕-๒.๘ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากแยก ๓ แฉก สีเหลืองสด มีเส้นสีม่วงแดง ตามยาวจำนวนมาก หูกลีบปากรูปขอบขนาน ยาว ๑.๕-๑.๘ เซนติเมตร บริเวณโคนกลีบถึงปลายกลีบปาก มีเนื้อเยื่อขนสีเหลืองสดตามยาว ๓ สัน เส้าเกสรยาว ๑.๓-๑.๗ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม รังไข่ใต้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีอวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็นแฉ่งอยู่ทางด้านหน้าใกล้ปลายเส้าเกสร

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม เมล็ดมีขนาดเล็กคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เนปาล เมียนมา จีน ลาว กัมพูชา และ เวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ตามพื้นที่ป่าเต็งรัง ป่าเต็งรังผสมสน และ พื้นที่เปิดโล่ง ที่ระดับทะเล ๕๐๐-๑,๑๐๐ เมตร ออกดอกเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ติดผล เดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้าย ที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำ ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/ หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

อะราง

Peltophorum dasyrhachis
(Miq.) Kurz

วงศ์ Fabaceae

ชื่ออื่น ๆ กว่าแขก คางรูง คางฮุง จ้าขาม ซ้าขม
ตาเชก นนทรี นนทรีป่า ราง ร้าง
อะล้าง อินทรี

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

อะรางเป็นไม้ต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงถึง ๓๐ เมตร เรือนยอดกลมหรือแผ่กว้างเล็กน้อย เปลือกเรียบสีเทาอมน้ำตาล ยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดงคลุมหนาแน่น

ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงเวียนสลับ ยาว ๑๕-๔๐ เซนติเมตร ช่อใบแขนงเรียงตรงข้าม ๕-๘ ช่อ มีใบย่อย ๖-๑๘ คู่ ในแต่ละช่อใบ ใบย่อยรูปขอบขนาน กว้าง ๕-๑๐ เซนติเมตร ยาว ๑๐-๒๕ เซนติเมตร ปลายมนเว้าตื้นตรงกลาง โคนเบี้ยว แผ่นใบด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนสีน้ำตาลแดง เส้นแขนงใบข้างละ ๖-๘ เส้น ก้านใบย่อยยาวประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร ก้านใบหลักยาวประมาณ ๕ เซนติเมตร

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ห้อยลง ยาว ๑๕-๓๐ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด สีเหลืองอมเขียวอ่อนหรือสีเหลืองอ่อน ดอกตูมรูปไข่ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ ๕ กลีบ เกสรเพศผู้ ๑๐ อัน ดอกบานเต็มที่กว้าง ๑.๘-๒ เซนติเมตร

ผลแบบฝักแห้งแก่ไม่แตก แบน กว้าง ๒-๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐-๑๕ เซนติเมตร เปลือกสีน้ำตาลแดง เมล็ดเรียงตามขวาง มี ๔-๘ เมล็ด

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่จีนบริเวณเกาะไหหลำ คาบสมุทรมลายู มาเลเซีย อินโดนีเซีย โดยเฉพาะสุมาตรา ภูมิภาคอินโดจีน กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ในไทยพบทางภาค ตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตามป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น

การใช้ประโยชน์ เปลือกหรือแก่นแก้ท้องร่วง ขับลม ท้องเสีย เปลือกแก้ท้องร่วง แก้ผายลม และ ขับระดู เป็นไม้โตเร็วเหมาะสำหรับปลูกเพื่อฟื้นฟูป่า นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำ จังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของ พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องกีบม้าเหลือง

Bulbophyllum elassonotum
Summerh.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องกีบม้าเหลืองเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย
เจริญทางด้านข้าง หัวเทียมสีเขียว ตั้งตรงหรือ
เอน สูง ๕-๗ เซนติเมตร รูปไข่ กว้าง ๒.๕-๓
เซนติเมตร ยาว ๕-๗ เซนติเมตร มีกาบหุ้ม
หัวเทียม

ใบเดี่ยว รูปขอบขนานแคบ กว้าง ๓-๕ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๒๕ เซนติเมตร ปลายเว้าไม่เท่ากัน
โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันมากกว่าด้านล่าง เกลี้ยง

ช่อดอกแบบช่อกระจะ มี ๑๕-๔๐ ดอก ออกที่โคนหัวเทียม ตั้งตรงหรือเอน ก้านช่อดอกสีเขียว ใบประดับ
สีเขียวอ่อน รูปใบหอก กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร ยาว ๓-๕ มิลลิเมตร ปลายแหลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว
๕-๗ มิลลิเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑.๒-๑.๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กลีบเลี้ยงด้านบน
รูปไข่กว้าง กว้าง ๔-๕ มิลลิเมตร ยาว ๖-๗ มิลลิเมตร ปลายแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปไข่ กว้าง ๔-๖ มิลลิเมตร
ยาว ๐.๘-๑ มิลลิเมตร ปลายแหลม กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปไข่ กว้างประมาณ ๒ มิลลิเมตร
ยาว ๒-๓ มิลลิเมตร ปลายแหลม กลีบปากสีเหลืองอมส้ม รูปคล้ายลิ้น หนาและอวบหนา กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร
ยาว ๔-๕ มิลลิเมตร โคนกลีบมีรยางค์ข้างละ ๑ อัน รูปสามเหลี่ยม เส้าเกสรยาว ๓-๔ มิลลิเมตร กลุ่มเรณู
๔ กลุ่ม รังไข่ได้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีออวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็นแฉ่งอยู่ทางด้านหน้าใกล้ปลายเส้าเกสร

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม เมล็ดมีขนาดเล็กคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เมียนมา กัมพูชา และเวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือ ตามต้นไม้ในป่าดิบเขาต่ำ ป่าสน และป่าเต็งรังผสมสน ที่ระดับทะเล ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม ติดผลเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องคำ

Dendrobium chrysotoxum
Lindl.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ พอนี้โคะ เอื้องคำตา

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องคำเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย หัวเทียม รูปกระสวย เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒-๓.๒ เซนติเมตร ยาว ๒๕-๔๐ เซนติเมตร มี ๒-๗ ปล้อง เป็นสันตามยาว ผิวเกลี้ยงเป็นมัน

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๒.๘-๔.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๐-๑๖ เซนติเมตร ปลายเว้าไม่เท่ากัน โคนเป็นกาบ หุ้มหัวเทียม กาบใบเกลี้ยง แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านบนและด้านล่างเกลี้ยง เส้นกลางใบเป็นร่องตามยาว ทางด้านบน ไม่ผลัดใบก่อนออกดอก

ช่อดอกแบบช่อกระจะ ออกตามข้อหรือที่ยอด มี ๑๕-๒๒ ดอกต่อช่อ เรียงเวียนตามแกนช่อ ช่อยาว ๒๔-๓๒ เซนติเมตร ก้านช่อยาว ๘-๑๐ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปคล้ายสามเหลี่ยม กว้างประมาณ ๒ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร ดอกสีเหลืองสด กว้าง ๓.๖-๕.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๔.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนรูปรี กว้าง ๐.๙-๑.๑ เซนติเมตร ยาว ๑.๙-๒.๑ เซนติเมตร ปลายมน กลีบเลี้ยงข้างรูปรี กว้าง ๐.๙-๑.๑ เซนติเมตร ยาว ๒-๒.๗ เซนติเมตร ปลายมน โคนเชื่อมติดกับคางเส้าเกสรตลอดความยาว กลีบดอก รูปไข่กลับ กว้าง ๑.๖-๑.๘ เซนติเมตร ยาว ๒.๓-๒.๘ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองสด กลางกลีบสีเหลืองอมส้ม รูปค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒.๒-๒.๖ เซนติเมตร ปลายเว้าบวม ขอบมีขนครุย โคนกลีบโอบล้อมเส้าเกสร เส้าเกสร ยาว ๖-๘ มิลลิเมตร คางยาว ๕-๗ มิลลิเมตร กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม แต่ละกลุ่มขนาดเท่ากัน รูปทรงกระบอก กว้างประมาณ ๑ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๒ มิลลิเมตร ฝาปิดกลุ่มเรณูสีเหลืองสด รูปค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒-๓ มิลลิเมตร ปลายเป็นติ่งแหลม ก้านดอกรวมรังไข่สีเหลืองสด ยาว ๓.๖-๕.๒ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เมียนมา จีน และภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบทุกภาค ตามป่าดิบเขาและพื้นที่เปิดโล่ง ที่ระดับทะเล ๖๐๐-๑,๓๐๐ เมตร ออกดอกเดือน มีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้าย ที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำ ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/ หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องคำกิว

Dendrobium capillipes Rchb.f.

วงศ์	Orchidaceae
ชื่ออื่น ๆ	เอื้องคำปোক เอื้องคำเฮีย เอื้องมัน
ชื่อสามัญ	-

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องคำกิวเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญทางด้านข้าง หัวเทียมสีเหลืองสด เรียงตัวแน่น เป็นกระจุก ตั้งตรงหรือเอน สูง ๕-๘ เซนติเมตร รูปทรงกระสวย ผิวเป็นร่องตามยาว

ใบเดี่ยว มี ๔-๖ ใบ รูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๓-๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านบนสีเขียวเป็นมันกว่าด้านล่าง กลี้ยง มักร่วงง่ายก่อนออกดอก

ช่อดอกแบบช่อกระจุก มี ๓-๑๐ ดอก ออกด้านข้างหรือใกล้ปลายยอดของหัวเทียม ก้านช่อดอกสีเขียวอ่อน ใบประดับสีเขียว รูปใบหอกแคบ กว้าง ๒-๓ มิลลิเมตร ยาว ๓-๔ มิลลิเมตร ปลายแหลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๒-๒.๖ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒.๓-๒.๗ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กลีบเลี้ยงด้านบนรูปรี กว้าง ๐.๕-๐.๗ เซนติเมตร ยาว ๑.๕-๑.๘ เซนติเมตร ปลายเว้าเป็นถุงแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรี กว้าง ๑.๓-๑.๔ เซนติเมตร ยาว ๑.๔-๑.๖ เซนติเมตร ปลายเว้าเป็นถุงแหลม กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปไข่ กว้าง ๑.๓-๑.๗ เซนติเมตร ยาว ๑.๔-๑.๗ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองอมส้ม รูปค่อนข้างกลม กว้าง ๒.๕-๓ เซนติเมตร ยาว ๒.๘-๓.๒ เซนติเมตร ปลายเว้าบวม ผิวกลีบด้านบนมีขนกำมะหยี่ปกคลุม เส้นเกสรยาว ๕-๘ มิลลิเมตร กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม รังไข่ใต้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีออวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็นแฉ่งอยู่ทางด้านหน้าใกล้ปลายเส้นเกสร

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม เมล็ดมีขนาดเล็กคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เมียนมา จีน ลาว และเวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกเฉียงใต้ ตามต้นไม้ในป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับทะเล ๗๐๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ติดผลเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องคำฝอย

Dendrobium brymerianum
Rchb.f.

วงศ์ Orchidaceae
ชื่ออื่น ๆ เอื้องคำฝอยพาย
ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องคำฝอยเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญทางด้านข้าง หัวเทียมสีเหลืองสด ตั้งตรงหรือเอน สูงถึง ๒๒ เซนติเมตร รูปทรงกระสวย มักป้องบริเวณกลางหัวเทียม ผิวเป็นร่องตามยาว

ใบเดี่ยว มี ๔-๖ ใบ เรียงสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๑.๕-๒.๒ เซนติเมตร ยาว ๑๐-๑๕ เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบบาง ด้านบนสีเขียวเป็นมันมากกว่าด้านล่าง

ช่อดอกแบบช่อกระจุก มี ๒-๔ ดอก ออกตามข้อใกล้ปลายยอด ตั้งตรงหรือเอน ก้านช่อดอกสีเขียว ใบประดับสีเขียวอ่อน รูปรี กว้าง ๕-๖ มิลลิเมตร ยาว ๖-๙ มิลลิเมตร ปลายแหลม ก้านดอกกรวมรังไข่ยาว ๒.๒-๓ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๔-๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กลีบเลี้ยงด้านบนรูปใบหอก กว้าง ๕-๗ มิลลิเมตร ยาว ๑.๓-๑.๖ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรีแกมรูปใบหอก กว้าง ๔-๖ มิลลิเมตร ยาว ๑.๘-๒ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปรีแคบ กว้าง ๔-๕ มิลลิเมตร ยาว ๑.๔-๑.๖ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบปากสีเหลืองอมส้ม รูปไข่กลับ หนาและอวบ น้ำผึ้งมีขนกำมะหยี่ปกคลุมหนาแน่นทั้ง ๒ ด้าน ขอบกลีบและปลายกลีบเป็นขนครุยยาว เส้าเกสรยาว ๓-๔ มิลลิเมตร กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม รังไข่ใต้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีอวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็นแฉ่งอยู่ทางด้านหน้าใกล้ปลายเส้าเกสร

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม เมล็ดมีขนาดเล็กคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย บังคลาเทศ เมียนมา จีน ลาว และ เวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคตะวันออก เชียงเหนือ ตามต้นไม้ในป่าดิบเขาต่ำ ป่าสน และป่า เต็งรังผสมสน ที่ระดับทะเล ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม ติดผลเดือน กรกฎาคมถึงเดือนกันยายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้าย ที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำ ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/ หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องจำป่านาน

Dendrobium sulcatum Lindl.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องจำป่านานเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญทางด้านข้าง ลำต้นรูปทรงกระสวย แบนทางด้านข้าง โคนยาว คล้ายก้าน เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๘-๓๐ เซนติเมตร มีสันตามยาวจำนวนมาก รากออกเป็นกระจุกที่โคนลำต้น สีขาว

ใบเดี่ยว มี ๒-๔ ใบ ออกที่ปลายลำต้นและตามข้อบริเวณ กึ่งกลางลำต้นรูปไข่แกมรูปรี กว้าง ๓-๖ เซนติเมตร ยาว ๗.๕-๑๓.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว แผ่นใบบาง

ช่อดอกแบบช่อกระจะ ออกตามข้อใกล้ปลายลำต้น แต่ละช่อมี ๕-๒๒ ดอก เรียงเวียนตามแกนช่อดอก ช่อยาว ๖.๒-๙ เซนติเมตร ก้านช่อ ยาว ๒-๓.๗ เซนติเมตร แกนช่อยาว ๔-๕.๘ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปใบหอก กว้างประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร ยาว ๐.๓-๐.๗ เซนติเมตร ปลายแหลม ดอกสีเหลืองสด กว้างประมาณ ๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓.๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงด้านบนรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปใบหอก กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลีบเชื่อมติดตามยาวกับโคนเส้าเกสรที่เจริญยืนยาวเป็นคาง กลีบดอกรูปรี กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๔ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองอมส้ม กลางกลีบมีเส้นตามยาวสีม่วงแดง โคนกลีบแต้มสีม่วงแดงคล้ายรูปขอบขนานทั้ง ๒ ด้าน รูปค่อนข้างกลม กว้าง ๑.๘-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๒-๓ เซนติเมตร ปลายมน ขอบกลีบเป็นขนสั้นนุ่ม กลางกลีบมีปุ่มเนื้อเยื่อทั่วกลีบ โคนกลีบมีสันนูน รูปค่อนข้างกลม เส้าเกสรยาวประมาณ ๐.๗ เซนติเมตร คางยาวประมาณ ๐.๔ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม รูปรี ฝากรอบกลุ่มเรณูสีเหลืองสด รูปค่อนข้างกลม ปลายมน ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๑.๕-๓.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย ภูฏาน เมียนมา และลาว ในไทยพบทางภาคเหนือ ตามป่าดิบเขา ที่ระดับทะเล ๙๕๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องชะนี

Dendrobium senile
C.S.P.Parish & Rchb.f.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ มือชะนี เอื้องขนค่าง เอื้องนางนี เอื้องมือค่าง เอื้องอีฮุย

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องชะนีเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญทางด้านข้าง ลำต้นรูปทรงกระบอก มี ๒-๕ ปล้อง เส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๖-๐.๘ เซนติเมตร ยาว ๐.๖-๐.๘ เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มสีขาวหนาแน่น รากออกเป็นกระจุกที่โคนลำต้น สีขาว

ใบเดี่ยว มี ๑ ถึงหลายใบ ออกที่ข้อลำต้น รูปรี กว้าง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๔-๖ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนแผ่เป็นกาบหุ้มห้วเทียม กาบใบมีขนสั้นนุ่มสีขาวหนาแน่น แผ่นใบบาง มีขนสั้นนุ่มสีขาวหนาแน่น ไม่ผลัดใบก่อนออกดอก

ดอกเดี่ยว ออกตามข้อลำต้น ดอกสีเหลืองสด กว้างประมาณ ๔ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๕ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปรี กว้างประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๐.๔ เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มสีขาวหนาแน่น กลีบเลี้ยงด้านบนรูปรี กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรี กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลีบเชื่อมติดตามยาวกับโคนเส้าเกสรที่เจริญยืนยาวเป็นคาง กลีบดอกรูปไข่ กว้างประมาณ ๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองสด รูปไข่กลับ กว้างประมาณ ๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร ปลายแหลม ขอบกลีบเว้าและโค้งขึ้น โคนกลีบเชื่อมติดกับคางเส้าเกสร เส้าเกสรยาวประมาณ ๐.๒ เซนติเมตร คางยาวประมาณ ๐.๖ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม รูปรี ฝากรอบกลุ่มเรณูสีเหลืองสด รูปค่อนข้างกลม ปลายมน ก้านดอกรวมรังไข่ยาวประมาณ ๔ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปทรงรี เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๒-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๔-๕ เซนติเมตร เมล็ดมีขนาดเล็ก จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา และลาว ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามป่าดิบแล้งและป่าเต็งรังผสมสน ที่ระดับทะเล ๗๐๐-๙๕๐ เมตร ออกดอกเดือนเมษายน ติดผลเดือนพฤษภาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องเทียน

Dendrobium dixanthum Rchb.f.

วงศ์	Orchidaceae
ชื่ออื่น ๆ	เอื้องคำปอน เอื้องคำป่า เอื้องคำปิว เอื้องใบไผ่ เอื้องไผ่
ชื่อสามัญ	—

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องเทียนเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญทางด้านข้าง ลำต้นตั้งตรง รูปทรงกระบอก สีแดง เมื่อเจริญเต็มที่มีสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาว ๕๐-๘๐ เซนติเมตร รากออกเป็นกระจุกที่โคนลำต้น สีขาว

ใบเดี่ยว มี ๒ ถึงหลายใบ ออกตามข้อลำต้น รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง ๑.๕-๑.๘ เซนติเมตร ยาว ๖-๑๐.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามข้อใกล้ปลายลำต้น มี ๒-๔ ดอกต่อช่อ เรียงเวียนตามแกนช่อดอก ช่อยาว ๖-๘ เซนติเมตร ก้านช่อยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ใบประดับย่อย รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร ปลายแหลม ดอกสีเหลืองสด กว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงด้านบนรูปใบหอก กว้างประมาณ ๐.๗ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑.๘ เซนติเมตร ปลายแหลมถึงมีติ่งแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้างประมาณ ๐.๗ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๖ เซนติเมตร ปลายมีติ่งแหลม โคนกลีบเชื่อมติดตามยาวกับโคนเส้าเกสรที่เจริญยืนยาวเป็นคาง กลีบดอกรูปรี กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๒ เซนติเมตร ปลายแหลมถึงมีติ่งแหลม ขอบหยักซี่ฟัน กลีบปากสีเหลืองสด กลางกลีบสีเหลืองอมส้ม มีเส้นตามยาวสีม่วงแดงที่โคนกลีบทั้ง ๒ ด้าน รูปค่อนข้างกลม กว้างประมาณ ๒.๓ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม ขอบหยักไม่เป็นระเบียบ ผิวกลีบด้านบนมีขนบางรูปตะขอหนาแน่น กว่าด้านล่าง เส้าเกสรสีเหลืองสด มีเส้นสีม่วงที่ปลายทั้ง ๒ ด้าน ยาวประมาณ ๐.๔ เซนติเมตร คางยาวประมาณ ๐.๖ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม รูปกลม ฝากรอบกลุ่มเรณูสีเหลืองสดแต่มีสีเขียวอ่อนที่ปลาย รูปกรวย มีปุ่มเล็กทั่วผิว ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา จีนตอนใต้ ลาว และเวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกเฉียงใต้ ตามป่าดิบเขาต่ำและป่าดิบแล้งที่ระดับทะเล ๙๐๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องผึ้ง

Dendrobium lindleyi Steud.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ โปดอนแหล่

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องผึ้งเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญทางด้านข้าง หัวเทียมสีเขียวเข้ม เรียงตัวแน่นเป็นกระจุก ตั้งตรงหรือเอน สูงถึง ๑๐ เซนติเมตร รูปกระสวยหรือรูปไข่แกมรูปรี มักป่องบริเวณกลางหัวเทียม ผิวเป็นร่องตามยาว ขอบมีสันและเหลี่ยม

ใบเดี่ยว รูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๑.๕-๒.๓ เซนติเมตร ยาว ๖.๒-๗ เซนติเมตร ปลายเว้าตื้น โคนสอบเรียว ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวเป็นมันมากกว่าด้านล่าง กลี้ยง

ช่อดอกแบบช่อกระจุก มี ๘-๓๐ ดอก ออกด้านข้างของหัวเทียมเอียงและห้อยลง ก้านช่อดอกสีเขียวอมสีน้ำตาล ใบประดับสีน้ำตาลรูปไข่ กว้าง ๒-๔ มิลลิเมตร ยาว ๓-๕ มิลลิเมตร ปลายแหลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๒.๒-๔ เซนติเมตร ดอกสีเหลืองสด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒.๘-๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ กลีบเลี้ยงด้านบนรูปไข่ กว้าง ๖-๘ มิลลิเมตร ยาว ๑.๒-๑.๔ เซนติเมตร ปลายมน กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปไข่ กว้าง ๗-๙ มิลลิเมตร ยาว ๑.๒-๑.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบดอก ๓ กลีบ กลีบดอกด้านข้างรูปค่อนข้างกลม กว้าง ๐.๘-๑.๒ เซนติเมตร ยาว ๑.๓-๑.๗ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองเข้ม กลางกลีบสีเหลืองอมส้มรูปค่อนข้างกลม กว้าง ๒.๕-๒.๖ เซนติเมตร ยาว ๒.๑-๒.๗ เซนติเมตร ปลายเว้าปุ่ม ผิวกลีบด้านบนมีขนกำมะหยี่ปกคลุม เส้าเกสรยาว ๓-๔ มิลลิเมตร กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม รังไข่ใต้วงกลีบ มี ๑ ช่อง มีออวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็นแฉ่งอยู่ทางด้านหน้าใกล้ปลายเส้าเกสร

ผลแบบผลแห้งแตก สีเขียวเข้ม เมล็ดมีขนาดเล็กคล้ายฝุ่น จำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย ภูฏาน เมียนมา จีน ลาว และเวียดนาม
ในไทยพบทุกภาค ตามต้นไม้ในป่าเต็งรัง ป่าสน
ป่าก่อ ป่าเต็งรังผสมสน และป่าดิบเขา ที่ระดับทะเล
๔๐๐-๑,๒๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเดือน
เมษายน ติดผลเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้
ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้าย
ที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ
ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The
Convention on International Trade in Endangered
Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และ
เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช
พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง
ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์
ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า
จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำ
ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/
หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง
ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องมัจฉา

Dendrobium griffithianum Lindl.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ เอื้องมัจฉาเหลือง

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องมัจฉาเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญทางด้านข้าง ลำต้นรูปทรงกระบอกถึงรูปกระสวย โคนยาวคล้ายก้าน เส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๗-๒ เซนติเมตร ยาว ๘.๒-๑๒.๗ เซนติเมตร มีสัน ๔ สัน รากออกเป็นกระจุกที่โคนลำต้น สีขาว

ใบเดี่ยว มี ๑-๓ ใบ ออกที่ปลายลำต้น รูปรีหรือรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้าง ๒.๘-๕.๘ เซนติเมตร ยาว ๘.๕-๑๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายลำต้น มี ๘-๕๘ ดอกต่อช่อ เรียงเวียนตามแกนช่อดอก ช่อยาว ๖.๖-๒๒ เซนติเมตร แกนช่อยาว ๑๑.๘-๑๘.๓ เซนติเมตร ก้านช่อยาวประมาณ ๔ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปไข่กลับแกมรูปใบหอกกลับ ยาว ๐.๕-๑.๔ เซนติเมตร ปลายแหลม ดอกสีเหลืองสด กว้าง ๒.๕-๔.๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงด้านบนรูปรีหรือรูปขอบขนานแกมรูปรี กว้างประมาณ ๑.๓ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๒ เซนติเมตร ปลายมนหรือแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปขอบขนานแกมรูปใบหอกถึงรูปใบหอก กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลีบเชื่อมติดตามยาวกับโคนเส้าเกสรที่เจริญยืนยาวเป็นคาง กลีบดอกรูปค่อนข้างกลมแกมรูปไข่ กว้างประมาณ ๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๒ เซนติเมตร ปลายมน โคนคล้ายก้านกลีบ ขอบหยักไม่เป็นระเบียบ กลีบปากสีเหลืองอมส้ม รูปไต กว้าง ๑.๑-๒.๘ เซนติเมตร ยาว ๑.๖-๒.๓ เซนติเมตร ปลายมน โคนคล้ายก้านกลีบ ขอบหยักไม่เป็นระเบียบ ผิวกลีบด้านบนมีขนสั้นนุ่มหนาแน่น กลางกลีบมีสันตามยาว ๒ สัน และสันสั้นคู่กัน ๒ สัน เรียงบริเวณโคนกลีบทั้ง ๒ ด้าน ผิวกลีบด้านล่างเกลี้ยง เส้าเกสรสีเหลืองอมส้ม รูปคล้ายสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ กว้างประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๐.๖ เซนติเมตร คางยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม ฝากรอบกลุ่มเรณูสีเหลืองสด รูปกลมแบน ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๑.๗-๓.๙ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย และเมียนมา ในไทยพบทางภาคเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ ตามป่าดิบเขาต่ำ ที่ระดับทะเลประมาณ ๙๕๐ เมตร ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องสามปอยดง

Vanda denisoniana Benson & Rchb.f.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ สามปอยขาว เอื้องสามปอยขาว
เอื้องสามปอยขุนตาล

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องสามปอยดงเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย ลำต้นเรียวยาว ตั้งตรงหรือห้อยลง เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๒๐-๔๕ เซนติเมตร

ใบเดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว มี ๖-๑๕ ใบ รูปแถบ กว้าง ๑.๕-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๙-๒๐ เซนติเมตร ปลายเว้ามน แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง อวบน้ำ

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบหรือออกที่ยอด ตั้งตรง มี ๓-๖ ดอกต่อช่อ ช่อยาว ๑๐-๒๐ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปคล้ายสามเหลี่ยม กว้าง ๓-๕ มิลลิเมตร ยาว ๒-๕ มิลลิเมตร ปลายแหลม ดอกสีเหลืองอมเขียว กว้าง ๓.๕-๕.๕ เซนติเมตร ยาว ๔.๕-๖ เซนติเมตร กลางกลีบเลี้ยงและกลีบดอกด้านนอกเป็นสันตามยาว ๑ สัน กลีบเลี้ยงด้านบนรูปไข่กลับ กว้าง ๑.๒-๑.๘ เซนติเมตร ยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร ปลายมน กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปรี กว้าง ๑.๕-๒ เซนติเมตร ยาว ๒-๒.๘ เซนติเมตร ปลายมน กลีบดอกรูปไข่กลับ กว้าง ๑.๒-๑.๖ เซนติเมตร ยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองอมเขียวอ่อน กว้าง ๑.๓-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๒-๒.๗ เซนติเมตร เป็น ๓ แฉก แฉกกลางรูปคล้ายหางปลา ปลายเว้าตื้น แฉกข้างรูปค่อนข้างกลม โค้งขึ้น โคนกลีบเป็นสันตามยาว ๕ สัน เตื่อยรูปกรวยกลับ ปลายชี้ลงทางด้านล่าง เส้นเกสรสีขาว กว้าง ๐.๘-๑ เซนติเมตร ยาว ๐.๙-๑ เซนติเมตร หนา ไม่มีคาง กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม รูปค่อนข้างกลม กว้าง ๑-๒ มิลลิเมตร ก้านกลุ่มเรณูสั้น แป้นก้านกลุ่มเรณูรูปขอบขนาน กว้าง ๓-๔ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๒ มิลลิเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปทรงกระบอก กว้าง ๑.๘-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๖-๙ เซนติเมตร เป็นสันตามยาว ๖ สัน

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่เมียนมา ลาว และเวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบตามป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง ที่ระดับทะเล ๗๐๐-๙๕๐ เมตร ออกดอกเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ติดผลเดือนพฤษภาคมถึงเดือนเมษายนของปีถัดไป

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องสายมรกต

Dendrobium chrysanthum
Wall. ex Lindl.

วงศ์ Orchidaceae
ชื่ออื่น ๆ -
ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องสายมรกตเป็นกล้วยไม้อิงอาศัยหรือขึ้นบนหิน เจริญทางด้านข้าง ลำต้นรูปทรงกระบอก เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ยาว ๕๕-๑๖๐ เซนติเมตร รากออกเป็นกระจุกที่โคนลำต้น สีขาว

ใบเดี่ยว มี ๒ ถึงหลายใบ ออกตามข้อลำต้น รูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๒-๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๘-๑๔ เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียว

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามข้อลำต้น มี ๔-๖ ดอกต่อช่อ เรียงเวียนตามแกนช่อดอก ช่อยาว ๔-๕ เซนติเมตร ก้านช่อสั้นมาก ใบประดับย่อยรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ ๐.๓ เซนติเมตร ปลายแหลม ดอกสีเหลืองอมส้มเป็นมันเงา กว้างประมาณ ๓.๕ เซนติเมตร แผ่นกลีบหนา กลีบเลี้ยงด้านบนรูปไข่กลับ กว้างประมาณ ๑.๔ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑.๘ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้างประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๖ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลีบเชื่อมติดตามยาวกับโคนเส้าเกสรที่เจริญยืนยาวเป็นคาง กลีบดอกรูปไข่กลับ กว้างประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๓ เซนติเมตร ปลายมน กลีบปากสีเหลืองอมส้ม กลางกลีบแต้มสีเหลืองอมส้ม โคนกลีบแต้มสีม่วงแดงรูปวงกลมทั้ง ๒ ด้าน รูปค่อนข้างกลม กว้างประมาณ ๒.๖ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒.๔ เซนติเมตร ปลายมน ขอบกลีบเป็นขนครุย โคนกลีบมีสันนูน รูปขอบขนาน ผิวกลีบด้านบนและด้านล่างมีขนสั้นนุ่มหนาแน่น เส้าเกสรสีเหลืองอมส้ม มีเส้นสีแดงใกล้ขอบทั้ง ๒ ด้าน ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร คางยาวประมาณ ๐.๔ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม รูปรี ฝากรอบกลุ่มเรณูสีเหลืองอมส้ม รูปคล้ายสามเหลี่ยม ก้านดอกรวมรังไข่ ยาว ๔-๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เนปาล เมียนมา จีนตอนใต้ ลาว และ เวียดนาม ในไทยพบทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามป่าไม้ก่อ ป่าดิบเขาต่ำ และป่าละเมาะเขาต่ำ ที่ระดับทะเล ๑,๑๐๐-๑,๖๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเดือนกรกฎาคม

การใช้ประโยชน์ ลำต้นตากแห้งนำมาต้มน้ำดื่มลดอาการไข้ อาการเจ็บคอ และแก้กระหายน้ำ

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวเพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องสุริยัน

Dendrobium henryi Schltr.

วงศ์ Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ -

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องสุริยันเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย หรือขึ้นบนหิน เจริญทางด้านข้าง ลำต้นรูปทรงกระบอก เส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๘-๑ เซนติเมตร ยาว ๓๐-๘๐ เซนติเมตร รากออกเป็นกระจุกที่โคนลำต้น สีขาว

ใบเดี่ยว มี ๒ ถึงหลายใบ ออกตามข้อลำต้น รูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้าง ๒-๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๖-๑๐.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบเรียว

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามข้อใกล้ปลายลำต้น มี ๑-๓ ดอกต่อช่อ เรียงเวียนตามแกนช่อดอก ช่อยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร ก้านช่อยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปใบหอกแกมรูปไข่ ยาว ๐.๖-๐.๙ เซนติเมตร ปลายแหลม ดอกสีเหลืองสด กว้างประมาณ ๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงด้านบนรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓.๒ เซนติเมตร ปลายแหลม กลีบเลี้ยงด้านข้างรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน กว้างประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลีบเชื่อมติดตามยาวกับโคนเส้าเกสรที่เจริญยื่นยาวเป็นคาง กลีบดอกรูปไข่ กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ปลายแหลม ขอบส่วนปลายเป็นคลื่นและบิด กลีบปากสีเหลืองสด กลางกลีบมีเส้นตามยาวสีส้มจนถึงโคนกลีบ โคนกลีบแต้มสีม่วงแดงคล้ายรูปขอบขนานทั้ง ๒ ด้านของกลีบ รูปไข่แกมรูปค่อนข้างกลม กว้าง ๒.๘-๓.๒ เซนติเมตร ยาว ๓.๒-๓.๕ เซนติเมตร ปลายแหลม ขอบกลีบหยักซี่ฟันถี่และเป็นคลื่นบริเวณโคนกลีบ ผิวกลีบด้านบนและด้านล่างมีขนสั้นนุ่ม หนาแน่น เส้าเกสรสีเหลืองอมส้ม มีเส้นสีม่วงใกล้ขอบทั้ง ๒ ด้าน ยาวประมาณ ๐.๔ เซนติเมตร คางยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๒ กลุ่ม รูปกลม ฝากรอบกลุ่มเรณูสีม่วง รูปค่อนข้างกลม ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๒-๒.๕ เซนติเมตร

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่จีนและภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามป่าดิบเขาต่ำ และป่าละเมาะเขาต่ำ ที่ระดับทะเล ๑,๔๕๐-๑,๕๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย

สถานภาพพันธุ์พืช

ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

เอื้องเหลืองจันทบูร

Dendrobium fredericksianum
Rchb.f.

- วงศ์** Orchidaceae
- ชื่ออื่น ๆ** เหลืองจันทบูร หวายเหลืองจันทบูร
หวายเหลืองนกขมิ้น เอื้องนกขมิ้น
- ชื่อสามัญ** -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เอื้องเหลืองจันทบูรเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย เจริญเติบโตทางด้านข้าง ลำต้นห้อยลง รูปกระบอง โคนลำคอดเป็นก้านยาวเกือบกึ่งหนึ่งของความยาวลำ แล้วค่อย ๆ โป่งพอง ปลายแหลม ยาว ๔๐-๗๐ เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑-๑.๕ เซนติเมตร ผิวแห้งเป็นสันและมีร่องตื้นตามยาว ลำต้นแก่สีเหลืองอมเขียวอ่อน

ใบเดี่ยว เรียงสลับเกือบตลอดลำต้น รูปขอบขนานถึงรูปรี กว้าง ๒-๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๘-๑๐ เซนติเมตร ปลายใบเว้ามีสองแฉกไม่เท่ากัน แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง บางครั้งทิ้งใบในช่วงมีดอก

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามข้อตั้งแต่ช่วงกลางถึงปลายลำต้น มี ๓-๖ ดอกต่อช่อ ก้านช่อสั้น ก้านดอกยาว ๒-๓ เซนติเมตร ใบประดับย่อยรูปใบหอก กว้าง ๐.๑-๐.๒ เซนติเมตร ยาว ๐.๒-๐.๓ เซนติเมตร ปลายแหลม ดอกสีเหลืองสด ผิวกลีบเป็นมัน ดอกบานเต็มที่กว้าง ๓.๕-๔ เซนติเมตร บานทน ๓-๔ สัปดาห์ กลีบเลี้ยงรูปใบหอกหรือรูปขอบขนาน ปลายป้านหรือแหลม กลีบดอกรูปรี ปลายป้าน ขอบหยักเป็นคลื่นเล็กน้อย กลีบปากรูปหัวใจหรือค่อนข้างกลม สีเหลืองสด อาจมีสีแดงเป็นสีแดงเลือดหมูหรือน้ำตาลแดง ๑-๒ แถบ บริเวณโคนกลีบปากเกือบล้อมเส้าเกสร มีขน เส้าเกสรสีเหลืองสด ยาว ๐.๘-๑ เซนติเมตร คางยาว ๑-๑.๒ เซนติเมตร กลุ่มเรณู ๔ กลุ่ม ขนาดเท่ากัน ฝากรอบกลุ่มเรณูสีเหลืองสด รูปค่อนข้างกลม มีปุ่มเล็กหนาแน่น กระจายทั่วผิว ก้านดอกรวมรังไข่ยาว ๔-๕ เซนติเมตร

ผลแบบผลแห้งแตก รูปกระสวย มีตะเข็บ ๓ ตะเข็บ เป็นสันตามยาว ๖ สัน

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบที่จังหวัดจันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา และระยอง ตามป่าดิบแล้งบริเวณที่โล่งแจ้ง แสงแดดจัดถึงร่มรำไร ที่ระดับทะเล ๕๐๐-๖๐๐ เมตร ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม

การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีรายงานการใช้ประโยชน์ในไทย ปัจจุบันกรมวิชาการเกษตรอยู่ในระหว่างดำเนินการศึกษาวิเคราะห์สาระสำคัญของสารกลุ่ม Bibenzyl และสารกลุ่ม Phenol มีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ Alpha-glucosidase และสามารถยับยั้งเซลล์มะเร็ง ต้นกำเนิดในมะเร็งหลายชนิด เพื่อเป็นประโยชน์ทางเภสัชกรรมสมุนไพร

สถานภาพพันธุ์พืช ชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายที่ ๒ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) และเป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

ไอริส

Trimezia longifolia
(Link & Otto) Christenh. & Byng

- วงศ์** Iridaceae
- ชื่ออื่น ๆ** ไอริสน้ำ
- ชื่อสามัญ** Fan Iris, Yellow Walking Iris

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไอริสเป็นไม้ล้มลุกหลายปี สูงถึง ๑ เมตร แตกกอมีเหง้าสั้น

ใบเดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียวคล้ายรูปพัด รูปขอบขนาน กว้าง ๒-๔ เซนติเมตร ยาว ๓๐-๗๐ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนเป็นกาบหุ้มลำต้น ขอบเรียบ เส้นใบขนาน

ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามปลายยอด ก้านช่อดอกตั้งตรง ใบประดับรูปรีแกมใบหอก เรียง ๒ ชั้น ชั้นนอกยาว ๑.๘-๒.๒ เซนติเมตร ชั้นในยาว ๒.๔-๓ เซนติเมตร ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบรวม ๖ กลีบ สีเหลืองอมเขียว มีแต้มสีน้ำตาลบริเวณโคนกลีบถึงกลางกลีบ เรียง ๒ ชั้น ชั้นละ ๓ กลีบ ชั้นนอกรูปรีแกมรูปไข่ กว้างประมาณ ๑.๓ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓ เซนติเมตร ปลายแหลม โคนสอบ ขอบม้วนเข้า ชั้นในรูปใบหอกกลับ กว้างประมาณ ๐.๘ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ปลายกลีบม้วนออก โคนสอบ เกสรเพศผู้ ๓ อัน ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร อับเรณูรูปขอบขนาน ยาวประมาณ ๔ มิลลิเมตร รั้งไข่ตัววงกลีบ มี ๓ ช่อง ยอดเกสรเพศเมีย ปลายแยก ๓ แฉก แต่ละแฉกรูปทรงกระบอก

ผลแบบผลแห้งแตกตามช่อง รูปไข่กลับแคบ กว้าง ๑.๕-๓ เซนติเมตร เมล็ดจำนวนมาก

การกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

พบที่บราซิล โคลัมเบีย และเวเนซุเอลา ในไทยพบทุกภาค

การใช้ประโยชน์ มีศักยภาพสามารถพัฒนาปลูกเป็นไม้ประดับ

สถานภาพพันธุ์พืช เป็นพันธุ์พืชป่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ใดเก็บ จัดทำ หรือรวบรวม ส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ตามมาตรา ๕๒ และ/หรือ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งตามมาตรา ๕๓

A close-up photograph of a branch with bright yellow flowers and clusters of brown, round buds. The background is a soft-focus green, suggesting foliage. A semi-transparent olive-green rectangular box is centered in the upper half of the image, containing the title text and decorative flourishes.

..... *~*

ภาคผนวก

..... *~*

บรรณานุกรม

กรมวิชาการเกษตร. ม.ป.ป. เอื้องสายมรกต งานวิจัยใช้ได้จริง พืชอาหาร พืชสมุนไพร. แหล่งข้อมูล: <https://www.doa.go.th/pvp/wp-content/uploads/2020/11/เอื้องสายมรกต.pdf>

กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. ๒๕๕๙. กลาย. [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. แหล่งข้อมูล: <https://botany.dnp.go.th/detaildict.html?wordsname=กลาย>

กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. ๒๕๕๙. ขมิ้นต้น. [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. แหล่งข้อมูล: <https://botany.dnp.go.th/detaildict.html?wordsname=ขมิ้นต้น>

กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. ๒๕๕๙. ตาลเหลือง. [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. แหล่งข้อมูล: <https://botany.dnp.go.th/detaildict.html?wordsname=ตาลเหลือง>

กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. ๒๕๖๑. เหลืองชัชวาล. [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. แหล่งข้อมูล: <https://botany.dnp.go.th/detaildict.html?wordsname=เหลืองชัชวาล>

ก่องกานดา ชยามฤต. ๒๕๓๘. กุ่มบก. น. ๓๒๘ ใน อนุกรมวิธานพืชอักษร ก ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. เพื่อนพิมพ์. กรุงเทพฯ.

ฐานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ๒๐๑๐. ช้างน้ำ. [ออนไลน์]. อุบลราชธานี. แหล่งข้อมูล: <http://apps.phar.ubu.ac.th/phargarden/main.php?action=viewpage&pid=182>.

นงนุช อนุรักษ์ตระกูล. ๒๕๕๖. ความหลากหลายของกล้วยไม้ในอุทยานแห่งชาติภูเรือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพฤกษศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

ปิยะ เฉลิมกลิ่น จิรพันธุ์ ศรีทองกุล และอนันต์ พิริยะภัทรกิจ (๒๕๕๑). พรรณไม้ที่พบครั้งแรกในประเทศไทย. โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพ. กรุงเทพฯ.

ปิยะ เฉลิมกลิ่น. ๒๕๕๕. พรรณไม้วงศ์กระดังงา. สำนักพิมพ์บ้านและสวน. กรุงเทพฯ.

ภูริชยา จงศิริการคำ. ๒๕๕๘. ความหลากหลายของกล้วยไม้ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติบนยอดภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพฤกษศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

มติชนสุดสัปดาห์. ๒๕๖๗. พญารากดำ หรือ ญ่ารักนา. แหล่งที่มา https://www.matichonweekly.com/column/article_741978.

เมดไทย. ๒๐๒๐. ช้างน้ำ สรรพคุณและประโยชน์ของต้นช้างน้ำ ๒๔ ข้อ (ตาลเหลือง). [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. แหล่งข้อมูล: <https://medthai.com/ช้างน้ำ/>

เมดไทย. ๒๐๒๐. สรรพคุณและประโยชน์ของต้นกลาย (กล้วยค่าง). [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. แหล่งข้อมูล: <http://medthai.com/กลาย/>

ยรรยง พันธุ์พฤกษ์ ศศิมา เมืองแก้ว ฉัตรดนภา ช่มอาวุธ พรพยุง คงสุวรรณ และสุภาภรณ์ สาขาติ. ๒๕๖๖. การเปรียบเทียบการเจริญเติบโตและเภสัชกรรมสมุนไพรทางการเกษตรของกล้วยไม้หายากเหลืองจันทร์บูร (*Dendrobium friedericksianum* Rchb. F.) ที่ปลูกต่างพื้นที่ วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร ปีที่ ๕๔ ฉบับที่ ๒

ราชันย์ ภูมา. ๒๕๕๙. สารานุกรมพืชในประเทศไทย (ฉบับย่อ) เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา. สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักงานหอพรรณไม้, สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.

วชิรพงศ์ หลบลุดตา. ๒๕๔๗. กล้วยไม้ไทย. สำนักพิมพ์บ้านและสวน. กรุงเทพฯ. ๙๖ น.

วรัปศร อคินียุทธ. ๒๕๖๕. เหลืองชัชวาล ไม้เลื้อยปลูกง่าย โตไว ออกดอกเหลืองอร่ามทั้งต้น. [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์บ้านและสวน. แหล่งข้อมูล: <http://baanlaesuan.com/44574/plant-scoop/cat-claw-creeper>

ศูนย์เครือข่ายเภสัชสนเทศประชาชน. ๒๕๕๘. ดานขโมย ข้อมูลพืชสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. แหล่งข้อมูล: https://pharmacy.su.ac.th/herbmed/herb/text/herb_detail.php?herbID=299.

สุธรรม อารีกุล. ๒๕๕๒. องค์ความรู้เรื่องพืชป่าที่ใช้ประโยชน์ทางภาคเหนือของประเทศไทย. อมรินทร์ บุ๊คเซ็นเตอร์. กรุงเทพฯ. ๒,๗๘๔ น.

สุนันทา วิสิทธิพานิช พงษ์ศักดิ์ พลเสนา มานพ ผู้พัฒน์ และสันติ สาระพล. ๒๕๖๔. พรรณไม้ป่าผลัดใบห้วยขาแข้ง. ริชชี โปรดักส์ แอนด์ ดีไซน์. กรุงเทพฯ. ๕๒๔ น.

สมาคมป่าไม้แห่งประเทศไทย. ๒๕๒๗. ไม้และของป่าบางชนิดในประเทศไทย. นำอักษรการพิมพ์. กรุงเทพฯ. ๔๙๐ น.

สรายุทธ บุญยะเวชชีวิน ยุทธการ จำลองราช รุ่งสุริยา บัวสาลี และไพรัช ทรายาค์กุล. ๒๕๕๙. ต้นไม้ป่าห้วยขาแข้ง. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. กรุงเทพฯ. ๒๙๓ น.

สลิล สิทธิสังกรธรรม. ๒๕๔๙. กล้วยไม้ป่าเมืองไทย. สำนักพิมพ์บ้านและสวน, กรุงเทพฯ.

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์. ๒๕๕๕. ขมิ้นต้น. [ออนไลน์]. เชียงใหม่. แหล่งข้อมูล: http://www.qsbg.org/Database/Botanic_Book%20full%20option/search_detail.asp?botanic_id=2496

สวนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้. ๒๕๔๒. ไคมอนต์ พริ้นติ้ง. กรุงเทพฯ. ๒๑๒ น.

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช. ๒๕๕๖. คู่มือการจำแนกชนิดกล้วยไม้สกุลหวายโดยไม้ใช้ดอกสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘. กรมวิชาการเกษตร. กรุงเทพฯ. ๒๙๖ น.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๖. พญารากดำ. แหล่งที่มา <https://thbif.onep.go.th/minisite/lagoon/taxons/detail/767>.

สำนักพิมพ์บ้านและสวน. ๒๐๑๖. ผักคราดทะเล. แหล่งที่มา <https://www.baanlaesuan.com/plants/annual/136359.html>

สำนักพิมพ์บ้านและสวน. ๒๕๖๒. กลาย. [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์บ้านและสวน. แหล่งข้อมูล: <http://baanlaesuan.com/plants/flowers/137292.html>

องค์การสวนพฤกษศาสตร์. ๒๕๕๔. พรรณไม้เท็ดไถ้องค์ราชัน. วนิดาการพิมพ์. เชียงใหม่. ๒๒๐ น.

อบฉันท์ ไทยทอง. ๒๕๔๙. กล้วยไม้เมืองไทย พิมพ์ครั้งที่ ๒. สำนักพิมพ์บ้านและสวน, กรุงเทพฯ.

เอี่ยมพร วิสมหมาย และปณิธาน แก้วดวงเทียน. ๒๕๕๒. ไม้ป่ายืนต้นของไทย ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒. เอช เอ็น กรุ๊ป. กรุงเทพฯ.

Anonymous. Kew Science, The Royal Botanic Gardens. "Stigmaphyllon ellipticum (Kunth) A.Juss.". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.plantsoftheworldonline.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:30004558-2> (16 กรกฎาคม 2560).

Backer, C.A. and R.C.B. van den Brink, 1965. Flora of Java (Spermatophytes only), Vol. II. N.V.P. Noordhoff, Groningen, The Netherlands.

Chayamarit, K. 1991. Capparaceae. Fl. Thailand. 5: 241–271.

Chen, S. C., P. Cribb, J. and W. Stephan Gale. 2009. *Eulophia* Fl. China 25: 256–257. and Missouri Botanical Garden Press, St. Louis.

Craib, W.G. 1925. Contributions to the Flora of Siam. Additamentum XV. Bulletin of Miscellaneous Information, Royal Gardens, Kew, UK

Cribb, P. J., 2011. *Paphiopedilum* Pfitzer. Fl. Thailand. 12: 196–216.

De Wilde, W.J.J.O. and B.E.E. Duyfjes. 2006. The subtribe Thladianthinae (Cucurbitaceae) in Indochina and Malesia. BLUMEA 51: 493–518.

Fu, K., H. Ohba and M.G. Gilbert. 2001. Crassulaceae. Fl. China 8: 288.

Hoogland, R. D. 1972. Dilleniaceae. Fl. Thailand. 2: 95–108.

Jeffrey, C. and A. Lu. 2011. *Citrullus*. Fl. China 19: 53.

Jeffrey, C. and A. Lu. 2011. *Cucurbita*. Fl. China 19: 55–56.

Koyama H., S. Bunwong, P. Pornpongrueng and D.N. Hind. 2016. COMPOSITAE ASTERACEAE. FL.THAILAND 13: The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Bangkok.

Koyama, H., S. Bunwong, P. Pornpongrueng, and D.J.N. Hind, 2016. Compositae (Asteraceae). Fl. Thailand. 13: 143–428.

Kunjun F., H. Ohba, Y. Wang and M.G. Gilbert. 2003. Crassulaceae. Fl. China 8: 202–268.

Kurzweil, H. 2014. *Spathoglottis*. Fl. Thailand. 12: 621–623.

Larsen, K., Larsen, S. S. and J. E. Vidal. 1984. Leguminosae–Caesalpinioideae. Fl. Thailand. 4: 1–129 Prees, Bangkok.

MedThai. 2020. เบลูจมาศน้ำเค็ม สรรพคุณของเบลูจมาศน้ำเค็ม 15 ข้อ. แหล่งที่มา <https://medthai.com/เบลูจมาศน้ำเค็ม>

Middleton, D. J., N. Tetsana, S. Suddee, and C. Puglisi, 2023. Eight new species of *Microchirita* (Gesneriaceae: Didymocarpoideae) from Thailand. Thai For. Bull. (Bot.) 51: 54–70.

Nicholas Hind, D. J. and Y. Chen. 2011. Fl. China 20–21: 854.

ดัชนีชื่อไทยและชื่ออื่น ๆ

กระแจะ	๔๘
กระโดงแดง	๔๘
กระถินแดง	๖๘
กระถินป่า	๖๘
กล้วยค่าง	๑๐๔
กล้วย	๑๐๔
กว่าแขก	๑๔๘
กะยอม	๘๘
กะสิน	๑๐๘
กาสิน	๑๐๘
กำลังข้างสาร	๔๘
กุเพยะ	๑๑๖
กุ่มบก	๒๘
กูวิง	๘๘
ขจร	๓๐
ขมื่นตัน	๓๒
ขมื่นพระตัน	๔๘
ขะมอบ	๑๐๖
ชะยอม	๘๘
ชะยอมดง	๘๘
ชิงกระต่าย	๓๔
ชี้ชาก	๑๐๖
ชี้แฮด	๑๐๖
ไข่ขาง	๓๖
ไข่เนา	๓๘
ควองปะดู่	๑๒๖
ควุ	๔๘
คะชีคู่ชัวะ	๖๒
คางรุ้ง	๑๔๘
คางฮุ้ง	๑๔๘
คำปู้จู้น้อย	๕๒
คำปู้จู้หลวง	๕๒
คำมอกข้าง	๓๘

คำมอกสงขลา	๙๐
คำมอกหลวง	๓๘
คำหยาด	๔๐
คำหิน	๔๖
คูน	๑๑๖
เครือเขาขมน้อย	๔๒
แคน	๘๘
ซ้องสามย่าน	๖๒
ฆอระแอ	๖๔
งวม	๑๓๖
ง้าย	๘๒
แง่ง	๔๘
จำขาม	๑๔๘
จำยอม	๔๔
ข้อศิลา	๔๖
ข้างน้ำว	๔๘
ชะวิง	๑๒๘
ชัยพฤกษ์	๑๑๖
ชำขม	๑๔๘
ข้างโน้ม	๔๘
ข้างโหม	๔๘
ชำเรือด	๕๐
เข็กเข็กเยี่ยม	๑๓๔
เขียง	๘๘
ชีโป	๑๒๘
เขี้ยว	๘๘
ดอกน้ำผึ้ง	๑๐๘
ดอนเปอซา	๑๒๘
ดาวเรือง	๕๒
ดาวเรืองน้อย	๕๒
คูบ้าน	๗๖

ตองห่ออ้อย	๑๐๖
ตองเหลือง	๑๐๖
ตับแดง	๘๔
ต่างไก่ป่า	๕๖
ตาซีบ่าง	๔๘
ตาเชก	๑๔๘
ตานนกรวด	๔๘
ตานโมย	๕๘
ตาลเดี่ยว	๑๔๔
ตาลเหลือง	๔๘
เตอสีไร่โค๊ะ	๗๔
แดงจีน	๖๐
แดงโม	๖๐
แต่เต่าสำ	๖๐
เถาไฟ	๖๒
ทองสามย่าน	๖๒
ทะน้ำซอ	๕๐
เทพี	๖๔
เทียนน้ำ	๘๔
เทียนเสือน้อย	๖๖
นนทรี	๖๘
นนทรี	๑๔๘
นนทรีป่า	๑๔๘
นวม	๑๓๖
น้ำเต้า	๙๔
น้ำผึ้ง	๑๐๘
บวบขน	๗๐
บัวทอง	๗๒
บานจั่น	๗๔
บุศราคัม	๑๔๖
เบญจมาศน้ำเค็ม	๘๐
ปดชน	๑๒๔
ปดดิน	๑๒๔
ประดู่	๗๖
ประดู่กิ่งอ่อน	๗๖

ประดู่บ้าน	๗๖
ประดู่ลาย	๗๖
ประดู่อัสสนา	๗๖
ป๊อญ	๑๑๖
ปูโย	๑๑๖
เปราะภูเขาใหญ่	๗๘
เปราะหิน	๗๘
เปอโซ	๑๑๖
เปา	๑๑๔
เปาดอกแดง	๑๑๔
ผักกาดหญ้า	๕๐
ผักกุ่ม	๒๘
ผักชะยา	๕๐
ผักคราดทะเล	๘๐
ผักคายา	๕๐
ผักปู้ย่า	๕๐
ผาด้าม	๓๘
ฝาง	๘๒
ฝางส้ม	๘๒
ฝ้ายคำ	๑๓๒
ฝิ่น	๔๘
พญารากดำ	๘๔
พวงทองเถา	๘๖
พวงทองเลื้อย	๘๖
พอทุ	๕๒
พอนี้โค๊ะ	๑๕๒
พะยอม	๘๘
พะยอมดง	๘๘
พะยอมทอง	๘๘
พาย่วม	๑๓๖
พิมเสนตัน	๑๓๔
พุดป่า	๙๐
พุดภูเก็ต	๙๐
โพซีโทงชะ	๕๒
โพคอนแห้ง	๑๖๔
โพพะ	๖๒

ฟองหินเหลือง	๙๒
ฟักเขียว	๙๔
ฟักทอง	๙๔
มณฑิยรทอง	๑๐๐
มหาก้านเหลือง	๑๐๒
มหาปราบ	๑๒๔
มหาพรหม	๑๐๔
มอดอเลาะ	๑๒๐
มะเต้า	๖๐
มะน้ำแก้ว	๙๔
มะฟักแก้ว	๙๔
มะसानแคว้ง	๑๒๖
มะสานหึ่ง	๑๒๖
มือชะนี	๑๖๐
มะเหล้าหยู่	๑๑๖
ยอมน	๘๘
ยางดง	๑๐๖
ยางโดน	๑๐๖
ยางพาย	๑๐๖
ยางมอกใหญ่	๓๘
ยางหยวก	๘๘
ยางอึ้ง	๑๐๖
ยางโอน	๑๐๖
ยี่สุน	๕๒
รวงผึ้ง	๑๐๘
รวงเท้านารีเหลืองกระบี่	๑๑๐
รวงเท้านารีเหลืองปราจีน	๑๑๒
รักนา	๙๐
รัง	๑๑๔
ราง	๑๔๘
ร้าง	๑๔๘
ราชพริก	๑๑๖
ราชพฤกษ์	๑๑๖
เรียง	๑๑๔
เรียงพนม	๑๑๔
ลมแล้ง	๑๑๖
ละเว	๑๒๖
ลักเคยลักเกลือ	๑๑๖

ลักป่า	๑๑๔
ลำควนเหลือง	๑๐๔
ลูกมณี	๑๑๘
เล็บวิฬาร์	๑๔๒
แลบอง	๑๑๔
ว่านชัย	๑๒๔
ว่านชัยมหาปราบ	๑๒๔
ว่านหยกอีสาน	๓๔
ไวโร	๔๘
ศรียะลา	๑๒๐
สมอหิน	๑๓๐
สร้อยสุวรรณา	๑๒๒
สลิด	๓๐
สะโน	๗๖
सान	๑๒๘
सानแข็ง	๑๒๘
सानจา	๑๒๖
सानตอง	๑๒๘
सानเต่า	๑๒๔
सानเล็ก	๑๒๖
सानหึ่ง	๑๒๖
सानหิน	๑๒๖
सानใหญ่	๑๒๘
สามเต้า	๑๐๖
สามปอยขาว	๑๖๘
สายน้ำผึ้ง	๑๐๘
สารเงิน	๖๘
สาหร่ายดอกเหลือง	๑๒๒
สิงโตกลอกตา	๑๓๐
สุกรม	๘๘
สุพรรณิการ์	๑๓๒
สุวรรณนภา	๓๖
เสลดพังพอน	๑๓๔
เสลดพังพอนตัวผู้	๑๓๔
แสลงหอมไก่	๓๘
โสกน้ำ	๑๒๐
โสกป่า	๑๒๐
โสกเหลือง	๑๒๐

หญ้ารกนา	๘๔
หญ้าสีทอง	๑๒๒
หนามไค้	๑๓๖
หนามปู้ย่า	๕๐
หมักค้ำสำ	๙๔
หมักอ้อ	๙๔
หมากฟักเหลือง	๙๔
หยาดเนตร	๔๐
หยาดศรีชล	๑๓๘
หวายเหลืองจันทบูร	๑๗๔
หวายเหลืองนกกขมิ้น	๑๗๔
หอมไก่	๓๘
หอมนาคา	๔๔
หัวข้าวเหนียว	๑๔๔
หินฟ้าแลบ	๑๔๐
เหล็กท้อ	๑๑๔
เหล็กบอง	๑๑๔
เหล็กเคส่า	๙๔
เหล็กจันทบูร	๑๗๔
เหล็กชัชวาลย์	๑๔๒
เหล็กพิศมร	๑๔๔
เหล็กพิศมร	๑๒๒
เหล็กแม่ปิง	๑๔๖
อโศกเหลือง	๑๒๐
อโศกใหญ่	๑๒๐
อะราง	๑๔๘
อะล้าง	๑๔๘
อินทรี	๑๔๘
อีโต้	๑๐๖
อุล็ก	๖๐
เอ็งกับม้าเหลือง	๑๕๐
เอ็งขนค่าง	๑๖๐
เอ็งคำ	๑๕๒
เอ็งคำกิว	๑๕๔
เอ็งคำตา	๑๕๒

เอ็งคำบือก	๑๕๔
เอ็งคำปอน	๑๖๒
เอ็งคำป่า	๑๖๒
เอ็งคำปิว	๑๖๒
เอ็งคำฝอย	๑๕๖
เอ็งคำฝอยปาย	๑๕๖
เอ็งคำเฮี้ย	๑๕๔
เอ็งจำปาน่าน	๑๕๘
เอ็งชะนี	๑๖๐
เอ็งดิน	๗๔
เอ็งดินลาว	๗๔
เอ็งเทียน	๑๖๒
เอ็งนกกขมิ้น	๑๗๔
เอ็งนวลจันทร์	๗๔
เอ็งนางนี	๑๖๐
เอ็งบุษราคัม	๑๔๖
เอ็งใบไผ่	๑๖๐
เอ็งผึ้ง	๑๖๔
เอ็งไผ่	๑๖๐
เอ็งมัจฉาณู	๑๖๖
เอ็งมัจฉาเหลือง	๑๖๖
เอ็งมัน	๑๕๔
เอ็งมือค่าง	๑๖๐
เอ็งสามปอยขาว	๑๖๘
เอ็งสามปอยขุนตาล	๑๖๘
เอ็งสามปอยดง	๑๖๘
เอ็งสายมรกต	๑๗๐
เอ็งสุริยัน	๑๗๒
เอ็งเหลืองจันทบูร	๑๗๔
เอ็งอีฮูย	๑๖๐
ไอริส	๑๗๖
ไอริสน้ำ	๑๗๖
ฮ่อมข้าง	๔๔
ฮ่อมแสม	๖๒
ฮิง	๑๑๔

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์

<i>Acrotrema costatum</i> Jack	๑๒๔
<i>Anthoshorea roxburghii</i> (G.Don) P.S.Ashton & J.Heck.	๘๘
<i>Apostasia wallichii</i> R.Br.	๕๘
<i>Barleria lupulina</i> Lindl.	๑๓๔
<i>Biancaea sappan</i> (L.) Tod.	๘๒
<i>Bulbophyllum blepharistes</i> Rchb.f.	๑๓๐
<i>Bulbophyllum elassonotum</i> Summerh.	๑๕๐
<i>Cassia fistula</i> L.	๑๑๖
<i>Caulokaempferia saxicola</i> K.Larsen	๗๘
<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	๖๐
<i>Cochlospermum regium</i> (Schrank) Pilg.	๑๓๒
<i>Crateva adansonii</i> DC. subsp. <i>trifoliata</i> (Roxb.) Jacobs	๒๘
<i>Cucurbita moschata</i> Duchesne	๙๔
<i>Dendrobium brymerianum</i> Rchb.f.	๑๕๖
<i>Dendrobium capillipes</i> Rchb.f.	๑๕๔
<i>Dendrobium chrysanthum</i> Wall. ex Lindl.	๑๗๐
<i>Dendrobium chrysotoxum</i> Lindl.	๑๕๒
<i>Dendrobium dixanthum</i> Rchb.f.	๑๖๒
<i>Dendrobium friedericksianum</i> Rchb.f.	๑๗๔
<i>Dendrobium griffithianum</i> Lindl.	๑๖๖
<i>Dendrobium henryi</i> Schltr.	๑๗๒
<i>Dendrobium lindleyi</i> Steud.	๑๖๔
<i>Dendrobium senile</i> C.S.P.Parish & Rchb.f.	๑๖๐
<i>Dendrobium sulcatum</i> Lindl.	๑๕๘
<i>Dillenia obovata</i> (Blume) Hoogland	๑๒๘
<i>Dillenia parviflora</i> Griff.	๑๒๖
<i>Dolichandra unguis-cati</i> (L.) L.G.Lohmann	๑๔๒
<i>Eulophia flava</i> (Lindl.) Hook.f.	๑๔๖
<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch.	๓๘
<i>Gardenia thailandica</i> Tirveng.	๙๐
<i>Heterostemma siamicum</i> Craib	๔๒
<i>Hultholia mimosoides</i> (Lam.) Gagnon & G.P.Lewis	๕๐
<i>Hypericum hookerianum</i> Wight & Arn.	๗๒
<i>Impatiens tigrina</i> Suksathan & Triboun	๖๖
<i>Kalanchoe integra</i> (Medik.) Kuntze	๖๒

<i>Ludwigia octovalvis</i> (Jacq.) P.H.Raven	๘๔
<i>Mahonia duclouxiana</i> Gagnep.	๓๒
<i>Mezoneuron furfuraceum</i> Prain	๑๓๖
<i>Microchirita bimaculata</i> (D.Wood.) A.Weber & D.J.Middleton	๔๐
<i>Microchirita chonburiensis</i> D.J.Middleton & C.Puglisi	๑๓๘
<i>Mitrephora keithii</i> Ridl.	๑๐๔
<i>Monoon viride</i> (Craib) B.Xue & R.M.K.Saunders	๑๐๖
<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	๔๘
<i>Paphiopedilum concolor</i> (Lindl. ex Bateman) Pfitzer	๑๑๒
<i>Paphiopedilum exul</i> (Ridl.) Rolfe	๑๑๐
<i>Peltophorum dasyrhachis</i> (Miq.) Kurz	๑๔๘
<i>Peltophorum pterocarpum</i> (DC.) Backer ex K.Heyne	๖๘
<i>Pentacme siamensis</i> (Miq.) Kurz	๑๑๔
<i>Phlogacanthus thyriformis</i> (Roxb. ex Hardw.) Mabb.	๔๔
<i>Polygala arillata</i> Buch.–Ham. ex D.Don	๕๖
<i>Polygala cardiocarpa</i> Kurz	๑๑๘
<i>Pterocarpus indicus</i> Willd.	๗๖
<i>Pterygiella parishii</i> (Hook.f.) Pinto–Carr., E.Rico & M.M.Mart.Ort.	๔๖
<i>Saraca thaipingensis</i> Cantley ex Prain	๑๒๐
<i>Schoutenia glomerata</i> King subsp. <i>peregrina</i> (Craib) Roekm.	๑๐๘
<i>Sedum susannae</i> Raym.–Hamet	๙๒
<i>Senecio craibianus</i> Hosseus	๓๖
<i>Sinobaijiana smitinandii</i> W.J.de Wilde & Duyfjes	๗๐
<i>Spathoglottis affinis</i> de Vriese	๑๔๔
<i>Spathoglottis pubescens</i> Lindl.	๗๔
<i>Stigmaphyllon ellipticum</i> (Kunth) A.Juss.	๘๖
<i>Strobilanthes crista</i> (L.) Blume	๑๔๐
<i>Tagetes erecta</i> L.	๕๒
<i>Telosma cordata</i> (Burm.f.) Merr.	๓๐
<i>Ticanto crista</i> (L.) R.Clark & Gagnon	๖๔
<i>Torenia hirsutissima</i> Bonati	๑๐๐
<i>Trimezia longifolia</i> (Link & Otto) Christenh. & Byng	๑๗๖
<i>Utricularia bifida</i> L.	๑๒๒
<i>Vanda denisoniana</i> Benson & Rchb.f.	๑๖๘
<i>Wikstroemia dolichantha</i> Diels	๑๐๒
<i>Wollastonia biflora</i> (L.) DC.	๘๐
<i>Zingiber junceum</i> Gagnep.	๓๔

ดัชนีชื่อวงศ์และชื่อสามัญ

Acanthaceae	๔๔, ๑๓๔, ๑๔๐
African marigold	๕๒
Amboyna Wood	๗๖
Andaman Redwood	๗๖
Angsana	๗๖
Annonaceae	๑๐๔, ๑๐๖
Apocynaceae	๓๐, ๔๒
Asteraceae	๓๖, ๕๒, ๘๐
Aztec marigold	๕๒
Balsaminaceae	๖๖
Berberidaceae	๓๒
Bifid bladderwort	๑๒๒
Bignoniaceae	๑๔๒
Bixaceae	๑๓๒
Burma Padauk	๗๖
Burmese Rosewood	๗๖
Butterfly Vine	๘๖
Capparaceae	๒๘
Cat's claw creeper	๑๔๒
Cat's claw trumpet	๑๔๒
Copper pod	๖๘
Crassulaceae	๖๒, ๙๒
Cucurbitaceae	๖๐, ๗๐, ๙๔
Cushaw	๙๔
Dark red meranti	๑๑๔
Dilleniaceae	๑๒๔, ๑๒๖, ๑๒๘
Dipterocarpaceae	๘๘, ๑๑๔
Excluded Paphiopedilum	๑๑๐

Fabaceae	๕๐, ๖๔, ๖๘, ๗๖, ๘๒, ๑๑๖, ๑๒๐, ๑๓๖, ๑๔๘
Fan Iris	๑๗๖
Funnel creeper	๑๔๒
Gesneriaceae	๔๐, ๑๓๘
Golden Gardenia	๓๘
Golden shower tree	๑๑๖
Golden Vine	๘๖
Hop-headed Barleria	๑๓๔
Hypericaceae	๗๒
Indian laburnum tree	๑๑๖
Iridaceae	๑๗๖
Lentibulariaceae	๑๒๒
Light red meranti	๑๑๔
Linderniaceae	๑๐๐
Malpighiaceae	๘๖
Malvaceae	๑๐๘
Mexican primrose-willow	๘๔
Narrow-leaf Water Primrose	๘๔
Nicker nut	๖๔
Nongmangkha	๔๔
Ochnaceae	๔๘
Onagraceae	๘๔
One colored Paphiopedilum	๑๑๒
Orchid Vine	๘๖
Orchidaceae	๕๘, ๗๔, ๑๑๐, ๑๑๒, ๑๓๐, ๑๔๔, ๑๔๖, ๑๕๐, ๑๕๒, ๑๕๔, ๑๕๖, ๑๕๘, ๑๖๐, ๑๖๒, ๑๖๔, ๑๖๖, ๑๖๘, ๑๗๐, ๑๗๒, ๑๗๔
Orobanchaceae	๔๖

Padouk	๗๖
Polygalaceae	๕๖, ๑๑๘
Primrose willow	๘๔
Pudding-pipe tree	๑๑๖
Pumpkin	๙๔
Red lauan	๑๑๔
Rubiaceae	๓๘, ๙๐
Sappan tree	๘๒
Seedbox	๘๔
Sena tree	๗๖
Silk Cotton Tree	๑๓๒
Similar Spathoglottis	๑๔๔
Thymelaeaceae	๑๐๒
Tonkin creeper	๓๐
Vietnamese Mickey Mouse Plant	๔๘

Water melon	๖๐
White meranti	๘๘
Winter squash	๙๔
Yellow ashok tree	๑๒๐
Yellow cotton tree	๑๓๒
Yellow flame	๖๘
Yellow flower	๑๒๒
Yellow Orchid Vine	๘๖
Yellow poinciana	๖๘
Yellow Saraca	๑๒๐
Yellow star	๑๐๘
Yellow Strobilanthes	๑๔๐
Yellow Torenia	๑๐๐
Yellow Walking Iris	๑๗๖
Zingiberaceae	๓๔, ๗๘

รายชื่อผู้เรียบเรียงพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร

นายวินัย สมประสงค์	กุ่มบก คำมอกหลวง จ้าฮ่อม นนทรี บวบขน พะยอม ยางโอน รัง เสดดพังพอน หินฟ้าแลบ อะระวาง
นายบดินทร สอนสุภาพ	เทียนเสือน้อย ประตูบ้าน พวงทองเถา ฟองหินเหลือง รวงผึ้ง ลูกมณี สุพรรณนิการ์
นางสาวปาจรีย์ อินทะชุบ	ขจร ไช้ขาง เครือเขาขมน้อย ข้าเรือด ผาง ราชพฤกษ์ ส้านเต่า ส้านหึ่ง ส้านใหญ่ หนามไค้ ไอริส
นายภัทรวีร์ พรมนัส	บัวทอง รองเท้านารีเหลืองกระบี่ รองเท้านารีเหลืองปราจีน เหลืองพิศมร เหลืองแม่ปิง เอื้องกีบม้าเหลือง เอื้องคำกั่ว เอื้องคำฝอย เอื้องผึ้ง
นางสาวอ้อพร เผือกคล้าย	ตานโมย บานจ้วน สิงโตกลอกตา เอื้องจำปานาน เอื้องชะนี เอื้องเทียน เอื้องมัจฉาณู เอื้องสายมรกต เอื้องสุรียัน
นายอัฐพร สิทธิวิสุทธิ	ดาวเรือง แดงโม ฟักทอง
นายวิชัย อัยกุล	คำหยาด ช่อศิลา ต่างไก่ป่า ทองสามย่าน พุดป่า มณเฑียรทอง มหาก้านเหลือง หยาดศรีชล
นางสาวพรเพ็ญ สุภาโชค	เทพี เปราะภูเขาใหญ่ ศรียะลา
นางสาวนงนุช อนุรักษตระกูล	ขมิ้นต้น ช้างน้ำว มหาพรหม เหลืองชัชวาลย์ เอื้องคำ เอื้องสามปอยดง
นายณัฐวุฒิ ศรีสมบัติ	ผักคราดทะเล พญารากดำ
นายสมัคร รัตนทิพย์	เอื้องเหลืองจันทบูร

กรมประมง

นายสันติ สาระพล	ขิงกระต่าย สร้อยสุวรรณา
-----------------	-------------------------

รายชื่อผู้ให้ภาพถ่ายพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร

นายวินัย สมประสงค์	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางกัญญาณัฐ ไม้แดง	กลุ่มเผยแพร่และนิทรรศการ สำนักงานเลขานุการกรม
นายบดินทร สอนสุภาพ	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางสาวปจรรย์ อินทะชูป	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นายภัทธรวีร์ พรหมนี้ส์	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางสาวอ้อพร เผือกคล้าย	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นายอัฐพร สิทธิวิภูศิริ	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นายวิชัย อัยกุล	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางสาวพรเพ็ญ สุภาโชค	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางสาวนงนุช อนุรักษ์ตระกูล	ด้านตรวจพืชแม่สอด สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร
นายณัฐวุฒิ ศรีสมบัติ	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นายสมัคร รัตนทิพย์	สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

นางสาววลัยภรณ์ เสริมงคลนิมิต	โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ผสมผสาน
------------------------------	---

คำสั่งกรมวิชาการเกษตร
ที่ ๒๑๖๖/๒๕๖๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและกิจการ งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๕๖๗ ของกรมวิชาการเกษตร

ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๑๗๐/๒๕๖๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและกิจการ งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๕๖๗ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมวิชาการเกษตรเป็นกรรมการ นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการและกิจการ งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๕๖๗ ของกรมวิชาการเกษตร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และสมพระเกียรติยศทุกประการ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการและกิจการ งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๕๖๗ ของกรมวิชาการเกษตร โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	ประธานกรรมการ
๒. รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร (ทุกท่าน)	รองประธานกรรมการ
๓. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตพืช กรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๑ - ๘	กรรมการ
๕. เลขาธิการกรม	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการกองคลัง	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิชาการ	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการกองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช	กรรมการ

๑๕. ผู้อำนวยการ ...

๑๕. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ	กรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเกษตรวิศวกรรม	กรรมการ
๑๗. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน	กรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชสวน	กรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการ
๒๐. ผู้อำนวยการกองการยาง	กรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการกองวิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช	กรรมการ
๒๒. ผู้อำนวยการกองวิจัยพัฒนาพืชเศรษฐกิจใหม่และการจัดการ ก๊าซเรือนกระจกสำหรับภาคเกษตร	กรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กรรมการ และเลขานุการ
๒๔. นายประภาส ทรงหงษา	กรรมการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๕. นางสาวนันทน์ภัส พูลสวัสดิ์	กรรมการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๖. นางสาววินดา เม่นทอง	กรรมการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. นางสาวอริสรา ชูสุวรรณ	กรรมการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘. นายภัทรพงศ์ แก้วมณี	กรรมการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	และผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่และอำนาจ

๑. กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ของกรมวิชาการเกษตร

๒. กำกับ ติดตาม ดูแลให้คำปรึกษา การดำเนินงานโครงการและกิจกรรม งานเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗
เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง สมพระเกียรติ และรายงานผลการดำเนินงานให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตร
เพื่อทราบความก้าวหน้าเป็นระยะ

๓. ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตาม
แนวทางการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗

๔. ปฏิบัติ ...

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายนิรพิภัทร์ จันทศรีรังค์)
อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

ภาพกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร มอบนโยบายและตรวจติดตามการดำเนินงานศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรร้อยเอ็ดและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยโสธร โดยมี นางวิลาวัดน์ ไคร์ครวญ รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร และนายขจรวิทย์ พันธุ์ยางน้อย ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๔ จังหวัดอุบลราชธานี และร่วมปลูกต้นรวงผึ้ง ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยโสธร จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๗

นายพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยเกษตรหลวง เชียงใหม่ เยี่ยมชมอาคารแปรรูปกาแฟ การดำเนินงาน วิจัยกาแฟเทคโนโลยีการผลิต และแนวทางพัฒนา กาแฟสายพันธุ์ต่างประเทศ ณ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวง เชียงใหม่ โดยมีนายธงชัย คำโคตร ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยพืชสวน และนางสาวจงรัก อิ่มใจ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๑ และร่วมปลูกต้นรวงผึ้ง จำนวน ๔ ต้น ณ ศูนย์วิจัย เกษตรหลวงเชียงใหม่ อำเภอดางดง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๗

นายพงศ์ไท ไทโยธิน รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ตรวจเยี่ยมศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง โดยเยี่ยมชมห้องปฏิบัติการ การผลิตปุ๋ยชีวภาพ พีจีพีอาร์ 2 สำหรับข้าว และมอบนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน เยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้การผลิต หอม โครงการพระราชดำริ และร่วมปลูกต้นรวงผึ้ง บริเวณหน้าอาคารสำนักงานศูนย์วิจัยและพัฒนา การเกษตรแพร่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ ๖ รอบ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ จังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๗

คำขอบคุณ

กรมวิชาการเกษตร

นายปาน ปานขาว	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และฟิสิกส์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางสาววาสนา มั่งคั่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นายเทอดพันธ์ ธรรมรัตน์พงษ์	หัวหน้าด้านตรวจพืชแม่สอด สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร
นางสาวรุ่งทิwa ธนำธาตุ	กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางวาสนา แก้วบุตรตา	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
นางสาวนันท์นภัส พูลสวัสดิ์	กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
นางสาวอริสรา ชูสุวรรณ	กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
นางกัญญาณัฐ ไม้แดง	กลุ่มเผยแพร่และนิทรรศการ สำนักงานเลขานุการกรม
นางจันทร์ฉาย แสงนาค	กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
นางสาวนิตยา ชูทิพย์	ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นางสาวนิภาพร จันทรงศรี	ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นายธนาสิทธิ์ สาระไทย	กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
นายวีรวิชัย เปรมปรีจิรภาคย์	กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กรมประมง

นางลักขณา บุญสงศรีกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือทวิภาคี กองประมงต่างประเทศ
-----------------------	--

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายรพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์	อธิบดีกรมวิชาการเกษตร
นายภัทศบุญถน มั่นแจ่ม	รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร
นายพงศ์ไท ไทโยธิน	รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร
นางวิลาวัลย์ ไคร้ครวญ	รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร
นายสุรภิตติ ศรีกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตพืช
นางสาวธิดากุลย แสนอุดม	ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
นายเทวรัตน์ บุรณ์สวัสดิ์พงษ์	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

บรรณาธิการ

นายวินัย สมประสงค์

คณะบรรณาธิการ

นายบดีนทร สอนสุภาพ	นางสาวปาจรีย์ อินทะชูป	นายภัทธรวีร์ พรหมนัส
นางสาวอ้อพร เผือกคล้าย	นายอัฐพร สิทธิวิภูศิริ	นายวิชัย อัยกุล
นางสาวพรเพ็ญ สุภาโชค	นางสาวนงนุช อนุรักษ์ตระกูล	นายสันติ สาระพล
นายณัฐวุฒิ ศรีสมบัติ	นายสมัคร รัตนทิพย์	

ออกแบบรูปเล่มและงานกราฟิก

นายสมัคร รัตนทิพย์

พิมพ์ที่ เกินคัมมีเดีย ๑๑๐/๒๔ ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๓๐
โทร. ๐๘ ๙๑๓๑ ๑๐๗๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๗ **จำนวน ๕๐๐ เล่ม**

ISBN 978-616-358-674-2

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขที่ ๕๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
www.doa.go.th/